

MURSKI
SOBOTI

KALENDAR

Najsvetejšega Srca
Jezušovoga

PREKMURJE
MUZEJSKO
DRUŠTVO
V
MURŠKI S

Kalendar za naročnike Novin i Marijinoga lista.

XXIV. leto.

1927.

• Z dovoljenjem knezoškof. ordinariata v Maribori.

Cena **8** Din.

Dobi se v Črensovcih, Prekmurje, pri vredništvu Novin
i Marijinoga lista, štero je kalendar na svetlo dalo:

Naročnikom M. Lista i Novin

Štiridvajseto leto prihaja k Vam, dragi naročniki, Kalendar Srca Jezušovoga. Letos je od lanskoga pali vekši. Pa cena njemi je li samo 8 Din. **Ki ma Novine i M. List ali pa samo M. List na celo leto plačeno, dobi kalendar brezplačno.** Ki je med letom stopo med naročnike Novin i M. Lista, dobi ga brezplačno, če je list plačao na celo leto, to je 10 Din. Ovak ga dobi za polovično ceno. Ki samo Novine ma, ga dobi tudi za polovično ceno, če je celo leto naročnik Novin. Velkim sirotam ga damo brezplačno.

Gda to naznanimo našim dragim naročnikom, njim želemo, da je kalendar najde v najvešoj zadovolnosti i njim prinese obilen blagoslov Srca Jezušovoga.

Črensovci, 1926. okt. 4. na god sv. Frančiška Assiškoga pri priliki sedemstoletnice njegove svete smrti.

Uredništvo Novin i M. Lista.

VSAKI KATOLIČANEC, ki žele Marijino dobro dete biti, naj si naroči Marijin List.

Vsaki katoličanec i evangeličanec, ki žele pravico zvediti, štera se po sveti, v našoj državi i v Slovenskoj Krajini godi, naj si naroči Novine, štere so jedini krščanski list v Slov. Krajini. Katoličanec, ki nema M. Lista, je gladen človek brez jela. Katoličanec i evangeličanec, ki nema Novin, je delavec, brez orožja ali kratko i dalekoviden človek brez očalij: ne vidi ne malih ne velikih krivic, štere se okoli njega godijo i nemore spoznati ni svojih dobrotnikov.

Komi se mili **dva litra vina** dati za pravico, ne je vreden pravice. Ki raj ma svoj žalodec kak Marijino čast, kak zagovor bože i svoje pravice, vreden je, da po rečaj sv. Pisma ga pogubi blek.

I Marijin List i Novine se dobijo v Črensovcih, Prekmurje.

V vredništvu M. Lista v Črensovcih, Prekmurje se dobijo kupiti: 1. Življenje sv. Martina pušpeka za 1 D. 75 p. 2. Življenje sv. Jezušekove Trezike po 5 D. 3. Molitvena knjiga „Hodi k oltarsk. Svestvi“ v polplatno vezana z rdečov obrezov po 12 D., v celo platno vezana z zlatov obrezov 20 D. 4. Skrivnosti za bratovčino živoga Rožnoga Venca 2 Din. 50 par.

2129/24

2129/24
D 7804/1927

Blagoslovljeno novo leto 1927.

Ma 365 dni, začne se s sobotov i dokonča s sobotov.

Premekljivi svetki.

Prva predpepelnična nedela	13. febr.
Pepelnica	2. marc.
Vüzem	17. aprila
Vnebohod	26. maja
Risalska nedela	5. juna
Sv. Trojstvo	12. juna
Telovo	17. juna
Srce Jezušovo	24. juna
1. adv. nedelja	27. nov.

Kvatrni i drugi posti.

I. kvatre, postne	9. 11. 12. marca
II. kvatre, risalske	8. 10. 11. juna
III. kvatre, jesenske	21. 23. 24. sept.
IV. kvatre, adventne	14. 16. 17. dec.

Letni časi.

Sprotoletje se začne	21. marca
Leto ali poletje se začne	21. junija
Jesen se začne	23. sept.
Zima se začne	22. dec.

Postni red.

Po najnovejšem cerkvenom zakoni (C. I. C. Tit. XIV. Can. 1250-1254) se etak glasi postni red: „Zakon zadržanja prepove vživanje mesa i župe iz mesa, ne prepove pa belic, mleka i zabela kakšegakoli niti onoga ne iz slanine stvari. Zakon posta predpiše, da se do sitosti na den samo ednok najemo; ne prepove pa zajtra i večer hrane k sebi jemati a prikakivosti i količini hrane se moremo držati navade svojega kraja. Ne je prepovedano pri ednom jeli skupno vživati meso i ribe, niti večerje z obedom spremeniti. (To je, sme se večer do sitosti najesti, poldne pa samo polovico navadne večer. zavživati.) Zakon samoga zadržanja veže vsaki petek. Zakon zadržanja i posta moremo držati na pepelnico, po petkaj i sobotaj velikoga posta i kvatre, tiste dni pred Risali, Velikov Mešov, Vsemi sveci i Božičom. Zakon samoga posta nas veže vse ostale dni velikoga posta. Zakon zadržanja ali zadržanja i posta ali samoga posta ne veže po nedelaj, zapovedanih svetkaj zvün svetkov vu velikom posti i se mesto teh dni nej trebe en den prle postiti i odpade tudi post z zadržanjom na Veliko soboto popoldnevi. Z temi predpisi se nikaj ne spremeni pri posebnih olejšavaj, pri oblubaj kakše osebe ali kakšega društva, pri pravilaj i vodilaj kakšega reda ali potrjene družbe s skupnim življenjem bodisi moške ali ženske, čeravno nema obljub. Zakon zadržanja veže one, ki so sedmo leto svoje starosti spunili. Zakon posta veže od spunjenoga edendvajsetoga do začetoga šestdesetoga.“ To je zdaj postna zapoved. Ar jo v celoti objavimo, križov k postnim dnevam nismo djali.

Potemnenje sunca i meseca.

Prvo potemnenje sunca je 3. januara. Vidno bo v Australiji, južnom tali Velkoga oceana i dolnjem tali Južne Afrike, pri nas nevidno. — Drugo potemnenje sunca je 29. junija, začetek ob 5 vüri zjutraj, konec ob 9 vüri 6 minut predpoldnom. Pri nas bo videti dvetretini sunca potemnjena, celo pa bo potemnjeno v Angliji, Škandinaviji i ob severnom bregi Ažije. — Delno potemnenje sunca 24. decembra bo vidno samo ob južnom tečajniki.

Prvo potemnenje meseca 15. junija bo vidno samo v Ameriki, Velikom oceani i v Australiji. — Drugo potemnenje 8. decembra se začne s 4 vüri 52 minut popodne, konča ob 8 vüri 18 minut zvečer; pri nas bo popolnoma vidno.

Mesečna znamenja.

Mlad ☉
Prvi krajec ☾

Pun ☀
Zadnji krajec ☾

Vladarska hiša kraljevine Srbov, Hrvatov i Slovencev.

Njegovo Veličanstvo kral Aleksander. Rojen na Cetinji 4. dec. 1888. (po srbskom kalendaru 17. decembra). Prevzeo vladanje 1921. avgusta 16 po činoj smrti potom svoje vlade ar je v Parizi ležao betežen ob priliki očine smrti. Oženjen je 8. jun. 1922. z princes. Marijov, hčerjov rumuns-koga kralja. Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Rojen v Belgradi 6. sept. 1923. Kralôva bratja : Princessa Jelena, rojena na Reki 23. okt. 1. 1884. (po srbsk. kalendaru 5. nov.) zdana 21. aug. (po srbsk kalendaru 2 sept.) 1. 1911. s Konštantinom Konštantinovičem kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jürrij, rojen na Cetinji 27. avgusta (po srbskom kalendaru 9. septembra) leta 1887.

Narodni svetki.*

28. junija: Vidov den, spomin na bitko na Kosovom l. 1389.

1. decembra: Osvetek nar. zjedinjenja Srbov, Hrvatov i Slovencev.

17. decembra: rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra.

Poštna pristojbine.

Pisemske pošiljke		Paketi (v tüzemstvo)	
v tüzemstvo	v inozemstvo*	C e n e	
P i s m a		težne	vrednostne
do 20 gr. 1 Din	do 20 gr. 3 Din.	do 3 kg. 8 Din.	do 100 Din. 100 p.
" 40 " 1.50 "	" 40 " 4.50 "	" 5 " 12 "	" 500 " 200 "
itd., za vsakih 50 gr.	itd., za vsakih 20	" 10 " 25 "	" 1000 " 500 "
50 par več. Edna	gramov 1.50 D več.	" 15 " 40 "	" 5000 " 10 din.
para je 4 filere.		" 20 " 50 "	
Dopisnice		Ekspresnina 6 Din	
navadne 50 par	navadne 1.50 par	Povratnica 6 "	
		Poizvednina 6 "	
Tiskovine		Nakaznice	
do 50 gr. 25 par	do 50 gr. 50 par	(utalvány)	
" 100 " 50 "	" 100 " 100 "	Za znesek:	do 25 Din. 1 Din
itd., za vsakih 50	itd., za vsakih 50	" 50 " 2 "	" 100 " 3 "
gramov 25 par več.	gram 50 par več.	" 300 " 4 "	" 500 " 5 "
		" 1000 " 6 "	
Priporočnina 3 Din.	Priporočnina 3 Din.	Ekspresnina 3 dinar	
Ekspresnina 3 "	Ekspresnina 6 "	Poizvednica 3 "	
Poizvednina 3 "	Poizvednina 3 "		
Zvün štemplov na navadna pisma se računajo ešče té cene.			
*vö z orsaga.			

Zvün štemplov na navadna pisma se računajo ešče té cene.

*vö z orsaga.

* Narodni svetki ali državni prazniki so tisti dnevi, štere obhajati zapove država ne pa cerkev, na spomin kakših vekših državnih dogodkov.

SEČEN — JANAUR

**Prekmurec
pravi:**

Če dež idena
den novoga
leta, tak tudi
mešnjeka. Je
januara mo-
krilo, polje
de siabo no-
silo.

Posvečen:
Jezuši, krali.

„Jaz sem alfa
i omega, za-
četek i konec,
pravi Gospod
Bog, šteri je,
šteri je bio, i
šteri bo pri-
šeo, vsemo-
gočni.“ Skr.
raz. T. 8.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	S	Novo leto	7 50	4 17	
Gda je Herod vmro.					
2	N	Najsv. Ime Jezuš	7 50	4 18	
3	P	Genovefa d.	7 49	4 18	
4	T	Tit p.	7 49	4 19	
5	S	Telestor	7 49	4 20	
6	Č	Sv. Trije Krali	7 49	4 22	
7	P	† Lucijan m.	7 48	4 23	
8	S	Severin opat	7 48	4 24	
Dvanajstletni Jezuš v cerkvi.					
9	N	1. Sv. Družina	7 48	4 25	
10	P	Agoton papa	7 48	4 26	
11	T	Higin p. m.	7 47	4 27	
12	S	Ernest, pūšp.	7 47	4 29	
13	Č	Veronika, dev.	7 47	4 30	
14	P	† Hilarij, pūšp.	7 46	4 32	
15	S	Pavel, pūšč.	7 45	4 33	
O gostüvanji v Kani gal.					
16	N	2 po Treh kralih	7 45	4 34	
17	P	Anton, pūšč.	7 44	4 35	
18	T	Sv. Petra stol v Rimi	7 43	4 36	
19	S	Marijin tiv.	7 42	4 38	
20	Č	Fabjan in Sebeštjan	7 41	4 39	
21	P	† Neža, (Agneš) d. m.	7 41	4 40	
22	S	Vincenc, mantr.	7 40	4 42	
Jezuš ozdravi gobavoga.					
23	N	3. po Treh kralih	7 40	4 44	
24	P	Timotej, papa	7 39	4 45	
25	T	Preobrnitev Pavla	7 38	4 47	
26	S	Polikarp, pūšp.	7 37	4 48	
27	Č	Janoš Zlatovüst	7 36	4 50	
28	P	† Marjeta, dev.	7 34	4 51	
29	S	František Sal	7 33	4 53	
Jezuš je vtiššao morje.					
30	N	4. po Treh kralih	7 32	4 54	
31	P	Peter Nol.	7 31	4 56	

Vreme:

V začetki meseca milo proti
10. postane mrzlo i bo mrz
trpeo naprej, v drugoj polovici
bo rekši tao vedro do konca
meseca.

SÜŠEC — FEBRUAR

Prekmurec

pravi :

Zemla de v
leti malo pila,
če v süšci je
preveč vlage
dobila.

Posvečen :
Sv. Držini.

„Što mene
najde, najde
življenje i pri-
me zveličanje
od Gospoda.“
Preg. 8. 35.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	T	Ignacij, püšp.	7 29	4 57	
2	S	Svečnica	7 28	4 59	
3	Č	Balaž, püšp.	7 27	5 0	
4	P	† Andrej Korsini	7 25	5 2	
5	S	Agata, d. m.	7 24	5 4	
Človek je posejo dobro semen.					
6	N	5 po Treh kralih	7 22	5 6	
7	P	Romuald, opat	7 21	5 7	
8	T	† Janoš Mat.	7 20	5 8	
9	S	Apolonija, Ciril	7 19	5 10	
10	Č	Školastika, dev.	7 17	5 12	
11	P	† Lurška M. B.	7 16	5 13	
12	S	Eulalija, dev.	7 14	5 14	
Od delavcov v gorica.					
13	N	1. predpepelnična	7 12	5 16	
14	P	Valentin, dühovnik	7 11	5 17	
15	T	Faustin in Jov.	7 9	5 16	
16	S	Julijana, d. m.	7 7	5 21	
17	Č	Donat, m.	7 6	5 22	
18	P	† Šimeon, püšp.	7 4	5 24	
19	S	Julijan, mantr.	7 2	5 26	
Od sejača i semena.					
20	N	2. predpepelnična	7 0	5 27	
21	P	Severian, mantr.	6 59	5 29	
22	T	Stol sv. Petra	6 58	5 30	
23	S	Peter Dam.	6 56	5 31	
24	Č	Matjaš, ap.	6 54	5 33	
25	P	† Valburga	6 52	5 35	
26	S	Marjeta	6 50	5 37	
Jezuš ozdravi slepca.					
27	N	3. predpepelnična	6 48	5 38	
28	P	Roman op.	6 46	5 40	
Vreme:					
V začetki milo. Krog 9. mrzlo.					
V drugoj polovici znova milo do konca meseca.					

MALI TRAVEN — MARC

**Prekmurec
pravi:**

Či je svečna
mraz, je v
malom travni
moker obraz.
Gda se fa-
šenk na sunci
pečé, te leto,
dober pov
nesé.

Posvečen :
Sv. Jožefi.

„Včinite vre-
den sad po-
kore.“ Mat.
III. 8.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	T	Albin, püšp.	6 43	5 42	PREKMURSKO MUZEJSKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI
2	S	† Pepelnica	6 41	5 44	
3	Č	Kunigunda	6 39	5 45	
4	P	† Kazimir	6 37	5 47	
5	S	Friderik	6 35	5 49	
Hüdi düh sküšava Jezusa.					
6	N	1. postna	6 33	5 50	
7	P	Tomaž	6 31	5 51	
8	T	Janoš od Boga	6 29	5 54	
9	S	† Kv. Frančiška Rim	6 27	5 55	
10	Č	40 mantrnikov	6 25	5 56	
11	P	† Kv. Heraklij	6 23	5 58	
12	S	† Kv. Gregor V. p	6 21	5 59	
Jezuš se na gori spremeni.					
13	N	2. postna	6 19	6 0	PREKMURSKO MUZEJSKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI
14	P	Matilda, kr.	6 17	6 2	
15	T	Klemen	6 15	6 3	
16	S	Agapit, püšp.	6 13	6 5	
17	Č	Jedert, devica	6 11	6 6	
18	P	† Ciril. Jeruz.	6 9	6 8	
19	S	Sv. Jožef	6 7	6 9	
Jezuš stira hüdoga düha.					
20	N	3. postna	6 5	6 11	
21	P	Benedikt, opat	6 3	6 13	
22	T	Katarina	6 1	6 14	
23	S	Viktorija	5 59	6 15	
24	Č	Gabrijel, arkang.	5 57	6 17	
25	P	Ceplena Marija	5 55	6 18	
26	S	Emanuel m.	5 53	6 19	
Jezuš nasiti 5000 možov.					
27	N	4. postna	5 51	6 21	Vreme: Začetek mrzeo. Od 10. do 20. vedro. Na konci mrzlo.
28	P	Janoš, Kap.	5 49	6 23	
29	T	Ciril	5 47	6 24	
30	S	Janoš, Klimak	5 45	6 25	
31	Č	Modest, püšp.	5 43	6 26	

VELIKI TRAVEN — APRIL

Prekmurec
pravi:

Žito ma vel-
ko klasovje,
če čezmigo-
vec lepo
cveté!

Posvečen :
Trpečemi Je-
zuši.

„Glejte zdaj
je prijeten
čas; glejte,
zdaj je den
zveličanja!“
II. Kor. VI. 2.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
1	P	† Hugon m.	5 41	6 28
2	S	Franc Pomlanski ☉	5 39	6 29
Jezuša ščejo kamenivati.				
3	N	5. postna (čarna)	5 36	6 30
4	P	Izidor	5 35	6 32
5	T	Vince sp.	5 33	6 34
6	S	Sikst, papa	5 31	6 35
7	Č	Herman, Jožef	5 29	6 36
8	P	† Marija 7 žalosti	5 27	6 38
9	S	Marija Kleota ☾	5 25	6 39
Jezušov prihod v Jeruzalem.				
10	N	6. postna (cvetna)	5 23	6 40
11	P	Leon pūšp.	5 21	6 42
12	T	Zenon, pūšp.	5 19	6 43
13	S	Hermenegild	5 17	6 44
14	Č	Veliki četrtek	5 15	6 46
15	P	† Veliki petek	5 13	6 47
16	S	† Velika sobota	5 11	6 49
Jezuš stane od mrtvih.				
17	N	Vüzem ☾	5 9	6 50
18	P	Vüzemski pondelek	5 7	6 52
19	T	Leon Veliki	5 5	6 53
20	S	Marcelin, pūšp.	5 3	6 55
21	Č	Anzelm, pūšp.	5 1	6 56
22	P	† Soter in Kaj., p.	5 0	6 57
23	S	Adalbert, pūšp.	4 58	6 59
Jezuš je prikaže vučenikom.				
24	N	Bela, Jurij ☾	4 56	7 1
25	P	Marko ev.	4 55	7 2
26	T	Kletus, p.	4 53	7 3
27	S	Peter Kanizij	4 51	7 5
28	Č	Pavel od Križa	5 50	7 6
29	P	† Peter m.	48	7 7
30	S	Katarina Sij.	46	7 9

Vreme :
Začetek bo hladen i hladno
bo notri do druge polovice. Okoli
24. postane bole milo.

RISALŠČEK — MAJ

**Prekmurec
pravi:**

Risalšček
moker, ivan-
šček pa mla-
čen, kmet
tisto leto boš
žeden i lačen.

Posvečen :
Majniški kra-
lici.

„Glej, odseh-
mao me bodo
blaženo ime-
novali vsi
narodi.“ Luk.
l. 48.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k	
	zhod	zahod		
Jezuš dober pastir.				
1	N	Filip in Jakob ☼	4 45	7 10
2	P	Atanazij, püšp.	4 43	7 11
3	T	Najd. sv. Križa	4 41	7 12
4	S	Florijan, Varstvo sv. Jož.	4 40	7 14
5	Č	Pij V., papa	4 38	7 15
6	P	† Janoš p. lat. vrati	4 37	7 17
7	S	Stanislav, mantr.	4 35	7 18
Jezuš napove svoj prihod				
8	N	Prik. Mihaela ☾	4 34	7 19
9	P	Gregor Naz., p.	4 33	7 21
10	T	Antonin, püšp.	4 31	7 22
11	S	Mamert, püšp.	4 29	7 24
12	Č	Pankracij, m.	4 27	7 25
13	P	† Servac, m.	4 26	7 26
14	S	Bonifacij, m.	4 25	7 27
Jezuš obeta sv. Düha.				
15	N	Zofija, m.	4 24	7 28
16	P	Janez Nep., m. ☼	4 23	7 29
17	T	Paškal, sp.	4 22	7 31
18	S	Feliks, sp.	4 21	7 32
19	Č	Celestin, pap.	4 20	7 34
20	P	† Bernard, sp.	4 19	7 35
21	S	Valens, sp.	4 18	7 36
Jezuš vči od molitvi.				
22	N	Križova	4 17	7 37
23	P	Deziderij, p. m.	4 16	7 38
24	T	Marija pomoč. kršč. ☾	4 15	7 39
25	S	Urban, p.	4 14	7 40
26	Č	Kr. vnebohod	4 13	7 42
27	P	† Magdalena Pac.	4 12	7 43
28	S	Ferdinand	4 11	7 44
O pričaküvanji sv. Düha.				
29	N	Maksim	4 10	7 45
30	P	Najdenje d. Roke ☼	4 10	7 46
31	T	Angela, dev.	4 9	7 48

Vreme :

V začetki bo milo, 8. vedro.
16. viharno, potem toplo, 24. vi-
harno, postane hladno i proti
konci pride dež.

Vreme :

V začetki bo milo, 8. vedro,
16. viharno, potom toplo, 24. vi-
harno, postane hladno i proti
konci pride dež.

IVANŠČEK — JUNIJ

Prekmurec pravi:

Žitno letosla-
bo rodi, kda
se na Telovo
nebo skuži.
Štirideset dni
senebo skuži
če na Meda-
rovo ž njega
rosi.

Posvečen :
Presv. Srci
Jezuš.

Srce Jezušo-
vo, kralj i sre-
dišče vseh
src, naj živi,
kraljuje vlada
naša srca !

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	S	Fortunat	4 8	7 47	
2	Č	Eugenij I., pap.	4 7	7 48	
3	P	† Klotilda, kr.	4 6	7 49	
4	S	† Frančišek Kar.	4 5	7 50	
Prihod sv. Duha.					
5	N	Risali	4 5	7 50	
6	P	Risalki pond.	4 5	7 51	
7	T	Robert, sp.	4 4	7 52	
8	S	† Kv. Medard, pūsp.	4 4	7 53	
9	Č	Primož in Fel.	4 3	7 54	
10	P	† Kv. Marjeta, kr.	4 3	7 54	
11	S	† Kv. Barnabaš, ap.	4 3	7 54	
Meni je dana vsa oblast.					
12	N	1. Sv. Trojstvo	4 3	7 56	
13	P	Anton Padov.	4 3	7 57	
14	T	Bazilij, pūsp.	4 3	7 57	
15	S	Vid, mantr.	4 3	7 58	
16	Č	Telovo	4 3	7 58	
17	P	† Adolf, pūsp.	4 2	7 59	
18	S	Marko i M.	4 2	7 59	
Pritika o velkoj večerji.					
19	N	2. po Risalaj	4 2	7 59	
20	P	Florentina, d.	4 3	8 0	
21	T	Alojzij, sp.	4 3	8 0	
22	S	Ahacij, m.	4 3	8 0	
23	Č	Eberhard	4 3	8 0	
24	P	† Srce Jez.	4 3	8 0	
25	S	Srce Marijino	4 4	8 0	
Prilika o zgublenoj ovci.					
26	N	3. po Risalaj	4 4	8 0	
27	P	Mati v pomoči.	4 5	8 0	
28	R	Leon II., p.	4 5	8 0	
29	S	Peter i Pavel	4 6	8 0	
30	Č	Spomin Pavla	4 6	8 0	
Vreme :					
V začetki hladno i mokro. Okoli 15. vetrovno. Od 20. naprej vedro, na konci veter.					

JAKOPEŠČEK — JULIJ

**Prekmurec
pravi :**

Štirideset dni
bo še lepo,
če je drugi
den julija
vedro.

Posvečen :
Prsv. Krvi
Kristušovi.

„Gospod, če
ščeš me mo-
reš očistiti“
Mat. VIII. 2

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
1	P	† Presv. Krv.	4 7	8 0
2	S	Srpná Marija	4 8	7 59
O velikom lovljenji rib				
3	N	4. po Risalaj	4 8	7 58
4	P	Berta, d.	4 8	7 58
5	T	Ciril i Metod	4 9	7 57
6	S	Izaija, prerok	4 10	7 57
7	Č	Vilibald, püšp.	4 11	7 56
8	P	† Elizabeta, kr.	4 12	7 56
9	S	19 mantr. Gork.	4 12	7 56
O farizejskoj pravičnosti				
10	N	5. po Risalaj	4 13	7 55
11	P	Pij pap.	4 14	7 54
12	T	Mohor in F.	4 15	7 54
13	S	Marjeta, d., m.	4 16	7 53
14	Č	Bonaventura	4 17	7 52
15	P	† Henrik I., casar	4 18	7 52
16	S	Karmelska B. M.	4 20	7 51
Jezuš nasiti 4000 možov				
17	N	6. po Risalaj	4 21	7 50
18	P	Friderik	4 22	7 49
19	T	Vincencij Pav.	4 23	7 47
20	S	Elija, prerok	4 24	7 46
21	Č	Prakseda, dev.	4 25	7 45
22	P	† Marija Magdalena	4 26	7 44
23	S	Apolinar, püšp.	4 27	7 43
O lažljivih prorokaj				
24	N	7. po Risalaj	4 28	7 42
25	P	Jakob, ap.	4 29	7 41
26	T	Ana, mati M. B.	4 30	7 40
27	S	Pantaleon, m.	4 31	7 39
28	Č	Inocencij, p.	4 32	7 38
29	P	† Marta, d.	4 34	7 37
30	S	Abdon i Senon	4 36	7 36
O krivičnom špani				
31	N	8. po Risalaj	4 37	7 35

Vreme:

V začetki toplo. Od 15. naprej veter, hladno. Okoli 20. vetrovno, dež. Na konci vedro.

Vreme :

V začetki toplo. Od 15. naprej
veter, hladno. Okoli 20. vetrovno,
dež. Na konci vedro.

MEŠNJEK — AUGUST

**Prekmurec
pravi:**

Gda je na
Lovrenčovo
grozdje meh-
ko, goričanec
si obeta vino
sladko.

Posvečen :
Prsr. Srei
Marijinomi.

„Vsaki, ki se
povisi se zni-
zi, i ki se
znizi, se po-
visi.“ Luk.
14. 11.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k	
		zhod	zahod		
1	P	Veriga Petra, ap.	4 38	7 34	
2	T	Porcijunkula	4 39	7 32	
3	S	Najd. sv. Štefana	4 40	7 30	
4	Č	Dominik, sp.	4 41	7 29	
5	P	† M. Snežna, Ožb. ☾	4 43	7 28	
6	S	Spreobrnjenje Gosp.	4 44	7 27	
Jezuš joče nad Jeruzalemom.					
7	N	9. po Risalaj	4 45	7 25	
8	P	Cirjak, mantr.	4 47	7 23	
9	T	Roman, mantr.	4 48	7 22	
10	S	Lavrencij, mantr.	4 49	7 20	
11	Č	Tiburcij, Suz.	4 50	7 18	
12	P	† Klara, dev.	4 51	7 16	
13	S	Hipol in Kas. ☾	4 53	7 15	
O farizeji in publikanuši.					
14	N	10. po Risalaj	4 54	7 13	
15	P	Velika meša	4 55	7 11	
16	T	Rok. Joahim	4 57	7 10	
17	S	Liberat, opat	4 59	7 8	
18	Č	Helena, kr.	5 0	7 6	
19	P	† Ludovik, püšp. ☾	5 1	7 5	
20	S	Bernard, opat	5 2	7 3	
Jezuš ozdravi glühonemoga.					
21	N	11. po Risalaj	5 3	7 1	
22	P	Timotej, m.	5 5	6 59	
23	T	Filip Ben., sp.	5 6	6 57	
24	S	Bertalan, ap.	5 7	6 55	
25	Č	Ludovik kr.	5 9	6 54	
26	P	† Cefirin, papa	5 11	6 52	
27	S	Jožef Kalasanc ☾	5 12	6 50	
O smilenom Samaritani.					
28	N	12. po Risalaj	5 13	6 48	Vreme : Začetek hladen, 13 viharno i ostane hladno prek 20. na konci bo vedro.
29	P	Glavosek sv. Ivana	5 15	6 46	
30	T	Roza Lim.	5 16	6 44	
31	S	Rajmund, sp.	5 18	6 42	

MIHALŠČEK — SEPTEMBER

**Prekmurec
pravi :**

Či na Miha-
lovo sever
vleče, veliko
zimo i sneg
prinese.

Posvečen :
Žalostnoj
Materi božoj.

„Ne ljubimo
z rečjov, ne
z jezikom,
nego v de-
janji i res-
nici.“ Jon. I.
III. 18.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	Č	Marija tolaž.	5 19	6 40.	
2	P	† Štefan, kral	5 20	6 38.	
3	S	Mansuet pūsp.	5 21	6 36.	
Jezuš ozdravi 10 gobavih.					
4	N	13. po Risalaj ☾	5 22	6 34.	
5	P	Viktorin, pūsp.	5 24	6 32.	
6	T	Pelagij, m.	5 25	6 30.	
7	S	Regina, dev.	5 26	6 28.	
8	Č	Mala meša. Nar. M.	5 28	6 29	
9	P	Sv. Peter Klaver	5 29	6 30	
10	S	Nikolaj Toled	5 30	6 32	
O božoj previdnosti.					
11	N	14. po Risalaj ☾	5 32	6 20	
12	P	Guidon	5 34	6 18	
13	T	Notburga, d.	5 35	6 16	
14	S	Povišanje sv. križa	5 36	6 14	
15	Č	Nikodem, m.	5 37	6 12	
16	P	† Ljudmila	5 39	6 10	
17	S	Lambert	5 40	6 3	
O mladenci v Naimi.					
18	N	15. po Risalaj ☾	5 41	6 5	
19	P	Samarij, m.	5 43	6 3	
20	T	Evstahij	5 44	6 1	
21	S	† Kv. Matevž, ap.	5 46	5 59	
22	Č	Tomaž Vil.	5 47	5 57	
23	P	† Kv. Tekla, dev.	5 48	5 55	
24	S	† Mar. reš. jetn.	5 50	5 53	
Jezuš ozdravi vodeničnoga.					
25	N	16. po Risalaj ☾	5 52	5 51	Vreme : V začetki bo vedro, od 11. naprej hladno prek 20., na konci pa vedro.
26	P	Cimprijan, m.	5 53	5 49	
27	T	Küzma in Damjan	5 54	5 47	
28	S	Vaclav, kral	5 55	5 45	
29	Č	Mihael, arkang.	5 56	5 43	
30	P	† Hieronim, sp.	5 58	5 41	

VSESVIŠČEK — OKTOBER

Prekmurec

pravi :

Zima rada z
repom bije,
če dolgo
toplo sunce
sije.

Posvečen :
Angelom ču-
varom.

„Ar angelom
svojim je za-
povedao za-
volo tebe, ka
naj te čuvajo
na vseh tvo-
jih potaj.“
Pr. 90, 11.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	S	Remigij, pūšp.	6 0	5 39	
O največšoj zapovedi					
2	N	17. Angelov Čuvarov	6 1	5 37	
3	P	Mansvet, pūšp.	6 2	5 35	
4	T	Francišek Sal.	6 4	5 33	
5	S	Placid in tov.	6 5	5 31	
6	Č	Bruno, sp.	6 6	5 29	
7	P	† Rožnovenska D. M.	6 7	5 27	
8	S	Brigita, dev.	6 9	5 25	
Jezuš ozdravi z žlakom vdarjenoga					
9	N	18. po Risalaj	6 11	5 23	
10	P	Mikloš Toled.	6 12	5 21	
11	T	Firmin, pūšp.	6 13	5 19	
12	S	Maksimilijan, pūšp.	6 15	5 17	
13	Č	Edvard, kr.	6 17	5 15	
14	P	† Kalist, papa	6 18	5 13	
15	S	Terezija, dev.	6 19	5 11	
O kralovom gostüvanji					
16	N	19. po Risalaj	6 21	5 9	
17	P	Lambert	6 22	5 8	
18	T	Lukač, evang.	6 24	5 6	
19	S	Peter Alk., sp.	6 25	5 4	
20	Č	Janoš Kancijan	6 26	5 2	
21	P	† Uršula, dev.	6 28	5 0	
22	S	Kordula, dev.	6 30	4 58	
Jezuš ozdravi kral. sina					
23	N	20. po Risalaj	9 31	4 56	
24	P	Rafael, arkang.	6 33	4 55	
25	T	Kris. in Dar., m.	6 34	4 53	
26	S	Evarist, papa	6 35	4 51	
27	Č	Frumencij, pūšp.	6 37	4 50	
28	P	† Simon in Juda	6 39	4 48	
29	S	Narcis, pūšp.	6 40	4 46	
Prilika o kralovom računi					
30	N	21. po Risalaj	6 42	4 44	Vreme :
31	P	† Volbenk	6 44	4 42	

V začetki vedro i toplo. V dru-
goj polovici hladno. Na konci milo.

ANDREJŠČEK — NOVEMBER

**Prekmurec
pravi :**

Mraz vseh-
svecov to po-
meni, da
Martinov
den bo lepi.

**Posvečen ;
vsemsvecom.**

„Če se mogli
ti i té, zakaj
ti nebi?“
(Sv. Avgt.)

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
1	T	Vsi sveci	6 45	4 41
2	S	Dušni den ☾	6 46	4 40
3	Č	Hubert, püsp.	6 48	4 38
4	P	† Karel Boromej	6 49	4 37
5	S	Zaharija	6 52	4 36
O dačnih penezaj.				
6	N	22. po Risalaj	6 52	4 34
7	P	Engelbert, püsp.	6 54	4 33
8	T	Bogomir, püsp.	6 55	4 32
9	S	Božidar, m. ☾	6 56	4 30
10	Č	Andrej Avel.	6 58	4 29
11	P	† Martin, püsp.	7 0	4 28
12	S	Martin, papa	7 2	4 26
Od jairove hčere.				
13	N	23. po Risalaj	7 3	4 25
14	P	Josafat, m.	7 4	4 24
15	T	Leopold	7 6	4 23
16	S	Otmар, opat ☾	7 8	4 22
17	Č	Čüdečineči Gregor	7 9	4 21
18	P	† Posv. baz. s. Petra v R.	7 11	4 19
19	S	Elizabeta	7 12	4 18
O grozoti razdjanja				
20	N	24. po Risalaj	7 13	4 17
21	P	Darovanje D. M.	7 15	4 16
22	T	Cecilija, d. m.	7 17	4 15
23	S	Klemen, p.	7 18	4 14
24	Č	Janoš od Križa ☾	7 19	4 14
25	P	† Katarina, d.	7 21	4 13
26	S	Janoš Berhmans	7 22	4 12
O poslednjaj sodbi				
27	N	1. adv. Virgil	7 23	4 12
28	P	Gregor	7 25	4 11
29	T	Saturnin	7 26	4 11
30	S	Andrej, ap.	7 28	4 10
				Vreme :
				Od začetka do 10. vedro. Okoli 15. sneg. Konec meglen.

BOŽIČ — DECEMBER

Prekmurec

pravi :

Lucija kratki
den, je
znano
ljudem.

Posvečen :
Božemi De-
teti.

Vóra krščan-
ska je pa' da
častimo ed-
noga Boga v
Trojstvi i
Trojstvo v
edinosti.
Sv. Albanazij

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
1	Č	Eligij, pūšp.	7 29	4 10
2	P	† Bibiana, dev.	7 30	4 9
3	S	Frančišek Ksav.	7 31	4 9
Ivan krstitel vu vozi.				
4	N	2. adv. Barbæra	7 33	4 8
5	P	Saba	7 33	4 7
6	T	Miklavž	7 34	4 7
7	S	Ambrozij, pūšp.	7 35	4 7
8	Č	Nevt. popr. D. Mar.	7 36	4 7
9	P	† Peter For., pūšp	7 37	4 7
10	S	Lavret. M. B.	7 38	4 7
Janoš da svedočbo o Krist.				
11	N	3. adv. Damaz	7 39	4 7
12	P	Sinezij	7 40	4 7
13	T	Lucija	7 41	4 7
14	S	† Kv. Spiridijon, pūšp.	7 42	4 7
15	Č	Kristina	7 43	4 8
16	P	† Kv. Evzebij.	7 43	4 8
17	S	† Kv. Lazar, pūšp.	7 44	4 8
Glas kriččega.				
18	N	4. adv. Gracijan	7 45	4 8
19	P	Nemez	7 46	4 8
20	T	Liderat	7 46	4 9
21	S	Tomaž, ap.	7 47	4 9
22	Č	Ceno, mantr.	7 47	4 10
23	P	† Viktorija, dev.	7 48	4 10
24	S	† Adam in Eva	7 48	4 11
Preroküvanje Šimeona.				
25	N	Božič. Rojst. Gosp.	7 49	4 12
26	P	Števan m.	7 49	4 12
27	T	Janoš ev.	7 49	4 13
28	S	Nedužna deca	7 49	4 14
29	Č	Tomaž p.	7 50	4 15
30	P	David kralj	7 50	4 16
31	S	Silvester p.	7 50	4 17
Vreme:				
V začetki milo, 8. megla do začetka druge polovice, 24 ob- ločno na konci milo.				

Sunce moje.

Tudi jaz mam sivo nebo
 Mi nad dušov razprestreto . . .
 Mesec njoj . . . Marija mati.
 . . . Boljše Bog ne mogo dati
 V temi mi vodnice.
 Ve skoz noči toga žitka
 V krilo večnoga počitka
 Njega Večnoga stopinje
 Njene roke so vodile
 Njene roke mile.

* * *

Neba moja ma i zvezde.
 Ž njih si Mesec vence spleče:
 Z Svetcov božih . . . Nje zbūdila
 Mati boža je Marija,
 Da k Njej mi svetijo.
 — Mi svetijo, migljajo mi,
 I kažo pot ta k izhodi,
 Odkod izvira Mesec mil',
 Odkod je tolko Svetih sil . . .
 Tam Sunce sveti v Njo.

* * *

To mi dalo mater, bratjo
 Sunce to najdragše zlato,
 Ki na oltari se blišči,
 Gda beli Krühek se drobi,
 Če duše ga že.

* * *

Sunce, ki krepíš, zoriš me
 I vtrdiš blato vnožine,
 Da ne zamaže mi imé,
 Ki išče samo le Tebe,
 Si Jezusa Srcé.

Srčen.

Moj grob.*

Na grob, gde bodem počivao,
Gde želni moj mir bom vuživao,
Ne dente znaménja
Le nekšega ne,
Gde brat vaš počiva,
Naj nišče ne ve.

Posadte sam' klinček rdeči,
Položite sam' venček cveteči
Na grob moj, gde méno,
Gde tiho bom spao,
Ki trüdnomi teli
Počitek bo dao.

Pa bratom slovenskim, gda pride
Kre groba, pa mimo odido,
Sam' vetrič naj pravi,
Ki tam se igra:
„Tü pesmar počivle
Veselga srcá!“

Gde je moja*...

Gde je moja zibel stála,
Gde me mati varovala,
Mili moj slovenski svet,
Živi, živi dugo let!

Gde so včili me hoditi,
Sladki jezik tvoj slaviti
Dragi moj slovenski svet,
Živi, živi dugo let!

Gde sam prvič bráo iz knjige,
Gde Te prvič hvalo Bože,
Lübi moj slovenski svet,
Živi, živi dugo let!

Gde sam senjao sladke senje,
Gde sam včio se ljubít' tebe,
Zali moj slovenski svet,
Živi, živi dugo let!

Gde bom enkrat düšo zdejhno,
Kak cvetlica tá povejhno,
Zlati moj slovenski kraj,
Bog te živi vekomaj!

*) Iz zbirke pesmi Miroslava, šteri je pred desetimi leti vmro,

Od sirmaškoga ribiča pa od njegovoga brata.

— Narodna. —

Ednok je bio eden sirmaški ribič, pa je meo sedmero dece. Njegov brat je pa bio bogat, pa je ne meo nikaj dece. Pa či ravno je bio bogat, pa je meo vsega zadosta, je zato nigdar nikaj ne šteo dati svojemi sirmaškomi brati, v kakšte velkoj nevoli je te bio.

Te se je pa ednok zgodilo, ka je sirmak s svojov držinov pa ne meo kaj jesti. Hodo je že svojega bogatoga brata prosit, ka bi njemi dao kakše jesti, samo ka se je te ne smilüvao nad njim. Prišeo je zato jako žalosten domo, pa ga je te prosila žena, naj ide ribe lovit, lejko pa prej kaj zgrabi, ka do meli za večerjo.

Ribič si je resan nared napravo kržak, pa je šo ribit. Sedo je polég vode dugo, od poudneva pa do večara, ka je že sunce dol biło, pa je šče izda ne zgrabo niedne ribe. Nazadnje je vrgeo kržak na breg, pa si je v glavo segno pa etak pravo:

— Za božo volo, ka mo pa jeli večer?!

Zatem je pa vzeo kržak v roke, pa ga je šče ednok nastavo. Ne je bilo nikajsi, pa je li začüo, ka v kržaki je nekaj. Potegno ga je zato vö, pa je bio v njem eden kamen, tak velki, kak je dobra pesnica.

Gda je ribič zagledno te kamen, ga je obišla žalost, pa je etak zdi-havao:

— Bog nebeski! Te bom pa zdaj že kamenje lovio? Daj mi te tüdi takše zobe, ka bom je lejko jo!

Prijao je nato kamen, pa ga je vrgeo nasredi notri v vodo. Zatem je pa šče ednok nastavo kržak, pa se njemi je palik tisti kamen zgrabo, kak prle. Vzeo je zdaj te kamen, pa ga je vrgeo na breg, pa je te čakao duže, či bi prišla kakša riba,

Ne se njemi je zgrabila niedna riba, zato se je spravlaao domo. V turbo pa, ka si jo je prineso za ribe, je djao tisti kamen, ka njemi je dvakrat prišeo v kržak, pa ga je neseo domo. Mislo si je, ka do ga doma tak pitala deca, či je kaj nalovo, pa njim te pokaže te kamen.

Gda je domo prišeo, so deca resan bežala pred njega, pa so ga pitala:

— Oča, ste kaj nalovili, ka že mati na sredi peči kōrijo, ka bi nam ribe pekli?

Oča je odgovoro:

— Sam, sam; ete kamen sam zgrabo!

Zdaj je vzeo vö s turbe kamen, pa ga je dao deci. Deca so se pa tomi kamli bole veselila, kak či bi njim on bogzná kelko rib prineso. Včasik so se hapila ž njim potačkati; večer pa, gda so šli spat, so ga položili na — sto.

Te se je pa vnoči prebüdila ribičova žena, pa je vidla, ka se vsa hiža sveti. Obüdila je zato tüdi moža, pa njemi je pravila:

— Dragi mož, stani gor, ka se vsa hiža sveti!

Mož je resan stano, pa gda je vido svetlobo, je pravo:

— To se sveti tisti kamen, ka sam ga jaz prineso deci. Te kamen je pa ravno takši, kak sam že jaz čüo praviti, ka či ga što samo telko ma, kak je edno hajdinsko zrno debelo, te lejko dobi za njega jünce. Znaš ka, ti se spraviš zajtra, pa boš nesla te kamen našemi krali. On že zna, ka je to vredno.

Na drugi den se je ribičova žena resan spravila, pa je nesla kamen krali. Gda je pred njega prišla, jo je pitao:

— Ka bi pa rada, sirota?

Ona je odgovorila:

— Svetli krao! Moj mož, te sirmaški ribič, vam je poslal eden mali dar.

Krao se je ne moreo včakati, ka bi rad vido, kakši dar ma njemi poslati eden sirmaški ribič, pa je zato sam pomagao ženski razveživati robec, v šteroga je kamen bio vezani. Gda je krao zagledno kamen, se je nasmejao, pa je pravo:

— Oho, takšega sam že dugo ne vido! Sam vido, samo telko vküp ne.

Zatem je krao pitao:

— Ka je pa pravo mož, ka njemi naj za to dam?

Ženska je nato djala:

— Vaša svetlost zna, ka je to vredno. Ka de vam dobra vola, tisto nam date.

Krao je zaj pitao:

— Ka vam pa te najbolje trbe?

Ženska je odgovorila:

— Nemamo krüha, pa ne drüge nikše hrane.

Krao nato:

— Pa kakša vreča mate?

Ženska je odgovorila:

— Vreča bi se šče zmogla.

Zatem je šla domo, pa je doma pravila moževi:

— Dobimo zrnje, ka je krao pitao, či mamo vreča.

Ženska je zdaj vzela deset vreč, pa je šla ž njimi k krali. Gda je ta prišla, je krao velo vsa vreča napuniti s penezi, pa v vsako vreče djati svoje plati peneze.

Slugi so napunili vreča s penezi, pa je naklali na kola. Krao je pa zdaj zapovedao, naj prežejo te najlepše jünce, pa naj odpelajo ribiči domo peneze, pa naj njemi kola pa jünce tüdi tam nahajo za tisti kamen, ka ga je poslal krali.

Ribič se je jako veselio, ka je telko penez dobó, pa je včasik zgono sinü k brati škaš prosit, ka bi ž njim peneze merili. Dečák je šo k strici, pa ga je proso:

— Striček, naš oča šo vas lepo prosili, ka bi nam malo posodili škaš, ka mo peneze merili.

Stric je pa odgovoro:

— Tvojemi oči se že pamet meša od velke nevole! Idi domo, jaz ne dam škaša,

Dečák nato:

— E ne striček! Oča so vas resan prosili, ka bi nam malo dali škaš.

Stric je pa zdaj vzeo remen, pa je dečaka z remenom stiral od hiže.

Zatem je zgono oča starešega pa močnejšega sinü, ka je šo škaš prosit. Gda je k strici prišeo, ga je proso:

— Stric, vej pa bojte tak dobri, pa nam dajte škaš, ka mo nekaj merili.

Stric se je že zdaj nej več vó gučao, liki je pravo:

— No vej ti jaz dam škaš. Liki tvojemi oči se že pamet meša!

Dečák je prineso škaš, pa so zmerili peneze. Bilo je sedenajset škašov.

Oča je zdaj vđaro tri zlate na škaši za obroč, pa je te velo tomi mlajšemi sinovi, ka je prle hodo škaš prosit, naj ga nese nazaj domo, pa ga naj da strici v roke.

Dečak je tak včino. Škaf je neseo domo, pa ga je dao strici v roke, pa pravo:

— Oča so pravili, ka bi prej vi poglednoli škaf, či smo njemi ne včinili kakšega kvara.

Stric je vzeo škaf v roke, pa gda je varao, ka se zlati svetijo za obročom, si je v glavo segno, pa je pitao dečaka:

— Te ste pa vi li peneze merili?

— Kakpa ka smo! — je odgovoro dečak.

Stric je zdaj nej meo več mira, liki je šče dečaka povrgeo v hiži, pa je šo k svojemi brati. Te je pa že peneze meo nazaj v vreča zagrablene, pa za dverami na kūp skrajane. Gda je stric zagledno peneze, je pitao:

— Ge si pa to telko penez vzeo? Jaz sam ne vervao, ka bi ti meo peneze. Ge si je dobo:

Brat njemi je odgovoro:

— Te si pa ti nikaj nej čuo praviti? Vej so pa našega krala štele podgani vse pojesti, pa sam njemi jaz noso dve svojivi mački, pa mi je te dao za tevi mački šestnajset škafov penez.

Stric je šo nato domo, pa si je etak mislo: Jaz pa po vesi znakūpim dosta maček, pa bom je neseo krali, vej te jaz dobim ešče več penez, kak je dobo moj brat.

Tak je tudi včino. Vzeo si je edno vreče, pa je po vesi znakūpo telko maček, ka je vreče puno bilo, pa je je te neseo krali.

Gda je pred krala prišeo, ga je krao pitao:

— No človek, ka nosiš?

On je odgovoro:

— Prineso sam vam takše, kak vam je prineso moj brat.

Krao je nej znan, kama bi se djao od velkoga čüdivanja. Ne si je mogeo premisliti, ge bi vzeo te človek telko dragoga kamenja, ka bi vreče bilo puno ž njim. Stopo je zato sam g vreči, pa je je pomagao razvežüvati, ka bi tak hitrej vido, či je resan drago kamenje v njem.

Gda sta vreče odvezala, so se mačke sipale vō ž njega. Bile so pa jako prestrašene, da so v vreči bile vkūp stiskane, pa so včasik po vsoj hiži bežale narazno. Nešterne so skakale na police, pa so metale natla drago posodo, nešterne so se pa pokale v krala, pa so ga začale škrabati.

Kralovi službenicje so začüli, kakša kriča je nastala v hiži, pa so bežali notri. Včasik so gor zodprli dveri pa okna, pa so splodili mačke vō s hiže.

Gda so se že oslobodili maček, je velo krao pidentari, naj da tomi človeki pētdvajseti. Stric se je zdaj veselio, ka rekši on dobi pētdvajseti vreč penez, njegov brat je pa dobo samo deset vreč. Pa to njegovo veselje je ne trpelo dolgo. Za'n časek je najmre pidentar prineso edno stolico pa trstiko. Na to stolico so potegnoli nevoščenoga strica, pa so njemi te dali pētdvajseti vdarcov.

To je bila njegova plača.

ŠTERA ŽENA HLAČE NOSI ...

Narodna.

Štera žena hlače nosi,
Ona deci krūha prosi:
Molite zato deca Boga,
Ka se oča materi v roke ne da!

VGANKE.

Pri ednoj odprtini prideš notri,
pri treh pa vö. Ka je to? (Moška
srakica).

*

Nikdar ne bio, nikdar več ne
bo ino vendar je. Ka je to? (Deneš-
nji den).

*

Ti si moj sin, jaz sam ne
tvoj oča. Što je to? (Mati).

*

Zjütraj hodi po štirah, poldne
po dveh, večer po treh. Što je to?
(Človek. Kak dete hodi po štirah,
sledi po dveh, vu starosti s palcov).

*

Tri goske maš, kak boš je gnao
na štiri tale? (Vse tri ednok na
jug, potem na sever, potem na za-
hod i na slednje na izhod).

*

Šteri modrijaš zna največ?
(Šteri ma zaprto knjigo).

*

Kje je zemlja najbolje črna?
(V Afriki od ljudi).

*

Vsikdar je mokro, okoli pa je
votlo. Ka je to? (Jezik).

*

Štiri düše, pet tel. Ka je to?
(Štirje nesejo mrtveca).

*

Kmet se pelo na železnici,
pipa njemi spadnola vö nad okno.
Pes je popadno za pipo, bežo v
Maribor. Ka je prineso v grobci?
(Zobe).

*

Zamorec (črni človek) spadne v
rudečo morje. Kakši bode? (Moker).

*

Ka je v Beči po sredi?
(Četrtek).

*

Ka si zažigaš? — Pipo. (Te
pa ne duhan?)

*

Komi kosite te travnik? — Sebi.
(Te pa ne kravi?)

*

Nikdar se ne narodo, pa je
mro? (Adam).

*

Lüknjica pri lüknjici, pa ven-
dar vodo drži. (Slamnata streha).

→==←

PRELÜBI SVETI VRBAN.

Narodna.

Prelübi sveti Vrbán,
Ti dober naš mejaš!
V goricaj ti stanüješ,
Pa sladko grozdje maš.

Li zori je, li mëdi je,
Boš dober mošt nam dao.
Li zori je, li mëdi je,
Boš dober most nam dao.

→==←

Najlepša Sveta noč.

Den se je že nagno proti konci in zemljo je pokrila gosta megla.
Po hišaj prižigajo posvete. Gospodarje zapirajo štale in se paščijo v tople
hiše. Tü jih že čaka družina zbrana okoli stola na šterom se kadi večerja.
Iz vsej obrazov sija radost, radost da so se pali včakali, zdravi in veseli
lepe Svete noči.

Tüdi Novakov oča so že zaprli štalo in se paščijo v toplo hižo.
Toda z njüvoga obraza ne sija radost, kak z drügilh, oni so žalostni.

V hiši, v štero so ravno stopili, sedijo pri stoli, na šterom se kadi večerja, njuva tovarišica. Tudi na njuvom obrazi ne viditi nikše radosti. Oča prisedejo in začneta večerjati.

Tiho večerjata. Nanč ednomi se ne zluhi gučati, obema je žmetno pri srci. Misli njima hodijo daleč od tü, daleč tam po sveti, pri svojem sini. Pri sini, šteri jiva je zapüsto, šteri je zapüsto očinsko hišo, v njoj staroga očo pa mater in odiševo v svet, iskat sreče, iskat bogastva. Pri sini, šteromi je bio očin dom premali in domovina presirnaška. Pri njem, šteroga so ne genole očine prošnje in materine skuze. Pri njem so njiva misli in zavolo njega nega na njiva licaj one radosti, kak na drugih.

Skoro de že eno leto, kak je odiševo z doma. Ne se poslovio od starišev, ne od rodbine, odiševo je, kak da nebi meo nikoga na sveti. Leto dni že skoro odide, a od njega še nega nikšega glasa. Ne se je šče zmislo na staroga očo in mater, šteriva noč in den zdihavleta po njem in prosita Boga, da bi ga zdravoga in veseloga pripelao nazaj v očinsko hišo, ali pa bi se bar z kakšim dopisom javo, da je živ in zdrav. Ne, ne se zmislo on na dom, odiševo je in na dom pozabo. Pozabo na staroga očo, pozabo na drago mater.

Kak veselo življenje so živeli prle, kda je bio še on domo. Kak ve-sele in lepe so bile druge Svete noči, kda so bili zbrani vsi pod domačov strehov. Ali kak prazno in žalostno je nocoj, ka sta sama. In zamislita se nazaj v veselo preteklost.

Vöni je henjalo snežiti in zdigno se je močen veter, šteri se je zaganjao z vsov silov odzvüna vesi stoječo Novakovo hišo. Okna so se začnola stepati in dveri lopotati. Bilo je viditi, kak da bi šteo podreti hišo.

„Bog se nas vsmili“ vzdehnejo v hiši oča in zdignejo glavo, „takši veter. Vse poti nam bo zametao s snegom, da nanč k polnočnici nemo mogli iti.“

„In če bo celo noč pihao nanč vütro namo mogli nikam,“ dodenejo mati in pogledajo proti okni.

„Slabi svetki se nam obetajo“ vzdehnejo oča in se zamislijo. Tudi mati se zamislijo.

Odzvüna pa divja veter vsigdar bole in bole. Okne se zmerom bole steplejo in skozi reškov že prihaja veter v hišo.

Mati se stepejo in se zavijejo v robec, pogledajo skozi okno in vzdehnejo. „Kaj bo s toga. Vej nam šče hišo odnese.“

„Takše Svete noči ne pomnim“ odvrnejo oča.

„Bog nas vari kaj hüdoga“ vzdihnejo mati in vzemejo čislo pa začnejo moliti. Tudi oča se poglobijo v molitev.

* * *

Približno za dva strelaja od hiše pa gazi po debelom snegi mladi človek. Oblečen je v debeli zimski kaput. V roki nosi težki kufer. Veter njemi piše naravnost v obraz, a on ne čüti toga. Z vsov močjov gazi po debelom snegi, napinja vse moči, da bi prišeo prle do doma, da bi zagledao kem prle obraz staroga oče pa ljübljene matere, šteriva je zapüsto in odiševo v svet. Noga njemi se zastavlja in srce njemi zmerom bole in bole bije kem bliže doma prihaja. V srci se njemi vzbüjo dvom, ali ga sprejmeta stariša kak svojega zgüblenoga sina z veseljem, ali ga pa poženeta nazaj v svet.

Pred očmi njemi stoji vsa nevola, štero je preživo, od kda je zapušto očino hišo. S kakšim vupanjem v srci jo je zapuščao. Kakše zlate grade si je zidao v oblake. In kak ga je vse vkanilo.

Vnogo sveta je prehodo in vseširo m je iskao srečo, iskao svoje v oblake zidane, zlate grade. Ali vseširo m je našo samo žalost in trpljenje. S kak žalostnim srcom se je spominjao tū na dom, na veselo domače življenje. Tū je šče komaj spoznao, kaj je domovina in kaj je tujina, kaj je domače ognjišče in kaj tūje. Zato ne čūdo, da se je zbiūdila tūdi v njem ljūbezen do domovine, ljūbezen do očinske grūde. Tūdi njega je, kak že mnoge, vlekla nekša sila zmerom proti domi dokeč se ne nazadnje povrno. In zdaj že stople proti rojstnoj hiši v naroča sreče, mirū in blagoga zadovoljstva.

Pred hišov se stavi. Srce njemi močno bije in boji se poklonkati. Stopi k okni, da bi vido, če že stariša spita. Veter piše z vsov močjov, zato lejko opazūje, ne da bi ga v hiši zapazila.

V hiši vidi stariša sedečiva pri stoli, sklonjeniva v rokah z debelimi čisli. Nekaj časa jiva gleda, te se pa premaga in poklonka.

* * *

V hiši se mati in oča spogledneta, kda začūjeta klonkanje. Oča pitajo, što hodi? Od okna se čūje proseči glas. Oča otprite mi, jaz sem, vaš sin.“ Gda to začūjeta, skočita oba gor in oča ido odpirat, mati pa od veselja sklepa jo roke in zahvalūjejo Boga, da jim je pripelao nazaj lūblenoga sinū.

Sin stopi in obimne očo, pa jih prosi, naj njemi odpustijo, da jih je zapušto. In kda njemi oča z veseljom odpustijo, stopi k materi se njim vrže okoli šinjeka in zakrči. „Mati, draga mati, kelko žalosti sem vam napravō, a zdaj vam obečam, da, vas več ne zapustim. Zato vas prosim, odpustite mi tūdi vi.“

„Vse ti odpustim, vse pozabim, da si le prišeo nazaj. Zdaj de pa vse dobro“ njemi odgovorijo mati in odido v kūhinjo pripravlat njemi večerjo.

Lepi božični večer so meli Novakovi letos, lepšega od vseh prejšnjih. Stariša sta se radūvala, da sta dobila nazaj sina, sin se je pa radūvao, da je pali doma pri svojih dragih. Zato ne čūda, če se, kda so se spravlali spat vsi pritrdili oči, da je bila to najlepša Sveta noč v celom življenji.

K. Škerget dijak.

→←

Trje kovačje so kovali...

Narodna.

Trje kovačje so kovali,
Huncvutje so bili sami,
So mi ženo zakovali,
Da do nje ne morem.

Ve ne maram, ve ne maram,
Či ravno do nje ne morem
Tū pri postelki ostanem
Ge naspim se lejko

Bom potrkao, bom potrkao
Do beloga dneva klonkao
Tako dugo, tako dugo,
Da do nje bom prišo.

—***—

Zlatko Pomurski :

Obprvim na poti v tuji svet...

I.

Tihi kesno-poletni večer je objemao ravno prekmürsko pole i zibao vrhe drevja i hladio naturo, otrüjeno od vroćega sunca. Vesi so bile napunjene sladkoga dišca rož; na njivaj je plavao sladek počitek nad kukurcov, prosom i ajdinov. Boža roka je kralüvala i odevala v svoj blagoslov vsakše stvorenje...

Stopo sem s hiše i na trnaci so me pobožale roke kralüvajoće megle v tom kesno-poletnom večeri... Blaženost i zadovolnost je sijala z moje düše v širni svet, šteri je brez mej, šteri me je držao za srce i me zvao za seov; poslušao sem ga, ar sem vido v nebeskij zvezdaj, štere so se büdile iz svojega sna, svojo zarisano pot med svetom. I te se je spüsto od nebe sörki trak, na šterom je bilo napisano: Šo boš, teška bo pot — puna trnja i nevol — a će zavüpaš v Boga, prideš do cila.

Nebeske visine je küšno bleđi mesec; zasveto je na tihi dol i v tom posveti sem začinjao svojo pot...

Šće dugo sem senjao v tom hladi kesno-poletne noći; ne je bilo sna, samo spomini so v senjaj prihajali i odhajali, se bližali i me v skuzađ od sna držali...

II.

Napoćilo je jütro. Rdeća zarja na sunćanom izhodi je razširila bože velićanstvo i mogoćnost pred mojimi očmi; začüto sem v globoćini svoje düše mili jok sreće i iz prsi se mi je zdignola molitev...

Šo sem prek gümla i prišeo v ograd med prebüjene rože, štere so v jüttranjoj zarji željno čakale šće sunca, da bi jim dalo novo življenje v njüve žilice...

Sosedom hlapec je že spevao v štali; njegov glas je bio čisti i moćen. Lepa je bila pesem i v srce se mi je zarisao konec:

pred Njim so cvele rožice,
Za Njim so šle sirotice...

Vtihno je glas i jaz sem med spevanjom ptićkov, šteri so svoje senje v pesmaj glasili, jemao slovo; obhodo sem bližnji gaj i gomilo. I gda sem stao na svojem prilüblenom mestu, gde sem telkokrat spevao kak pastir, sem si šće ednok zaspevao meni najdražjo i prilübleno pesem:

Oj, zbogom, fara törjanska,
veseli se navekoma —
a jaz se morem žalostit,
med tüji svet zdađ morem it'...

Oblejale so me znova skuze; a nej so bile to skuze samo odzvüna nego tüdi mojega srca... Sunćani traki so me vidili i me božali...

III.

Zvon v kapeli je zazvono i me opoto, da sem šo k božoj slüžbi. Vse, že med potjov v kapelo, mi je bilo tak milo; gda sem pa pogledno na širno ravan prek ogradov ta proti Soboti, se mi je vidla vsaka rastli-

nica, okinčena z rosov, v štero je sunce vlejalo svoje vsefele farbe, kak dragi kamen. I gda sem stopo v kapelo, me je gledao sv. Anton z oltara tak milo i prošee, da mi je postalo v srci tesno i sama molitev mi je bila rešenje...

Inda mi je bila kapela jako navadna, a zdaj je bila kak dragi kinč, šteroga tak vsakši rad čuva...

I gda sem po mešaj pogledno gor i dol po vesi, je bilo vse odeto v meglo mojih spominov...

Paščo sem se domo, gde so mi pripravljali potrebne reči. Mati so pakovali, sestra njim je pomagala jaz sem jivi pa glédao. Ne sem znao, ali sem šče na sveti ali že hodim med tujini kraji...

„Mati“, sem právo i znova sem spadno v žalost, štero čüti vsakši, ki odhaja daleč med tují svet, šteri ne pozna srca človeka i njegovih bolečin...

IV.

Prišla je deseta vóra. Kočije so prišle. Prijateo je spravljen skočo na nje; vzeo sem slovo od matere, štera so v skuzaj pravili: „Zbogom sinek.“ Skočo sem na kočije k prijatelji, stopili so šče moj i njegov oča, bič je počo i šli smo vu svet...

Na konci vesi sem pogledno nazaj; vido sem stari tóren na malom brežički s starimi stenami, šče debelo lipo i te sem zaspevao rojstnoj vési v slovo:

Oj Törnišče — ti prva lüčka moja,
Ti prvo si me v radost oblejalo,
Da spoznao sem resnice ogledalo;
Med teov sem vživao prva leta svoja.

Z veseljom gledao sem navade stare,
Poslušao rad sem tvojo govorico,
Ar gor nad teov sem zvezdo repatico
Zagledao obrpvim i tüdi bože dare...

I gda na paši spevali smo glasno,
Veseljje je dečinsko nam sijalo,
Med šterim nas z željov v svet tuj je zvalo
Srce i vživat v sveti vero časno...

Tam svinjküvali gori na gomili
Smo v Rosovoj ob Ledavi — potoki
I te prileto je s trompötov v roki
Iz nebe angeo mira v belom svili...

Oj Törnišče, kak cvetje te je troso
Ti angeo mira gori nad strejami;
Vso srečo gor nad teov z nebes z rokami —
Tebe je z božov vsov rosov oroso...

Oj Törnišče! — slovenska naj ti düša
Ostane trdna, verna vsigdar Bogi,
Da šče ednok zaglednem te v toj slogi,
Pri šteroj senjaš, če je moča — süša...

Vido sem šče tōren i ti se je friško zgūbo. Konji so nas pelali po beloј cesti, tá daleč v tūji svet...

V.

Po njivaj je kraljivalo nebesko sunce. Prepelica je pet — pedikala i škrjanec se je zdigávac v visine nebes...

Opoldanski zvonovje so zazvonili i ljudstvo po polaj je molilo z nami...

Sobota je stala pred nami. Kak sem jo gledao tē začūdeno. Visiki tōren, visike zidine so me začarale. Pozabo sem na dom med temi novimi kraji...

Gda sem čūo o Soboti, sem si mislo, da je mála, šče dosta ménša od naše vesi; zdaj pa je stala pred menov kak velki steber vročega sunca...

Bela cesta nas je pelala naprej proti Radgoni. Blížali smo se njoj vsigdar bole. Že smo čūli šum bistre Mūre i trompōtanje soldackij čet; tōrni so se prikazali; šče eden pogled sem obrno proti Prekmurji i njemi dao slovo:

Prekmurje — krajina moja —
Zibelka si mojij čūstev,
Mojij misli sredi boja...
Tū vu tebi vōrnij lūstev
Zbor popevle — rože trosi...
Moja dūša Boga prosi,
Da te blagoslovi...

Zafūčkala je železnica i misli moje pretrgala...

VI.

Zazibala nas je železnica... Na nebi so začnole plavati čarne megle, pune deža. V kratkom se je odcła prekmurska ravnica s svojimi bresčeki v skuze neba, štero je rosilo i jokalo namesto mene...

Zamišljen sem gledao te novi, čūdni svet. Slovenske gorice so bežale. vesi so se prikazale i se pa poskrile. Železnica je bežala z nami ta daleč v tūji svet...

Prikazalo se je znova sunce v svojoj rdečoj večernoj zarji... Poslednji žarek je zasijao na železniška okna i sunce je odišlo na pokoj... Mrak nas je odeo i na to mesečna noč s friškim zrakom; prikazale so se Marborske gore i drūge planine po vrsti.

Veseli so bili popotniki v vagonaj; spevali so, fūčkali, si gučali; ne njim je težila srce — kak moje — bridka žalost, za domom i domačimi gaji, za pastirske poti i ravno pole...

Zvezde so svetile z bledim mesecom i rajski mir je ležao po goraj, logaj i vozkiј dolinicaј. Vode, štere so tekle v bistrij tokaj, so se blesketale v mesečnoј lūči... Gole skale, štere so se prikazale, so odbijale doli s sebe nebesko svetlost kak gledalo...

Sen mi je zapro oči i sem splavao v svojij senjaj med krilate angelce, šteri so me zibali i me tolažili...

VII.

Delalo se je že jūtro, gda sem se zbūdio. Pred nami je stala bela Ljubljana. Stari grad je stao v megli i nad hišami je zaplesao prvi sunčeni žarek; razkado je meglo po ljubljanskoј dolini sunčeni posvet. Gore naokoli so se zdigavale v čisto i modro nebo. Proti severo — zahodnoj

strani se je razprostirala gorenjska stran i pravili so, da tam deleč na levo roko od Karavank stoji v svojoj lepoti, z večnim snegom pokrit, Triglav, krao slovenskih gor...

To je bilo za mene nekaj novoga. Visike ljubljanske zidine so me gledale s svojimi okni tak strašno, da sem se skoro jokao od straha...

Kakši je bio moj pogled nad tem novim krajom, lejko vsakši vugoni. Pomislite, jaz, šteri sem bio vajeni ravnoga dola; i ka so bili naši breščeki na goričkom proti tem visikim, golim skalam? Sin ravnoga pola sem se zjokao nad tov čüdnov, pa lepov pokrajinov, štera mi je sledkar dala telko veselja i blaženstva...

V kratkom smo zapüstili belo Ljubljano. Zagledno sem dom mojega novoga prebivanja. Stao je v lepom doli i nad njim je krožo cveteči den v toplom sunci... Breščeki so se nam z zelenov rokov poklanjali...

Železnica je henjala. Stopila sva z očom na kolodvor i šla sva proti mojemu novomi domi, šteri me je sprijao, da sem pozabo svojo žalost na dom i sem le z veselim srcem mislo na dom v tom domi lepote i vučenosti...

V SESVECOV VEČER...

Cintori čisti znova stojijo,
Gori na križaj venci dišijo,
Vsakšemi dūšo k sebi vlečejo,
Doli h gomili milo zovejo
K mrtvim na grob . . .

Farni zvonovje tužno zvonijo,
Njūvi so glasi puni miline,
Čūjo se v hiše širne Krajine,
Dūše būdijo, tā je zovējo
K mrtvim na grob . . .

Komaj nastopi mrak pun večerni,
Lūdstvo se puno vernoga vidi
Gori na cintoraj svečami krēdi;
Njūvi se dūhi združijo verni
Z mrtvimi v grobi . . .

Sveče na grobaj zdaj zagorijo,
Lūdstvo za mrtve moli proseče,
Šterim spomini gorijo pa sveče;
Angeli molbo k Bogi nesejo
Doli z grobov . . .

Zlatko Pomurski.

Naše domače reči iz starih časov.

Baračko cvetje.

Inda sveta so baratje cvetje nosili okoli, gda so pobirali. Cvetje posušeno i blagoslovljeno. V Varaždini prinesejo na oltar korine (rože) na Velko mešo, blagoslovijo je. Zrežejo. Baratje, kda pobi-
rajo, je davajo, če što žele. Barat je ednok ne prineso cvetja. Po-

lančar je zamero to i pravo: To morate nositi. Luteranje tudi prosijo to cvetje i je vržejo na žerjavo vogelje i kadijo ž njim živino. Vlahi to cvetje za svestvo pravijo.

Comper v pogači.

Mati so pogačo naišli vu žepi sina, ki je k vojakom šo. Sosedovo deklo so potvarjali, da njemi je dala. Vu pogači je, prej, comper. Druga dekla je kodiši dala 4 litre pšenice i dva ranška, naj pocompra, da do očet zeta ljubili. — Compra, obira so oča deklet vidili celo okoli hlevov. V Törnišči so to čuli dolenski g. plebanoš.

Čalerje.

Bio je čaler Lūk. Tistoga časa so kožuh nosili. Lūk je dostakrat vse moker domo prišo, ar ga je okoli gono. Što? Vrag. Eden drugi čaler je bio pri Mihalovih. Kda so njim popa peljali so vsi štirje potači doli z kol spadnoli. Pop so nato pravli: K čaleri se pelamo. Čaler je po spovedi mro. Kda so trūgo vö prinesli i povis gori djeli, je takši veter nastano, da bi skoro vse odneso. Nato so nikaki povis doli vzeli i glejte, že so konjsko glavo naišli v trūgi, telo je pa odneso te hūdi. V Domajincih se je to negda gučalo: Na Krajni pa eto: Kūrnjovi so pri Lipovoj peči meli staro hišo Na novom mestu so si zozidali hišo. Prvle, kak so se ta odselili, kak edna žrd, se je nekaj vleklo iz stare hiše vu novo, kda je mraknolo.

Čalarice so v Dolencih vu poposkoj gošči bile vkūp spravlene. Edna ženska na nje prišla. Dale so njoj perece (vrtanke). Prepo vedale so njoj, da ne sme gučati. Doma pa li pravla moževi: Janoš, etanc na stoli maš perece. Pa mesto pogač je konjščeka najšo. — Ednoga so pa vu Trajbarno namočile i odpeljale. Celo noč je tam kričo.

Divje deklet.

Divje deklet so lepe. Na mlade orače čakajo. Či se njim šteri dopadne, kda oranje skonča, na konec njive njemi dober obed ali jūžino nalečejo. Orač ne vidi divje deklet. Kda začne jesti; okoli ga vzemejo i ga tak dugo ščegečejo i obimajo, dokeč je žitek vu njem. Proti divjim deklam so naišli bič, šteroga so inda sveta ne poznali. Od tistoga mao ne ga več divjih dekel. V Ižakovcih se je ta starina ohranila. „S kače, kak kakša divja deklet“ — reči so tudi staroga poganskoga izvora.

Čarne šole diacje.

Čarne šole diak, prej, 12 šol ma. Mleko prosi. Na pozoji sedi. Točo dela. V Törnišči se je, prej, zgodilo. Antolin je bio

na travniki, kaplan Vegi pa molo proti toči. Vegi je pravo: Antolin stopi gori na moj čreveo. Vido je te pozoja i na njem se-dečega diaka čarne šole. Toča je pa na to v Dobrovničkom les! vse pobila.

Dušni den i duše.

Na dušni den duše hodijo domo. Na stol so njim krūh, vodo devali. V Dolencih vu vrč, v Nedelici v kupici se stala voda za nje. Na Krajni so v okna devali pogače za nje. Stara poganska navada, štera je že vmrla.

Dožnjek.

Na konci žetve na njivi spletejo iz silja i rožic venec, šteromi pravijo na Ravenskom „dožnjek“. Dožnjek jufkanjom nesejo domo, navadno ki ga nosi, dobi v roke pint vina. Gda ga domo prinesejo žnjeci, ga zročijo hižnomi gospodari v roke. Te ga i prle neodstrani, dokeč se nova žetva ve približava.

Ritkararje so želi v Dolencih. Kda so dokončali, edna žena zajufkala. Ve pa naj znajo, da so žnjeci tū. Dožnjek v Ritkarov-cih tūdi poznajo i ga kokošam dajo na sveti post. Dožnjak je lepa navada, štera bi se mogla obdržati, pa zača že vmirati tūdi.

Od dežja.

Gda sunce sija, če te dež ide, pravijo, ka vrag svojo ženo bije. Zemlja, na štero deževnica doli teče, je v Bakovcih vrastvo.

Sprevodi.

V Polani drvo (škrinja, trūga) napravijo z nehoblanih blanj, križ tūdi tak. Iz jaošovoga lesa je oboje. Sam tam vido na kŭk-lah celo skorjo jan. 1910. Blaženo, prosto življenje! Vu drvo k mrtveci čislo i knjigo denejo.

Či štoj merje v Būdincih, eden „válas« (glas) prinese, da mrtveca majo. Gospod (plebanoš) tūdi pridejo k hiši, g. školnik do slobod jemali. Prišli so. Trūga je vōni. Na trnaci stoji stol, na njem so pogače, posence, šalice. Trūgo so doli zabili. Domači vsi okoli klečijo. Vsaki kaj ravna, šče lŭcki. Slobod dugi. Dŭhov-niki so te čas stolec prinesli. Po slobodi škrinjo zvežejo z vožom i tak nesejo, ar je breg i dol na vse kraje.

Dekla inda i zdaj.

Dekla je inda sveta pri stoli stala ne pa sedela. Dnesden sedi. Inda je poznala svinje i svinje njo! Dnesden svinje ne po-znajo, več dekle, ar je ne krmi.

Fašenek.

„Fašenek“ se pravi v gornjem deli Slov. Krajine, „Fanšček“ pa v dolnjem. Pravijo da je nori. Pa den je ne nori, nego ljudje so nori. V Törnišči zajtra k meši idejo, zadvečera pa v krčmo. Tū plešejo za velki len pa za debelo repo. Či sneg ide, pravijo ka de debela kukurca. V Törnišči fanščeki hodijo. Deca se vkūp zgrabi i pleše. Pri sv. Jūrji vekši hodijo s harmonikov. Na fašenek — tam doma v Domajincih — smo hrbet kūhali. Štiri smo bile. Vsaka dobila eden falat. Svojo čonto, kost je vsaka na lopar djala, psa coj zvala, štero kost odnese, ona de se ženila. Na fašenek vse povsedi kroflne, fanke pečejo, spečejo tūdi fanke s kravjov mastjov za pepelnico. Zaranske fanke pravijo Dolencih. Nedela pred pepelnicov se zove fašenska nedela, četrtek po pepelnici za „mali fanšček.“

Ftice.

Ftice popevajo do vnebozastopenja Jezušovoga, veselijo se z Jezušom, ki se je večkrat skazao apoštolom. Na vnebozastopenje je pravo fticam, da ga naj čakajo do sodnovoga dneva, do predneva, či pride nazaj. A ar ne pride, žalostne gratajo, pa več ne popevajo. Pravijo, da či kukovca da le popeva, sčrvivi. V Nedelici je ta govorica.

Na štere dni se ne sme presti i kapūsto gda se mora sejati.

Gitra, Gederta, Gertruda. Na Veščici nje na čast kapela bila. K Sebestjani je prej odtec prinešeni krstni kamen. Stari ljudje pravijo, da ka na Gertruje predejo, miši prejejo.

Na Gregorovo se mora kapūsto sejati, zato ar te ne bode črviva ali krofasta.

Dobro jūtro, — vézanje.

V Törnišči sam na Števanovo ženo srečo. Nesla je dve okrogliivi pogači (kuglhuf), cmer (korino) iz papira. Pitam jo: ka neseš? Dobro jūtro nesem. Tam pri hiši pravi: Želem blaženo zdravje i vse drūgo, kak si Vi želite! Želimo Njim od njūvoga patrona veselo dobro jūtro. — Drūgi nese cmer večer, vgojčno (zajtra) pa dobro jūtro. Mali tūdi idejo pozdravljat. Dekla ne nese cmera, pod ška bi njoj djali glavo. Cmer godovnjak ali godovnjača v okno deneta z jabokom vred. Tak je navada na Dolenskom. Pozdravljajo včasi deco premožnih starišov tūdi. Ešče najsiromaškejša dekla kaj da. Stari zvonar v Törnišči je izabelo pio ob petoj vōri na Barinje pri školniki, v kūhnji njemi jo dekla dala.

Okoli Sobote, na Krajini so na godovno „vezali“. Ravenčar vezat ide. Nese vino, korino tudi. Na Krajini so inda sveta vezat hodili na godovno. Prineso je liter vina, korino, vrtanek, pa ga na stol postavijo, pa molo: Bog te živi Janoš. Bog daj, da bi se večkrat toga dneva včako. Domači so se poskabeli za več vina, pogače so pekli. Na voda po mali mine.

Poštenje do graha.

Jaz vsaki grah gori vzemem. Bog je težko grah stvoril, iz dlani ga je vovzel, zato je na dlani graba. Bogi je vse mogoče. Svojim mlajšim tudi to pravim. V Dolencih je te guč.

„Vlažičovo“ na Dolenskom.

(Štefanje v Črensovcih.) Na Števanovo deca hodi k sosedom. Zgrabi ništerne prekolice (polena) drv, beži k sosedu, v hišo na srteč dene, na nje poklekne s krščakom mahižičem i hitro guči: Bog vam daj telko piščancov, kelko na mojoj glavi vlasi, Bog vam daj telko jecekov (teocov), kak na mojoj glavi vlasi, Bog vam daj telko pučkov, kelko na mojoj glavi vlasi. — Dobijo pogače šklojce (klóče) orehe. — Brez drv tudi hodijo. Če pa z njimi, te ta hiša nihajo, nego na dvori popadnejo druga drva s tistimi dale bežijo.

NAŠA MUJCA MLADE MELA ...

Narodna.

Naša mujca mlade mela:

Časi edno, časi dve;

Časi bele, časi čarne,

Časi lepe pisane.

Enkrat smo je zakopali,

Inda smo pa ta dali.

Kodiš.

Glad ga je natelko oslabilo, ka neje meo vole se vopotegniti s pesjega-hleva. Tigriš, grad čuvajoči pes je že trikrat notripolukno, rekši ka bo starel, zakoj se ne vlečeš vó, že sam sneni, rad bi si dolilegeo.

Kda so zvečer tigriša na prostost pústili je pesji-hlev prazen postao i staromi kodiši so dovolili ka si je dolilegeo na tigrišovo mesto. Pesji-hlev je topeo, šče pokrovec je v njem, ne zmrzne v njem. Kda se pa vgojčno razdeni, se znova tigriš potegne v hlev i kodiš Valentin začne hojo po vesi. Proba povsod kaj do-

biti, mrmravši nekšo nerazumlivo molitev; či dobi kaj, zahvali, či pa ne dobi, je tudi dobro: Odide z Bogom. Desetletja že kodije, navolili so se ga že povsod. V gradi stanujejo dobrega srca gospodje, ki so njemu dovolili ka se pomočeh slobodno potegne v hlev, na tigrišovo mesto.

To, kodiši dano stanovanjsko dovoljenje je prineslo gračkoj gospodi to, ka so zanaprej prosti postali vsnemirjenja molitve, bole povedano neprestanoga vsakdenešnjega prošnja, kodivanja staroga kodiša. Najbolše sredsto je bilo se Valentina kodiša stem odkrižati: ka so ga pustili v spodnji dvor, v pesji — hlev. Tigriš se je žmetno privado k svojem novomi sostanovniki. Kda seje kodiš večkrat predugo kohlevo vō s pesjega — hleva, je zljajao nad njim. Starec si je pomali, s prijaznimi rečmi pridobo tigriša. Krūh jemi je zobston ponūvao, ne ga je pojo, ar je tigriš bio gospodski pes. Mesne mastne falate je Valentinov želodec ne mogeo prenašati, tigrišov se njim jako veselio. Kodiš Valentin je pri bolših hišah doblene bolše falate mesa, čonte, mastnih poguč s tigrišom razdelo. Stem je plačao tigriši za stanovanje. Pes je dobrovoljno sprejeo to plačo i kakšte kesno v noči je prišeo Valentin domo nad spodja gračka vrata, ga z lanca oslobodjeni tigriš nikdar neje napadno, nego jemi je prijazno vohao turbo, s košnatim repom. Na to sta vōprebrala, ka je bilo v turbi bolšega, zatem je pa tigriš odbežao v drugi dvor da čuva stanovnike grada, kodiš Valentin se je pa v hlev potegno pa začno pomali irkati.

Kak da bi se čas zaprisegno proti staromi kodiši, dva dni je neprestano dežūvalo i on je zobston trkao na dveri za smilenje, zobston mrmrao svojo nerazumlivo molitev pred pragami vesničkih hiš: prazna jemi je ostala turba. Dva večera je Valentin lačen legeo na počinek. Tudi tigriš je zobston vohao njegovo turbo, neje bilo v njoj ne sūhoga, ne mastanoga falata.

Na tretji den v gojdo ga je glad oslabo, neje meo vole se vōpotegniti s pesjega-hleva. Pa je tigriš že trikrat notripolūkno, rekši ka bo starec, tudi jaz bi si že rad dolilegeo, ar sam celo noč lajao, skakao na kre železnih rant mimoidošē lūdi, strašo potepače; glej kakši sam, spretekla mi je dlaka, mrzlo mi je...

Valentin je dobro znao, ka šče tigriš, ali tak je čūto, ka niti piknjice moči nema za hojo; zimice so njemu tak žmetne bile, kak dabi je svincova teža dolivlekla i tak dobro se njemu je vide'o spati zdaj, v tom deževnom, zaspanom vremeni.

Senjao je najmre ka so pūšpek prišli v ves. S štirami konjama, v lepi kočūhaj so se pripelali. Vsi štirje konji so bili beli.

Tigriš je skakao pred njimi i paradni kočij je tak počeo z bičom ka je Valentin gor-gor podigno glavo v pesjem-hlevi. O kakši obed je bio na farofi! Kakši fini zdih jestvine, kakša nos ščegetajoča i ték pobuđjavajoča dišava je napunila zrak okoli farofa. Valentin je na okno splezo i tak gledao skoz glaža na prestreti stol vesele družbe gostov, kda so pšpek ravno ta poglednoli i ovarali Valentina. Pšpek so z rokami vkuppočili i na okno pokazali:

— Nini, to je pa Demetrov Valentin. Poznam ga, vkup vsa gorrasla. O kelkokrat sva se v pesiki kotala. Hodi sem Valentin tovariš, ka ti napunim turbo. Ti si kodiš gratao, jaz pa pšpek. Hodi jest notri, to maš purino bedro!

Pšpek so goriskočili od stola, pa so šli v k Valentini. Ovi drugi gostje za njimi. Sramuvajočega se kodiša so za roko prijali i notripelali k obklajenomi stoli; klišnoli so ga, dolivzeli z njega turbo i razkapčili na njem kaput močno ponuvajoči:

— To maš gudekovo pečenko! To, tu je goska! To pa piceki! Kapa ovčeno pečenko lübiš? Kapa purečo? Jej i pij na to dobro vino.

I jo bi Valentin, či v tom trenutki nebi nekak v hlev brsno zapovedavši:

— No, vó staret. Tigriš tüdi šče ležati.

Neje mogeo stari kodiš nadeljüvati svojega spanja. Od glada oslabileni, od sena pijani se je potegno s hleva. Tigriš si je stroso mokro bundo, pa se je potegno v hlev na topeo pokrovec. Staret je en čas na palico se opiravši žalostno gledao deževno vreme, skimlavajoči z glavov:

— Žnova dežuje. Pali so lüdje tužni, v hiže potegnjeni i žnova ne dobim jesti. Kama naj ide? Vkup se je potegno i doli si je vseo poleg pesjega — hleva. Žmetna njemi je bila glava od sena. Rad bi šče duže spao i senjao od farofskoga obeda, ve je tak lepa i dobra bila ta senja...

Žena kočijsova je ovarala ka s starim nekaj ne dobro.

— Pokvaro si je znamka želodec s kakšov mastnov hranov. No, ve si ga že popravi, samo ga nihajmo.

Opoldne so na lanc djanomi tigriši obed prinesli k hlevi. Nekšo toplo, mastno vodigo, v šteroj so plavali falački krüha i skoric. Tüdi eden falat kühanoga mesa so djali v njo.

Tigriš se je vopotegno s hleva, pa je začno svoj obed. Neje čüto odürnost, samo glad, strašen glad, z šterim bi sam rad pohablao psovi prinešeno ščavo.

Zdaj naj bi se što dotekno tigrišove posode: rastrgao bi ga. Pa Valentin je li to včino, vó je vzeo falat mesa i tigriš ga je samo pogledno. Nego klüčar je ovarao to, ki je ravno tam krožo.

— Ej, ne te je sram, stara svinja? Deni nazaj: Znam ti paziš grad po noči? Idi kodivat, či si lačen!

Valentin se je gorizvednačo. Strašno ga je sram gratalo. Vö je odišeó kodivat po vesi. Ve je že tñdi čas bio, ar ga je glad že preveč mučo.

V srečnom trenotki se je poklono v edno siromaškejšo hišo, v šteroj je dobo eden tanjer tople župe. To potrošivši, se je včasi bolše čñto. Topla župa namreč ma to lastnost, ka več vala kak šterakoli drñga hrana: v njoj nahajajoča se začimba i toplota same župe dosta bole vzmiri želodec z gladom, kak najdragši falat.

Topla župa je moč dala Valentini na dalno kodivanje, zatem je že krñhi tñdi rad bio, či ga je kde dobo.

Neje prejšeo od glada, ostao je i nadale živo iz almoštva dobrosrčnih lñdi. S psom se je znova sprijazno, ar neje neseo nikdar svoje turbe prazne domo, vsikdar je nahao svojemi sostanovniki kakši bole tečen falat.

Mogoče, ka je od takšega tečnoga falata (pokvarjeno meso, pesnive pogače) obetežo pes. Shñjšo je, hrane nese je tekno, zobston so ga odvezali, neje skočo vö s hleva.

— Tomi se je moglo nekaj pripetiti, — si je mislo kodiš, ki je celo noč prenočo poleg hleva i je s svojimi cotami pokrivaó tužnoga psa. Ne se je mogeo zavlečiti v topeo hlev, i si v njem dolilečiti.

Proti gojdni je zaspanomi klñčari povedao ka je tigriš betežen.

— Betežen? Ne guči bedarije, — od koj bi zbetežao? Mogoče je od tebe dobo kakšo nevoló.

Ali okoli poldneva je že tñdi kočiš pravo:

— Celo noč nešam čñto ka bi lajao. Nekaj neje poredi ž njim. Znabiti njemi je stari dao kaj božnoga pojesti.

Opoldne so že špan, klñčar, kočiš i vrtnar postaplali i se tanačñvali pred pesjim — hlevom.

— Zdravnika trbe pozvati.

Kočiš je odbežao po zdravnika. Živinozdravnik je bio dober človek, lñbo je živino, šče bole pa vino. Vsikdar je bio dobre vole. Do živine gračke gospode se je s posebnov vdanostjov opo-našao.

— Ka je? Što je betežen?

— Pes.

Šče gospodje so ta prišli, kda je živinozdravnik zviziterao psa i na njem diagnozo spoznao.

— Nevaren je beteg, ali nesmemo v dvojnost spadnoti. Eto vraštvo de njemi že pñmagalo. Či nede šteo piti samovolno, te vlejati trbe v njega. Trikrat na den,

Tigriš je vraštvo niti v mleki, niti v župi ne šteo k sebi vzeti. Tak je trbelo v njega vlejati, ali to neje šlo zlehka. Vjo je kočiša, zatem pa ključara. Mogli so se nevolivati z njim, ar so gospodje sploh spitavali, kak je kaj s psom.

Večer, kda je stari kodiš domo prišeo, ga je kočišova žena etak strašila:

— No, pogine tigriš! Gospodje so jako lagoji. Mislijo ka si njemi ti dao nekaj božnoga pojesti.

Starec se je prestrašo.

Istina ka sam njemi zdaj stoga, zdaj z onoga dao jesti, ali od toga li neje zbetežao? Ve bi se pa te jaz tūdi slabo čūto, ali zdravo se čūtim.

Včasi je k hlevi ravnao svoje stopaje:

— Tigriš, moj dragi prijateo, ka ti pa je?

Tigriš se je na njega zgledno. Spoznao je staroga. Navada, ali ka ga je na to ratalo, ka bi vō stopo s hleva i dao mesto staromi, je probao vstanoti. Ali od slabosti je spadno nazaj.

Starec si je poleg hleva doli počepno i božao betežno stvar. Pes njemi je to s zahvalim stonjanjom povrno. Stanovniki grada so bili čemerni na staroga kodiša, mislili so, ka je starec iz maščūvanja zagiftao psa zato, ar so ga v minolih dnevah iz hleva vōzgonili.

Tūdi ne so skrivali pred starcom te sumlivosti, v oči so njemi povedali:

— Ti si njemi dao nekaj, kabi potem, či bi tigriš pogino, hlev samo tvoj būo. Či pogine, te gospodje notri dajo zaprti.

Prestrašo se je starec. Ravno je prišeo živinozdravnik k hlevi, kda je iz pomilūvanja ponūdo falaček pogač betežnomi psovi. Zdravnik je ovarao:

— Marš tū odnet, stari grešnik! Ti vničūješ to siromaško stvar, jeli — ka?

Vō so ga splodili z gračkoga dvora. Hodo je sem-ta po vesi; strašno ga je bolelo, ka ga s takšov krivičnov sumlivostjov napadajo. Niti falaček krūha neje mogeo pojesti od britkosti. Ne ga je bolelo kodivanje, ne nevole, nego potvarjanje. Ve je lūbo on psa, porazmela sta se vu vsem, zakoj bi zato šteo on njega zapraviti? Za pesji hlev? Ve či tigriša nebi bilo, bi bio drūgi, ar on (kodiš) tak i tak nebi mogeo po nočeh čuvati grada.

Krožo je do gojdne po vesi. Odpočino si je malo na robu cestne grabe; iz turbe je vōsipao nakodivane falačke krūha: vse je ostalo na njega, pa njegov želodec nikak ne lada tak dosta.

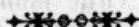
Skoro nikaj neje mogeo jesti, ar ga je sploh vznemirjala miseo: kak je kaj pes.

Ka bi ga vido, se je približao k gračkim rantam spodnjega dvora. Lūkao je skoz njih, ali pogled njegovih starih očij neje segao do hleva. Kak naj pride do psa? Skleno je, ka de šo v dvor, či ga glih vövržejo. Potežo je kvako na dverah: bile so zaklenjene.

*

Tam so najšli v gojčno staroga kodiša pred zaprtimi vratami mrtvoga. Povedali so na njega ka ga je žganica vmorila. To je zmisló živinozdravnik, ki se je i te od nje v dobroj voli paščo v grad pogledat betežnoga psa, od šteroga je povedao ka je bolši i za par dni že lahko zapüsti hlev.

T. Vp.— C. A.

BABA IDE MED GOSTE . . .

Narodna.

Baba ide med goste,
Opsasasá!

Deda za seovüsne zove
Trajradridra!

Baba vzeme veslico,
Deda tira v repnico.

„Doma mi boj ti stari hrt,
Pokeč ne pride po tebe smrt!“

Ded babo vdari edenkrat,
Baba pa deda sedemkrat.

Ded babo začne tožiti,
Pri gospodi riftari.

Riftar njemi pravjo zdaj:
„Palco vzemi, strah njoj daj!“

On odišo je domo,
Palco vzeo, strah njoj dao.

Mihael Mihajlovič Fujsov :

Presajena vijolica.

I.

Pomali je šo dešč, ves dén, od zajtra pa do večera. Vode je že bilo vse seširomi preveč, blato je bilo po konikaj do glešnja, ka, če je šo človek kama, se je šče pohrbti vtepeo. Počasi, komaj vidno so se vlekly megle po nebi, kak strgane cote, tunile nindri za zemljo, na nji mesto pa so druge prihajale. Ljudje so se držali hiš, što bi v takšem vremeni

tudi kam šo. Kméčno je bilo ves den, ka bi človek mislo, ka se že den nagible. V takšem časi je človeki nekam mrtvo pri srci, kak bi bio betežen.

V nizkoj, pet stopajov dugoj, štiri šorkoj, pa jako čednoj hišički, je ležao na koleni pri peči človek, ne preveč star, pa tudi mlad ne je bio več. Vidilo se je, ka je že bougšo polovico žitka prehodo. Ležao je znak z rokami pod glavo, zaj pa zaj pobrcal z nogami, ka bi odegnao mühe, štere so njemi lazile po nogaj, pa ga grizle.

Pri stoli pa je lüpala krumple njegova osemnajstletna hči Matilda, mlada kak rosa, lepoga nedužnoga obraza, miliy sivij oči, čistij kak poljetno nebo, pod plavimi obzormi. Dve debeli kiti plavij vlas sta njoj visili dol po hrbti, ta do pojasa, lepi kak lén. Kda je oča zamrmrao nad mühami, je stopila k omari, vzéla vö predpasnik, pa ž njim pokrila oči nogé.

„Tak, tak,“ je zmuvo oča. „Grde mühe, nikdar ne dajo človeki mira.“

„Oča, kakše krumple pa naj skühaj?“ je pitala očo, ka bi njemi bole podvorila.

„E! Viš jo! Kak me spitavle! Skühaj, ka ščeš!“

Ar šče nej bio čas, ka bi šla kürit, je stopila Matilda v kot, gde je stao mali oltarček, na njem pa Mati božja z Jezušom v rokaj; podlila je rože okoli, štere so dičile oltarček. Ta je nosila sigdar najlepše rože. Pred oltarčkom pa je bio klečalnik, kama je poklékala med molitvijov. Kda je podlila, je šče malo obstanola:

„O Marija! Majuš je pali prišeo; natrgala bom najlepšij rožic, pa jij tebi prinašala. Tudi düšico Ti bom prižigala, samo, Mati, navdejni očo, ka se nedo kregali. Pa daj, ka se vrnejo s te poti, gde zaj hodijo . . .“ Medtim se je oča zbüdo, pa gda je vido hčerko pred Marijov, se njemi je nagübalo čelo, šče zakuno je:

„Sigdar si samo pred oltarom, kak da ne bi mela drügoga dela zadosta. Rože pa rože, pa šče ne vem ka vse ne. Vö ti vse to zmečem, pa te mej!“ Čemerno se je zdigno.

Matilda se je zosagala, stopila k njemi, pa pravila med skuzami:

„Ne, očka, vi toga note napravili. Povejte, ka ste to tak dejali, ne ka bi kaj mislili! Dajte, no, pritrdite!“

Obinola ga je pa gučala tak lepo pa mejko, ka ga je srce zbolelo. I gda je vido v njeni očaj skuze, te ne je mogeo, ka bi se šče kregao. Obrno se je od nje pa šo k okni. Matilda pa je šla za njim, ga pali obinola, ka se njemi je že smilüvala:

„Viš jo, kak je nora! Ka me boš lekaj grlila!“

„Oča! Več neste nikaj čemerni, ne? Povejte!“

„Pa nesem, če že ščeš tak.“ Küšnola ga je na lice.

„Oča, šče nekaj bi . . .“

„No, ka ščeš?“

„Oča, ali bi smela v majuši na oltari prižigati düšico?“

Mejke oči so ga tak lepo pogledale, ka je seo na klop i začno skoz okno gledati. Z težavov je spravo iz sebe:

„Ne! Šče to! Gde boš pa jemala peneze?! Ka si vse ne zmisliš!“ Trdo je pridjao: „Mariji toga ne trbe!“

„Oča!“ . . . Čemerno ga je poglednola, da je nagno glavo.

„Ka me briga! Delaj, ka ščeš!“ Pokrio se je skrščakom i šo vö. Dešč je prenehao, megle pa so šče plavale prek po nébi, tam na severi so se skrile za log, eli na jugi so nove silile naprej, se prerivale.

„Bo, dobro bo nojco. Žandari pa financi do spali; ej to mo lejko prek šli“. . . Ka je mislo, se ne ve.

Kda je Matilda zakürila, je šla po krumple v hišo; pokleknola je pred oltarček:

„O Mati, hvala ti! Dobra si meni, siroti. Daj, Marija, ka se oča vrnejo na pravo pot, ka ne zablodijo v pogüblenje.“

Po večerji je oča pali legeo na komen, hči pa je molila za njega. Te se je pa oča vzdigno:

„Zaj mi je pa že dosta! Ka pa delaš sigdar na kolinaj? Povej!“ Razdražen je skočo k njoj, vzdigno roko. Zakaj bi hči molila, če on ne moli, je mislo; pa šče njemi pred očmi. Da bi že te, gda njega ne notri. Toga neje mogeo prenesti. Ne je marao za vöro, za nikšo, eli njegova düšno vest šče ne je zamrla. Što nema düšne vesti, se dosta ne briga, če drugi molijo, hodijo v cerkev. Tisti pa, v šterom šče ne povsem potiuj-nola, nemre viditi toga, ar se njemi büdi v prsaj: Tüdi ti bi morao tak delati!

Oča je zdigno roko, pa hčere ne je vüpaio vdariti; zato je šteo oltar vö pometati.

Te je pa Matilda gori skočila; v očaj njoj je goro ogenj, obraz je mela rdeč, telo njoj je drgetalo, kak v mrzlici.

„Oča?!“. . . Samo to je kriknola, eli s takšim glasom, da se je oči roka povejsnola, glavo je nagno pred njenim pogledom, sam ne je znao, gda je seo na komen. Jako ga je bilo sram. V srce se njemi je naselo bridek spomin: „Strahüvao si mater, hčere ne boš!“ Kak da bi ga krč prijao, se je sklüčo.

Zvükla jo je pogledno, skoro se njemi je zasmilila, ar je jokala. Srce njemi je gučalo: „Stopi k njoj! Potolaži jo! Ka ti je pa vči-nila! Zapomni si, ka nema matere, zavolo tebe je nema. To edino veselje njoj kratiš! Stopi k njoj, pobožaj jo po glavi.“ Te pa je čüo, kak bi nišče drugi gučao: „Joj, Jožef, lekaž de te hči vladala. Nemaš moči; ženo, njeno mater si strahüvao, hčere nemreš. Ne si več tisti . . . Ka pa ma ona tebi brbrati, jeli ne je tvoja hči?! Ne si njoj oča, ka praviš?!“ Roke so se njemi krčile, telo pa je obnemoglo obsedelo. Vido je: Prava podoba njegove žene, njene matere Bare . . . Tiste mejke, čiste oči, lepi dugi vlasje, visiko čelo, pod njim mali nosek, i pod nosom, rdeče vüstnice. Prava podoba matere i ka je on napravo z ženov?

Premetavao se je na koleni. Matilda pa je šče za njega pomolila, obrisala si skuznate oči i šla spat. Vlegla je trüdna, vpihnila lüč, črna noč je napunila hišo.

Jožef se je delao, kak bi spao: bio je miren i smrčao je glasno. Tak je ležao adno dobro vöro, te se je pa vzdigno i poslüjno: „Spi!“ Stopo je k njennoj postelji, pogledno obrazek: „Spi, mirno spi! To nedužno dete; i ja sam jo žalo, šče vdaro bi jo bio hajdi!“ Bridko njemi je bilo v srci, ka bi se naskori zjokao; šče ednok jo je pogledno, zatim pa vzeo krščak, revolvo, štero je shranjüvao za tramom, tüo odpro dveri i stopo vö.

„Dobro, ka neide več dešč, nikoga nede.“ Vzeo se je po koniki skoz log. Jako tüo je šo . . .

Te se je Matilda naglo vzdignola, v srci jo je nekaj zapeklo, malo je obsedela.

„Joj, te grozne senje! Kak človeka zasagajo!“ Malo je poslüjnila. „Očo nega doma? . . . Oča! . . . Oča! . . .“ je glasno zvala. Vse je bilo tüo. Skočila je s postele, šla h koleni; bio je prazen.

„Joj, nesrečnica, če je že dugo odišeo!“ Kak najhitreje se je v kmici oblekla, da ne bi s prižiganjem časa tratila, se odela z velikim robcom.

„Zdaj pa, o Marija, pomagaj mi, če šče neje prekesno!“ Zaprle so se dveri na prekliti, črna senca se je zgubila v log po koniki . . .

II.

Vsesešérom je bilo vse tüo. Tü pa tam se je čülo, kak je kapala deževnica z listja. Temna je bila noč, posebno v logi. Matilda ne je vidila niti za korak pred sebov, bašlala je z nogami. Včasi je poslušnila, vse je bilo tüo, vse mirno mrtvo, da jo je skoro groza obhajala. Lejko bi se odkod vzeo cigan, prle, kak bi se zavedala, prle, kak bi kriknola, bi jo zgrabo. Pa tüdi, če bi na pomoč zézvala, što bi jo čüo. Vöro deleč je vés, pou vöre krčma. Gde je že zdaj oča! Nindri v grmi se je zosagala ftička, sfrfotala dele v goščo. V grabi na dva kraja ceste je šümela voda, zaj tiše, paj glasneje. Matilda ne je vidila, gde je graba, pa niti mislila ne je, ka bi lejko zašla.

„Vej Bog, gde so že zdaj oča! Pa sam pozabila poglednoti na vöro. Lejko ka je že proti pou noči, oni pa so odišli že kak pred dvema vö-rama, što jij zaj najde,“ je gučala. Pa je pali mislila, ka nemre jako dugo biti, kak so odišli. Lejko, ka so v krčmi, tam jij bo dobila. Nikša sila jo je gnala, kak bi nikaj slütüla. Če bi jo što privezao, ne bi mirüvala. Mislila je, ka se nikaj mora zgoditi nojco, ka, toga je ne znala. Nekaj jo je gnalo i joj pravilo, ka ona lejko obvarje svojega očó. Zato ne mislila dosta, kama bi šla, samo naprej, naprej po koniki, če je šče tak grd. Vidilo se njoj je, ka že nekam jako dugo hodi po logi, drugikrat je sigdar prle vö prišla. Pa to nikaj, blato ovira človeka. Naskoro de na mosti, most pa ne je več deleč. Te šče frtao vöre, i pri krčmi bo. Ka de v krčmi i kama de te šla, če nedo svetili, ne je pomislila.

Že se čüje, kak bobni voda skozi most, zakaj v mosti šümi voda inači, kak na prostom. Obstanola je, če bi se čüla gde očina hoja. Nikaj . . .

Mimo mosta je že, log je že deleč za njov. Malo svetleje je. Grmovje se vidi kak čorna senca. Nindri kriči čuk i šče dele v vési spevlejo dečki. Juvkno je dečko, vrezalo je v črno voč, jeknilo v logi i počasi zamrlo. Lejko juvka dečko, ka je njemi! Boli Matildo boli srce, bridke misli njoj trgajo glavo.

Skozi tmico se je zasvetlikala lüč, rahlo, komaj vidno, pa je včasi zamrla. Vzradostilo se je Matildino srce, pri vsöj bridkosti, zakaj znala je, ka oča neso šli dele i to je za njo dobro. Pali je zaglednola lüč, eli zaj jo ne je več zgübila spred oči . . . Vse tüo, kak nikoga ne bi bilo notri. Gda je bliže prišla, je hodila po prstaj, da je ne bi notri čüli.

Okno je bilo zagrñjeno z pisanov zavesov, ka se ne je moglo skoz viditi. Pri robi je najšla malo odgrñjenoga, kama zavesa ne je segala. Naslonila se je ob steno i poglednola noter. Nasredi je visila petrolejka i slabo razsvetlavala prazno hišo. Na prvi pogled bi človek sodo, ka nega nikoga notri. V koti za stolom je dremao oštarjaš, klumao z glavov. Počasi je Matilda razložila, ka v najbolje kmečem koti sidijo nekši moški i med njimi — njeni oča.

Kak njoj je bilo pri srci, je žmetno povedati. Ka delajo oča tü sredi noči, gda vsi ljudje spijo? Da bi hodili pit ob takšem časi? Ne mogoče. Ka te? Znala je, ka hodijo prek meje, prenašajo najrazličnejše blago. Lejko, ka se tü zbirajo. Eli bi naj branila oči, ka bi s tem dosegnola?

Nikaj! Samo čemerila bi jij. Vej njim je včasi pravila to pa ono, prosila, pa vse zobstonj. Pravila je, kak nevarno je prek hoditi. Žandarje i financje so njim sigdar za petami. Sigdar so v nevarnošči, ka je žandari, če vstrli ednoga človeka i spravi v žalost i nesrečo šče njegovo družino . . .

Zaj pa zaj je šteri obrno obraz, nekaj so gučali, ka, ne je znala. Pitala se je, zakaj je se prišla. Ka de tū notri gledala. Notri itak ne de šla, ar bi jo nagnali. Razčemerila bi očo, nikšega vūpanja ne bi mela, ka jij odvrne. Poznala jij je dobro i mislila, ka bi bilo najbogše, če bi se vrnola domov.

Sama sebi se je čūdila, kak so jo senje zosagale, kak se je paščila za nindrinikoj. Vroče njoj je, noč pa je hladna, nazadnje se bo šče prehladila.

Že je mislila, ka bi se vrnola. Šče ednok je poglednola v hišo, za-tim pa se je obrnola.

„Marija, čuvaj očo, ne daj, ka bi se njim ka pripetilo,“ je šče pro-sila Marijo. Te pa njoj je noga zastanola, ne je dihala, samo srce njoj je jako kuklo v prsaj. Čūla je tihe stopaje, ednakomerno odsekane. Raz-ločila je, ka ide več ljūdi, trije, štirje. Pa ne navadni ljūdje, kmetje ne hodijo tak, njihovi stopaji so počasni, negotovi, tē pa odsekani, odločni.

„Če so žandarje?“ je pomislila v velkom strahi. Skočila je k okni, ka bi kriknola i tak oči naznanila nevarnoščo, pa ne je mogla nikam z mesta. Vidila je, kak se je zablinkao bajonet v odsevi svetlobe skozi okno. Mimo nje so šli trije žandari i tiho gučali. Obstanoli so pri dveraj.

Čūla je:

„Vsekakor dobro znamenje,“ je pravo eden. „Svetijo; zobstonj ne bi žgali petrolija.“

„Pa okno je zagnjeno, ka se nikaj ne vidi,“ je gučao eden, šteri je pristopo k okni. Telko, ka se ne je dotekno Matilde. Dugo je gledao, gda pa se je vrno k ovima, je gučao:

„Človek bi mislo, ka ne nikoga notri, pa so vsi, štere že dugo iš-čemo. V koti sedijo: Horvat, Jakšec, Mlinar pa šče eden drūgi, šteroga po imeni ne poznam. Večkrat sam ga že lovio, pa mi je vujšeo. Dnes pa ne vujde, nikaj njemi ne de revolva pomagala.“ Matilda telko da ne je omedlela, zakaj zadnje žandarové besede so se nanašale na njenoga očo. Kak v senjah je šče čūla:

„Dva ideva noter, eden pa tū počaka; če bi šteri šteo skočili, te naj samo streli, ar so to sami nevarni ftički.“

Dva sta vstopila, eden pa je stopo k dveram, nabio puško i čakao. Notri je nastanolo kreganje; čūo se je rezki glas žandara.

Te so se pa dveri odprle i vō je skočo človek i šteo vujti v tmici. Žandar pa je brekno na njega:

„Stoj!“ Ar pa oni ne je bogao, je zdigno puško i strelo. Puška je mrsila i — spadnola z rok žandari, zosagan se je obrno:

„Što mi je vdaro po puški?“ je pitao.

„To je moj oča!“ je povedala Matilda, zakaj ona je vdarila žandari po puški.

III.

Zahajalo je poletno sunce, spūščalo se je za log, da so blesteli vrhovi jous in drūgoga drevja. Iz loga je prijetno dišalo po rožaj. Od vseh strani se je čūilo spevanje ftic. Sunčeni žarki so razvetlaval i hišo v logi, okna so

se svetila, kak bi v njih gorelo brez število luči. Iz sopišnjeka se je kadilo, Matilda je kúrila. Skrbela je za vse, na dvori je skrbela za perutnico, v red devala to pa ono. Očo ne je bilo doma že ves den. Zaj jij je pričakivala. Zato je šla tudi ranej kúrit, ka ne bi kaj gučali. Zadnje čase so bili nekam čemerni viditi, le proti njoj mehkejši. Dugo ne so znali, ka jij je hči rešila, sama nikdar ne je nikaj pravila. Krčmar njemi je povedao. Njegovi tovariši so bili vsi zaprti, on edini je vujšeo. Ne je dosta zavüpao na nje, čakao je žandare. Ka je takšemi, če vöповe prijatela, šteri je vujšeo: Če jaz trpim, zakaj ne bi šče ti!

Zato je pa podnevi hodo okoli, samo ponoči je prišeo domov. Njegovo obnašanje do hčere se je spremenilo. Vse bi njoj napravo, vse bi njoj prineso, ka bi želela. Küpo njoj je novo obleko, njoj jo prineso i željno gledao, če se ga vradüje. I ona se je razveselila, on pa je bio srečen. Matilda je šče bole vüpala, ka pride ednok tisti trenutek, niti malo ne je dvojila, da Marija reši njenoga očo.

Tüdi tistoga večera je mislila nato. Lejko pride vse nenadoma, ka se niti zavedela ne bo. Zmislila se je tüdi na mater. Videla jij je kak v megli ranoga jütra. Pomlila je, ka so jij oča večkrat bili, zakaj, ne je znala. Pa sta šče te molili obe za očo.

„Matí, zakaj pa molivi za očo, pa so tak lagoji!“

„Moli, Tildika, ka se povrnejo. Gda boš vekša i mene ne bo, te vsakši večer moli za očo pred Marijov, zakaj velka je njena moč, neznanско njeno smileno srce.“

Te ne je razmila, kak naj bi se oča povrnoli, ar so bili doma. Eli dnes razmi vse, šče preveč. Oča so zašli s prave poti! Žmetno je vörvati, što nikdar ne je poznao Boga, žmeče pa za tistoga, šteri se je v krej obrno od Stvaritela. Pri takšem nikaj ne pomaga prigučavanje, šče tak lepo; vse je zobston. Takši človek se samo na kakši čüdežni način reši večne smrti. Zato tüdi Matilda ne je dosta prigučavala, samo molila k Mariji. O da bi šče mati živeli! Vzdihnola je k Mariji.

Začila je, kak so se dverice od konika odprle, i dva moška sta burdila. Prvi oča, drügi pa logar, prijatel njenoga očo, šteroga pa neje mogla viditi, ar je bio slab človek. Njegove oči so poželivo gledale sigdar za njov, ka ne je znala, kama bi se obrnola. I zato se je vsigdar zosagala, kda bi on prišeo, pa odgnati ga ne je vüpala zavolo očo.

„Dober večer, Matilda!“ je veselo pozdravo i se prijazno nasmejao.

„Bog ga daj vsem dobrim in poštenim ljüdem!“ je odzdravila, ne da bi se obrnola. Logar je ma'lo tak obstano i si zasükao mustače. Bio je to močen človek, preci lep. Na rami je noso puško, za krščakom pa jerebovo perot.

„Kürim, drügoga pa tak dosta nemamo.“

„Eli si vrla, Matilda!“ Pa ona se ne je zglednola na njega, zato je šo za Jožefom v hišo, žalosten i čemeren. Seo je za sto, položo puško poleg sebé, podpro z rokama glavo i se zamislo. Jožef pa je seo nasproti njemi i tüdi nikaj mislo.

„Ste njoj že kaj pravili?“ je pitao po dugšem mučanji logar, ne da bi pogledno Jožefa.

„Ka ti pravico vöповem, nikaj njoj šče nesam pravo.“ Ne je vüpao pogledati logara. „Kak bi njoj naj pravo, če njoj niti v oči ne vüpam poglednoti. Vej njoj ti svoje srčne zadeve ležej obrazložiš, kak jez njeni oča. Če ja, dobro, če ne, ne! Siliti je nemrem. Samo toga ne želi, ka bi jo silo.“

„Vaša hći je.“

„Istina, ka je moja hći. Ne dam si od kogasteč zapovidavati, ali pred njov, pred njov nemrem nikaj.“

Logar se je zamislo. Pred očmi njemi je hodila Matilda, lepa kak protolešnja vijolica, šteroj pa nišče ne vüpa približati roko, ka je ne bi omadeževao. Hodi jo gledat, to vijolico, ki diši deleč po logi. Eli ka bi jo samo gledao i dühao njeno sago! doma bi jo rad meo, doma, da bi jo tam gledao. Drügo pa je, kak priti do nje! Da bi jo po sili vtrgno i odneso domo?! To neide! Vsejnola bi, se posüšila.

V takšij mislij je sedo logar, včasi pogledno Jožefa, pa pali vpirao pogled na müho, štera je drkala po stoli. Pomali je približao roko, skrčo kazalec k palci, ga zmrso, ka je zletela nekam na sredo hiše.

Tüdi Jožef je mislo, pa inači kak logar. Tüdi on je mislo na Matildo svojo hčer. Logar ga je proso za njo. Istina, ka bi to dobro bilo za njega. Pa kak naj jo sili, če nešče.

Žena je morala delati, ka je on šteo, eli hčer! . . . Strahüvao je ženo. Malo sram ga je pred samim, pa on nešče se nje spominjati. Ona je vmrla, naj počivle! Vmrla? Ka njoj je bilo, stara? Ka šče! Treseti let!

Nikaj njoj ne je bilo. Nekaj drügoga jo je vničilo, ka, to samo on zna. Eli vkrej takše misli, štere človeka samo sagajo i mučijo.

„Jožef, pa ednok joj denok bar malo povejte, kaj pa kak; te dele bom že vse sam delao“, je zmešao v mislij Jožefa logar.

„Bom vido, če bom mogeo. Rajši bi zapovidavao kak proso . . .“

Te sta pa začüla, ka nikak vöni guči z Matildov. Logar se je nagno k okni, ka bi vido, što je prišeo.

„Lekaj so žandari?!“

„Žandari?“ se je zosagao Jožef, skočo k okni i šteo odpreti, pa je bilo već prekesno, dveri so se odprle i v hišo da vstopila dva žandara spuškami v rokaj. Jožef je seo na klop, kak da se ne bi dosta brigao za prišleka. Pogledao jiva je zvükla.

„Dober večer Bog daj!“

Pitala sta Jožefa za ime.

„Jožef Vrbčič. Ka bom lejko šou kumi za svedoka?“

„Ne, svedocje do drügi, vi ste pa obtoženi. Zato vas zveževa i s sebov odpelava.“

„Tak?“ se je delao nevednoga Jožef. „Što pa je bio te tak dober, ka me je tožo, pa zakaj?“

„To bote naskori čüli. Dajte roke, kesno je že, pot je pa duga.“

Jožef se je delao, kak da ne bi čüo, roko je djao v žep i gledao. Žandar ga je prijao, Jožef ga je pa süno, ka je žandar odleto pod komen, sam pa je skočo k okni, eli ne je mogeo vujti, drügi žandar ga je že zgrabo medtem. Naskoro je bio zvezan.

Kda je Matilda prišla v hišo i vidila, ka se je zgodilo, se je spüs-tila v jok, pokleknoła pred žandara, jiva lovila za noge i prosila za nesrečnoga očo, pa ne je nikaj pomagalo.

„Ka boš jokala!“ se je hüdüvao Jožef. „Vse lepo v redi mej, pa nikaj ne bojdi žalostna! Idemo?“ se je obrno k žandaroma.

Matilda pa je obinola očo i ne se dala od njega odtrgnoti.

„Zbogom, oča! Skoro se vrnite, Jaz bom za vas — molila.

„Idimo!“

Odišli so, Matilda pa je spadnola za sto, skrila obraz v dlani i brezi glasa obsedela. Oča ido v vozo. Lejko do sojeni na vnoga leta, što zna, ka so vse napravili. I ka de z njüvov düšov? Šče bole se zakrknejo. Ne daj, Marija, ka bi brez svestev vmrli.

Logar pa je šče sedo na svojem mesti. Vtkao se je tü pa tam vmes, pa nikaj ne je pomagalo. Zaj pa ne je znao, eli bi šou, eli bi ostano. Ka pa naj tü dela? Tolaži Matildo. Če bi se ona brigala za njegovo tolažbo. Malo je šče tak sedo, te se je pa vzdigno, k njoj stopo, njoj položo roko na ramo i gučao:

„Matilda?!“ Niti genola se ne je.

„Matilda, Matilda!“ Vzdignola je nekelko glavo. „Nikaj ne joči. Bog je tak šteo, ka more človek proti božoj voli. Zaj, ka nemaš več očo, Matilda, ščeš, ka bom te jez čuvao?... Povej, Matilda? Živela boš, kak boš štela! Ne bom te žalo nikdar!“

Vstanola je, ga poglednola ostro:

„Hvala za skrb. Mene de pa čuvala — Marija!“ Spadnola je pred oltar Marije i zajokala. Logar pa je obeso puško na rame i žalosten i potrť odišeo...

Marija pa je sklenila vijolico presaditi v svoj ograd.

IV.

V špitali v varaši I. Po ogradi okoli hiš se ščejejo betežniki v sivil dugij süknjaj. Sami zmučeni obrazi, želni sunca i prostosti. Po dva, eli po trije hodijo vküp, gučijo od doma, od dragih, njihova srca koprnejo po nečem navidezno tak znanim, štero je pa v istini deleč. Njih oči iščejo prek plota, pozdravljajo tiste ljüdi, šteri hodijo mirno. Deca se lovi, drka, eli ne tak, kak če bi bila nekelko stopajov dele, na kuniki. Tam je vse inačiči svet, samo za nekaj stopajov dele. Tam ne odevle človeka siva süknja z belimi partami, kak žmetna hinavska veriga. Tam ne trbe kank, ne palice, ne čornih očal... Pa za te je šče dobro. Na sunci so, dihajo prijetno sago rož, poslušajo spevanje ftic. Eli tam za žutimi stenami! Ječanje, muklava spitavanja, smrdlivi zrak, što bi znao od kakšij vracev vse. Na sredi med postelami pa hodi trda smrt, se reži vsem v obraz, zaj pa zaj stopik tomi, pa drügomi, ga poboža po vročem čeli, da njemi je razhladi. Nikaj njoj ne koga pokosi, kelko bridkošče napravi s hladno brezobzirnostjov. Pripelavajo betežnike, vnogo se jij z radostnim srcom vrne v svet, eli vnogo jij odpelajo na cintor. Doktor i vračijo, se kregajo z neposlušnimi. Med betežniki pa hodijo nüne, tolažba nesrečnim, kak rosa v poletnom jütri. Tolažijo, dvorijo, lajšajo trpenje nesrečnim.

Eli betežniki majo najrajši sestro Oktavijo.

„Sestra Oktavija, sestra Oktavija!“ se čüje od tü pa tam.

Ona pa hodi med betežniki, kak žarek sunca, šteri bi se zgübo v to hišo smrti. Njene mile sive oči božajo obraze, mehke besede vlevlejo pogum v srca. Samo, da ide med njimi, že so srečni, kak deca, gda njim mati ka prinesejo. Ona pa drka, tomi popravlja vankiše, onomi odevko, obvezüje rane...

Sestra Oktavija... Tak mlada, lepa, vsaka njena misel se ji čte z beloga čela. Vidilo bi se, ka prek po tom obrazi ne šlo drügo, kak bridkost, davno nigda, štera pa da je pozabljena. Nišče ne zna, odkod je doma, nišče ne ve, zakaj je šla za nüno. Komaj je začnola živeti. Zaj pa: deset, petnajst let, pa de že spala na cintori. Svoje zdravje trga,

davle betežnikom, sama pa se puni z betegom. I vnogi se kesneje niti ne spomnijo več, da jim je nekak iz svojega tela davao zdravje, sebe pa vničeval. Pa ka njoj smrt! Ka naj bi delala sveti. Nikoga nema... Ma očo, eli oni sédijo v vozi, Bog zna, če šče vōpridejo... Včasik pridejo misli, tudi, če jij odganja, se vsilijo, jo pelajo v prejšnji kraj:

... Log, v logi mala hižička. V njoj oča z hčerjo Matildov. Srečno bi bilo življenje, da se ne je zgodilo tisto. Čisti je tam zrak; od protoletja, gda drevje vzbrsti pa do jeseni, gda zadnji list odpadne, spevlejo ftice. Veličanstveni mir, zakaj ta malo gda zanese človeka noga. Lepo bi se živelo, da neje prišlo v mes tisto, ka je spraznilo belo kučico. Očo so odegnali, sodili, obsodili v dosmrtno vozo. Čakala bi Matilda na njij, da so njim prisodili petnajst, dvajset, celo treseti let. Čakala bi, lejko dočakala, te bi se začnola komaj pravo življenje. Tak pa, ka naj bi si začnola sama na sveti. Šla je v vozo k oči. Sedeli so skršeni, kak brez življenja. Znala je, ka bi radi gučali z njov, pa so denok mučali.

„Oča, smem iti v špitao k nūnam?“ Zagledao se je oča v hčer i se začūdo. Bio bi nekaj rad povedao, pa nikaj ne je pravo.

„Idi, kama ti srce želij. Jaz ti nemam nikaj več zapovidavati. Lejko si vzemeš logara za moža, pa lejko ideš k nūnam.“ Obinola ga je i polūbila.

„Ali vas lejko včasih kaj pohodim?“

„Ka me boš hodila gledat! Pozabi na mené, ka te ne de sram mojega imena.“ Eli čtela je v njegovi očaj, ka bi ga veselilo, če bi ga bar vsakoga pou leta poglednola.

Od te ne bilo več Matilde, namesto nje je pa nastopila sestra Oktavija. Po posvečenji je preci šla v špitao, naskoro so jo že vsi poznali. Bila je neutrūdna. Vsak si je samo njo želeo. Tūdi doktorji so jo sebi želeli, gda so obvezavali...

Tistoga dneva, gda je šla iz edne hiše v drūgo, jo je srečao primarij i pravo je njoj:

„Sestra Oktavija! Mehko posteo pripravile, pa tam, gde je bole mir, novoga, jako ranjenoga človeka dobimo.“

„Tak? Odkod pa?“

„Nikaj ne vem.“

Popoudnevi so obstanola pred špitalom kola i skoro nato so prenesli betežnika, vsega obvezanoga, ka se njemi ne je vidilo lica. Dva žandara sta se pripelala z njim i primariji nekaj naročala. Sestra Oktavija je betežniki vse lepo pripravila. Nekša temna slūtnja se njoj je naselila v srce; zakaj sama ne je razmila. Lehko ka se je že od prej bojala žandarov, zaj pa, kda jij je pali vidila, so se njoj obūdili spomini na nekdanje čase ...

Betežnik pa je ležao v nezavesti, komaj vidno so se njemi vzdigavala prsa. Levo oko, štero ne je bilo povezano, je strmelo na pou odprto na prosnice. Mir je sijao z njega, samo malo začūdeno je bilo. Sestra Oktavija je gledala v oko i čeduže bole njoj se je vidilo znano. Nikda je dostakrat gledala to oko! ... Mislila je i mislila, što bi meo takše oči. Prišeo je doktor, ka bi prevezao rane nesrečnomi. Vstavo se je pred njim i ga gledao.

„Drago si plačao svojo nakano, ka bi pobegno,“ je gučao sam za sebe. „Preveč si reskerao. Ne boš več sedo v vozi!“ Sestra Oktavija se je zosagala i gledala doktora, ka šče povedati.

„Prevezao ga bom,“ je djao tē. „Pomagali bote?“

„Bom,“ je dejnola vsa bleđa.

„Toga človeka moram rešiti. Hüdodelec je bio, na smrt obsojen, pomilošćen na dosmrtno vozo. Pa je vövujšeo, zastavo je svoje življenje. Pa to šće ne takše delo, to vsakši tak napravi. Eli on je vse to vćino, ar je šteo svojo hćer viditi, kak je povedao drućim. Že dugo se pripravlaćo.“

Odvezao je obvezo, na lejko odmotavaćo, sestra pa je s strahom čakala. Čüdno njoj je bilo v srći.

Sestra je kriknola, gđa je vidila njoj tak dragi obraz, ves raztućen. Spadnola je na posteo, se sklonila nad betežnoga i ga kűšnola na krvavo čelo. Betežnik je odpro levo oko kak bi njemi bila mamica, strmeo v nűno, kak bi šteo nekaj pitati. Zatim je pa zapro oko, kak bi iskao v daljavi.

„Oća!“ je dejnola sestra sklonjena nad njega.

Razmesarjeni obraz je preleteo blažen nasmehljaj kak prijeten spomin iz preteklosti.

„Vaš oća?“ je pitao doktor. Čüdno naklűćje.“

Sestra pa je sela na stolec i se nekam zamislila. Doktor pa je obvezavaćo, skrbno, ka ne bi būdio bolećin.

„Potrűdo se bom, ka Vam rešim oćo. Moje sožalje!“ Ponűdo njoj je roko.

„Znate kaj, gospod doktor, kak se je zgodilo?“

„Nekaj mi je pravo žandar. Vaš oća, ka bi vujšeo iz voze. Prej je šteo vas poglednoti. Sigdar je na vas mislo. Pa je odskoćo. Pa ga je nišće vűdao, v spanji so ga priieli. Pelali so ga v vlaki nazaj, on pa je skoz okno vűskoćo. Istina, će bi se njemi posrećilo, nigdar ga ne bi već dobili. Pa je prileto na nekše kamenje. Telko, ka so ga šće živoga dobili.“ Doktor je odišeo, ona pa je obsedela i mislila na svojega oćo . . .

Betežnik se je počasi zavedeo, pa rane so ga neznansko bolele. Eli ne je jećao. Levo, zdravo oko je gledalo na hćer. Kak bi nekaj štelćo povedati.

„Vas boli, oća?“ je pitala hći nežno.

Odkimao je, pa pogleda ne je mogeo odtrgati od hćere. Mogoće, ka so prišli spomini na dneve, vnogi spomini na tisto lepo življenje, šteroga pa on ne je znaćo ceniti.

„Matilda?“ jo je pozvao tűo.

„Ka bi radi, oća?“

„Daj mi roko! — Tak! Eli mi moreš odpűstiti? Povej, ja!“

„Oća, ka vam pa naj odpűstim?“ Poljűbila ga je na čelo. Čez čas je začno:

„Poslűšaj, ka ti povem...!“

„Pa doktor je pravo, ka nesmite gućati...!“

„Ka, će je pravo! Zaj sam pri zavesti. Lejko omedlim pa vmrem.“

„Ne, oćka, vi ne vmrete. Doktor je pravo, ka vas reši!“ On pa se je trpkćo nasmejao,

„Doktore je bole strah tebi povedati, ka bom vmro, kak pa se sam bojim smrti. Poslűšaj, ka ti bom pravo, pa se ne sagaj! Znaš, kak je bilo v logi. Pravijo, ka sam delao državi škodo, ar sam hodo prek mejć. To pa zato, ar sam preci zaslűžo, da sam te lejko pio. Pio pa ne sam, ar je vino dobro, ne! zadűšiti sam šteo svojo dűšno vest.“ Malo je prestano, kak bi se borio, eli bi gućao dele, ali nej. „Tvoja mati, moja žena je bila pravtak blago stvorenje kak ti, dete brez greha. Pobožna, pošćena i skrb-

liva. Jaz sam jo pa būo, būo, dēn za dnēvom, kak zverina. I zakaj? Ne sam mogeo glēdati njene nedužne oči, peklo me je, ar vse tak potrpežljivo prenaša. Vničevao sam njeno zdravje, šče v slast mi je bilo. Za tri leta je vmrla. Bujo sam jo z bitjom. To ne je navadni umor, kak so drūgi, kak sam na priliko žandara smekno. Ne, to je stokrat hūjši zločin, takši ne de nigdar nikomi odpūšчени. Den za dnevom klati človeka, pa ga samo telko zbiti, ka na smrtje betežen leži, pa denok ozdravi, te se pa na njega spraviti, to je najstrašnejše...“ Zapro je oko, grizeo vūstnice. „To sam ti pa povedao, ka ne boš napačnij misli mela o meni.“ Hropeo je močno, vidilo se je, ka se njemi bliža smrt. Matilda se je sklonila nad njega.

„Oča, pripelam vam popa?“

„Ka bom s popom!“

„Spovedali bi se?!“ Nasmejao se je bridko.

„Takši greh se nigdar nemre odpūstiti. Ne, ne! Tūdi spoved ne bi zbrisala toga greha. Ka je ednok zagrešeno, je zagrešeno, več se da popraviti.“

„Ne tak, oča, Bog vam bo vse to odpūsto i mati se bodo veselili, kda pridete k njim v nebesa. Ne zavržite milosti od sebe . . .

Oča je žmetno dihao. Bližao se njemi je konec i ne se je sagao. Mislo je cele pou vōre, hči pa je čakala.

„Matilda?“

„Oča?“

„Pripelaj mi popa, naj bo v božem imēni!“

„Oča!“ se je vzradostila i spadnola k njemi:

„Hvala ti, Marija, sladka mati. Nesi me zapūstila!“

200 letnica sv. Alojzija.

Od časa, ka greh i strašna pokora prvoga greha teži ves človeški rod, kaple človeštvo zdaj v edno, zdaj v drūgo pregreho. Tak, da vsaki čas ma svoje pregrehe, štere v tistom vremeni prevladūjejo: Zdaj poželivost oči, poželenje pa bogastvi po mamōni, zdaj poželenje tela, kūga nečistosti, zdaj gizdost žitka itd. Bog pa v svojem neskončnom modrom ravnanji v vsakom časi da časi primerne, časi odgovarjajoče svetnike. Tak vidimo v prvij stoletaj krščanstva, kda je vōra v križanoga „Jezuša“ bila židovom v pohūšanje, poganom nespamet (Kor. 1. 23) je dao Bog človeštvi vsepuno sv. mantrnikov i mantrnic, šteri so za sv. vōro vmerali i s tem sprosili nevōrnomi sveti milost; v 13 stoletji je sv. Frančišek s svojim sirmaškim i spokornim živlenjom oznanjūvao sveti: „ka ti pomaga, če ves svet pridobis, svojo dūšo pa pogūbiš“; v 16 stoletji pa angelski mladenec sv. Alojzij oznanjūje: „Nikaj nečistoga ne bo šlo v nebesko kralstvo.“

Letos obhajamo 200 letnico (1726 — 31 dec. 1926.) proglašenja sv. Alojzija za svetnika. Takše važne dogodke posveti

ves krščanski svet. Tū pa tam se bodo vršile velke ceremonije! krščanska mladina se bo posvetila sv. Alojziji. Nego namen sv. Materecerkvi so ne ceremonije, nego oživiti med svetom Alojzijov dūh, njegove jakosti, čednosti i to posebno med krščanskov mladinov, dečki, deklami i tak obogatiti dūše. Zato se ob 200 letnici moremo od svetnika, iz njegovoga življenja nekaj navčiti, samo tak nam bo 200 l. na dūčevni hasek. Posebno pa se naj vči od Alojzija mladina, ar je sv. Alojzij po zapovedi pape Benedikta XIII., patron mladine. — Posebno tri najlepše jakosti se navčimo s svetoga življenja sv. Alojzija: poniznosti, čistosti i velke lūbavi do Boga. — Gizdost je prvi greh na sveti, zato je poniznost prva jakost; po gizdosti je prišlo v človeško srce kraljestvo šatanovo, po poniznosti nam pride nazaj kraljestvo mira, kraljestvo bože; po gizdosti je šteo človek Bog postanoti, po poniznosti je Bog postano človek. Zato je poniznost tundament krščanskoga življenja. „Vsaki svetnik ma svoje vrline, jakosti, ali nega svetnika i ga nemre biti brez poniznosti“, pravi nekši sv. pisateo. Sv. Alojzij je spoznao pomen, važnost te jakosti že v svojoj detinskoj mladosti. Od prvij stopinj svojega življenja ga vidimo poniznoga, skromnoga, preprostoga. Kak grofoski sin bi lejko noso svojo glavo visoko, kak bi šteo; lejko bi dosegno vse časti sveta, vse bogastvo svoje grofije, lejko bi se oblačo v kraljevska oblačila, vsega je meo v obilnosti. Oča njemi je pripravlao časti, bogastvo, ar ga je šteo meti za svojega naslednika. Ali Alojzijove misli so bile vse preprostejše, njegove žele vse skromnejše, življenje njegovo je bilo: „vkraj od časti, vkraj od bogastva.“ Ponizno je bilo njegovo življenje, ne časti, ne bogastvo ne zadostilo njegovoga srca, ar je iskao „kinč, šteroga tovae ne vkradno, moli ne pojejo i rja ne vniči“ (Mt. 6. 20.) trpečega, poniznoga Jezušā. Grofovski blesk, razkošnost, pofrata tedajšnjoga življenja v grofovskih i kraljevskih hižah, vse to ga je ne premotilo, ga ne vkanilo. — Kak je bilo Alojzijovo življenje ponizno, tak na drūgoj strani nedužno, čisto. Nečistost je strast človeškoga tela, mesa i krvi, je rakrana, je poprijeti beteg človeške družbe. Tūdi v Alojzijovom vremeni je prihajala ta kūga. I Bog je dao v svojoj smilenosti svetnika sv. čistosti. Med nečistim svetom je živo čisto, pokvarjenoj, zablojenoj človeškoj družbi je nastanola zvezda iz čarnoga, zamazanoga telovnoga poželenja. V 10. leti je že oblūbo Bogi vedno deviško življenje i kda je po očovoj voli mogeo hoditi po mnogih grofovskij hižaj, veselica, plesaj, je vsikdar mislo samo na svojo oblūbo. Po sto i stokrat se je obrno med najvejšov gospodov, groficami i kraličinami, ali niti edne je

ne poznao po lici, ar je niti svojoj materi ne pogledao v obraz ; ob priliki veselje i plesov po grofovskih večerjah si je znao najti vsikdar zgovor, da se nemre vdeležiti. I če so ga iskali, je klečao pred križanim Jezušom. Tro i bičūvao je svoje telo, da bo pokorno dūhi. „Blaženi, ki so čistoga srca, ar Boga bodo gledali.“ (Mt. 5. 8.) Te reči Kristušove je nasledūvao i pokazao tedarjnjemi pokvarjenomi nečistomi sveti: „O kak lepi je čisti rod v svojoj diki, ar njegov spomin je večer pri Bogi i pri lūdej.“ (Modr. 4. 1.) — Sv. Alojzija ne prekanilo bogastvo i čest grofovske družine, ne pofrata i mehkužnost tistoga časa ne onečastija njegovoga življenja, zato je ostao njegov dūh prost, svoboden, zato se je lejko vzdignola njegova dūša v popolnoj lūbavi k Bogi. Božoj lūbavi je šteo posvetiti vse svoje delo i molitev, zato ga je gnalo srce v božo slūžbo. Težka bitka je bila med očom i sinom, dokeč je dovalo, da vstopi v samostan. Kak se je nikda Bog bojūvao s trdosrčnim faraonom, da odpūsti židovski narod iz Egipta, da njemi slūži v pūstini, tak zdaj za Alojzija, da ga oča pūsti v slūžbo Gospodnovo. Tū je zrasteo „v modrosti i milosti“ tū se je njegova lūbav dopolnila pri „ognjišči lūbavi“ pri sv. Olt. Svestvi. Tū je našla ponizna i čista dūša Alojzijova cio svojega življenja. I v tom je sv. Alojzij „moderni svetnik“, svetnik najsv. Svestva.

„Peldo sem vam dao“, pravi Jezuš, „da kak sem jaz činio, včinite tūdi vi.“ (Jan. 13. 15.) Peldo nam je dao Kristuš v samom sebi, pa tūdi v svojih svetnikaj, da kak so oni činili, delali v svojem življenji, da tak delamo i činimo tūdi mi. Svetniki, njihove obletnice so v opomin časi, to je prehodjenje bože. Če mi tak obhajamo svete spomine Alojzija, Frančiška itd., te so te obletnice za nas zveličavne ovak pa ne!

Srce Jezušovo vrata nebeska.

Naš Zveličiteo Jezuš Kristuš, je v svojoj božoj modrosti nadrej vido vse nevarnosti, vse pogibelnosti, v šterij se bo nahajao poedini človek, narodi, ves človeški rod. Vido je krive proroke, apoštole iz šatanovoga kralstva, ki bodo človeštvi obečavali srečo, blaženstvo. Novi odrešeniki, novi zveličiteli se bodo ponūjali človeskomi rodi. Njegovo Srce je na vse te nevarnosti, pogūbelnosti opomnilo lūdi, da je edna pot k Bogi i eden vodnik Kristuš. Jezuš, dobri paster, on je povedao: „Jaz sem pot, resnica i življenje, nihče nemre priti k Oči, če samo ne po meni.“ Jan. 14. 6. — Zato poglejmo kak je to bože Srce 1. prava vrata, 2. edina vrata, 3. odprta vrata v vekivečno življenje.

1. Prsv. Srce so prava vrata nebeska. Jezuš sam oči to resnico: „Jaz sem vrata. Ce što skoz mene ide, se zveliča.“ Jan. 10. 9. vrata zovemo

odprtino, po šteroj se lejko kam stopi, pride. Zakaj pravi Jezuš, da je on ta odprtina, ta vrata? Ar istinsko samo skoz Jezusa, ali po Jezusi moremo priti v nebesko domovino. Jezuš je naimre s svojim trpljenjem i smrtjov, svojim zaslužnjom, posebno svojega prsv. Srca, je postao edina pot v zveličanje. Zato sam pravi: „Zaistino, zaistino, povem vam, jaz sam vrata ovc. Vsi kelkokoli jih pride, so vkanivci i razbojnik i . . . Jaz sem vrata, če što skoz mene ide, se zveliča.“ Jan. 10. 7—9.

2. Prsv. Srce so edina vrata, po šterij pridemo k večnomi življenji. „Ne je dano drugo ime pod nebov ljudem, v šterom bi se mogli zveličati.“ Del. ap. 4. 12. I Kristušov navuk potrdjava te reči apoštolove, govoreči: „Nihče nemre k Oči, če ne po meni“ Jan. 14.6. Edna je vōra, štera vodi v žitek vekivečni, ár eden je samo Bog! Eden je krst, šteri nas včini za kotrige skrivnoga tela, šteroga glava je Kristuš, v edinoj i zveličavnoj cerkvi Kristušovoj. Samo po zaslužnji Kristušovom se moremo zveličati. I neskončno bogastvo zaslužjenja Kristušovoga nam je spravilo prsv. Srce Jezušovo, „ár iz obilnosti srca gučijo vūsta.“ Tak nam je Jezuš iz obilnosti svojega Srca odkrio resnice sv. vōre, iz prsv. Srca, pravi sv. Avgustin, je prišleka sv. Cerkev, sv. svestva.

3. Srce Jezušovo so odprta vrata v nebesko kraljestvo. Zove vse k sebi: „Pridite k meni vsi, ki ste trūdni i obteršeni, jaz vas bom polehkoto.“ Mt. 11. 28., z ljubavjov vse gor prime i resūje, pravične i grešnike. Srce bože išče vsakoga: „Glej stojim pri vrataj, klonkam, iti ščem k njemi i večerjati z njim i on z menov.“ Škr. raz. 3. 20. Svojim apoštolom narača: „Pojdite na poti i ograde i silite je notri priti, da se napuni hiža moja.“ Luk. 14. 23.

Dnesden išče človeštvo druge poti; mnogi pri tem zablodijo, zaidejo v pregrešno, v brezvōrske življenje. Nego ravno v denešnjom časj vidimo i čtmo, kak se zgūblene ovce povraćajo skoz vrata prsv. Srca Jezušovoga nazaj k dobromi pastiri. V presvetom Srci najdejo grešniki pokoro, nevōrniki vōro i to nam ravno dokazūje da je prsv. Srce Jezušovo naše edino rešenje, naše zveličanje.

Naše šole.

Leta 1790 so štampali tisti abecednik, šteroga zdaj v rokaj držim. „Abecednik“ pravimo knjigi, štero šolari prvoga razreda da v roko dobra mati; „Abecednik je knjiga, iz štere se včimo čteti i pisati. Ne več i ne menje 136 let stara je teda pred menov ležeća knjiga i dosta, jako dosta pove razmišlajoćemi človeki od toga: kaj je bilo v starih časih i kak more biti v bodoćem.

Na 16. strani so „kratki navuki“. Poslušajte je, vej Vam ponavljam modre reči naših davno pokojnih očakov!

„Boj se Boga, dobro čini, nikoga se ne prestraši.“ „Vtraglost je vsake hūdobe začetek.“ „Po deli je slatki počinek.“ „Lagoje pelde pokvarijo dobre jakosti.“ „Ki dosta guči, ali dosta zna, ali dosta — laže.“ „Ki požalūje svojo hūdobo, lejko dobi odpūšćenje.“ „Ne guči ono, ka dobro ne vejš. „Ne sprevej se — či si srećen.“ „Vu nesreći v dvojnost ne spadni.“

Ali poslušajte kaj se piše od „spitavajoćega pojbića“.

„Niki pojbić je pitao edenkrat svojo mater: „Kama pridem jaz, či bom z varaša vō šou?“ Ona je odgovorila njemi: „Vu vūnejši varoš“.

„I če z vünejšnjega varaša vö pridem?“

„Na polé.“

Tou si je dao raztolmačiti te pojbič. Pita pali z novič: „I ešče dale, kama pridem? i kama teda?“

Pravila je njemi mati, ka od vesi do vesi, od varaša do varaša, z ednoga držanja v druga držanja i naslednje k broudi velikoga mourja pride.

Dao si je pripovidavati te pojbič, ka je morje i drugi tali toga sveta.

Mati je ne zamüdila njemi od toga nakratci pripovidavati.

Ober toga je želö te pojbič i tou znati, či je tak bilo vse na etom svejti vsikdar. Mati je pa njemi pokazala, ka so od začetka sveta velika preminjavanja bila. I na kratci je pripovidavala njemi pelde od onoga preminjavanja.“

Tak se glasijo reči stare knjige i vam posvedočijo dvoje. Posvedočijo nam, de so naši očakje pred 136 leti lepšo slovenščino gučali i pisali kak dnesden nešterni vaši „vučenjaki.“ Posvedočijo pa tudi to, da za sto i tridesetšest let na našem maternom jeziki ne smo popravili nikaj, še več — nazadovali smo! — naš materni jezik smo pokvarili i ga tudi dnesden nešterni neusmiljeno kvarijo.

Ja, tak je to, dūše dobre, če gospodar ne skrbi za svojo jablano, če ji ne gnoji, ne odreže nepotrebne veje, jo ne brani od škodljivcov, te ta jablana z leti ne bo napredovala, ne bode lepša na pogled i od dne do dne več vredna po haskaj, štere prinaša.

Zapūščena, zanemarjena jablana je bila dosta dosta let naša mila slovenščina, jezik naših očakov, kinč, šteroga nam je dala dobra slovenska mati.

Što se je skrbeo za te naš kinč!

Nepokvarjeni preprosti narod. Narod se ga je držao. Njegova žuljava roka je držala motiko i plūg, srce narodovo pa ravno tak močno kak roka plūg ali motiko, pravim, srce narodovo pa je držalo jezik materinski.

Što bi mogeo skrbeti za jezik? Što bi mogeo sproti odstraniti nepotrebne poganjke? Što bi mogeo naš jezik braniti od škodljivcov? Što bi mogeo skrbeti za to, da bi jezik raseo z nami, kak smo tudi mi rasli, poedinci i tudi naš mali narod? Šole bi mogle so včiniti i naši šolani, ali vučeni lūdje!

Inači je bilo!

Moj abecednik iz leta 1790 kaže, da so se naši že takrat mantrali z vogrščinov. V knjigi je edna reč slovenska, druga reč vogrska. I ravno ta knjiga nam da kričeji primer za to, kaj vse premorejo dobre šole.

„Kratki navuki“ i vrstice od „spitavajočega pojbiča“ so tudi vogrski v knjigi. I če mi primerjamo vogrsko i slovensko besedilo, vidimo: leta 1790-ga je dosta-dosta lepša bila naša materinščina kakti jezik Vogrov! Slovenska reč je gladko tekla, brez vsake prisiljenosti, čüti se na njoj dūh slovenski; vogrski stavki pa so včasi okorni, trdi, dišijo po tūjem. I poslušajte bratje! — mi smo ostali tam kde smo bili, ali celo nazadovali, vogrski jezik pa je raseo, se lepšao od dne do dneva. I poslušajte sestre i bratje! — dosta, jako dosta naših je tudi delalo na to, da bi jezik Vogrov raseo z vogrskim narodom. Tisti naši so delali to, šteri za od svoje matere dobleni kinč, za naš slovenski jezik, so ne šтели aldüvati nikaj trüda, nikaj dobre volé.

Bratje i sestre, naš slovenski narod je bio brez svojih slovenski narodnih šol.

Bratje i sestre, naš narod slovenski je vzdrževao narodne šole, v kterih pa je vladao duh tihincov i ne tisti sveti zakon, šteri vči, da poštuj očo i mater, to se pravi, da poštuj tudi od njih dobleni kinč: jezik slovenski.

Od leta 1919 naprej se je začno pri nas novi svet.

Dobili smo slovenske šole i dobili pravico, da vlada v naših šolah slovenski duh.

To se razmi, da ta sprememba je ne šla brezi težav. Dosta takših je, šterim je povzročila ta sprememba bolečine i skrbi. Dosta takših je, je v svojoj nepoučenosti mislijo, či pomečemo iz našega jezika i iz naših šol vse to ka je lückoga, no da potem pride sodni den, ali menda ešče kaj hüjšega.

Hvala bodi Bogi, nemamo dosta takših malodušnih. Večina, velika većina naroda čüti, da što šče kratiti pravice slovenskoga jezika, on krati pravice slovenskoga naroda i što šče škodovati slovenskoj šoli, on ima slaba nakanenja do slovenskoga naroda.

... Spominjam se na tiste dneve, da je bio končan vojni viher. Blatni, raztrgani i lačni naši so pihajali od vseh vetrov sveta. Do tistoga časa ne poznani uporni plameni so švigali iz oči Slovincov. Slovenec je spoznao, da s svojim — telko dugih let zaničevanim, zanemarjenim slovenskim jezikom je prosto hodo po širokom sveti, našeo je povsedi brate, šteri so ga razmili i štere je tudi on razmo. Slovenec, šteroga je bojni vrtinec odneseo proti severi, je že prvi den znao povedati svoje želje Polaki, Rusi. Če ga je proti jugu gnala volja njegovih gospodarov, tam se je spoznao s Srbinom, Horvatom, Črnogorcom, Slovencom pri Soči. Svoje je najšeo povsod i k svojem i sličan jezik. Zrasla je vrednost slovenskoga jezika v njegovom srci i v njegovi pameti i s tem tudi lübezen do jezika očakov i do vsega, ka ravna i vlada slovenski duh.

Prišeo je angeo Gospodov i nam je vrgeo z oči robec, šteri nam je kvaro vid. Či dele, večkrat se je čülo: Slovinci smo, Slovinci smo!...

Tüdi mi, učitelje, po pokolenji Slovinci, smo čütili, da je tak, ali nosili smo žmetne okove, tihinski duh nas je držao s svojimi močnimi škramplami. Srce nam je pravilo, da dobro je tak, prav je tak če zavlada pravica slovenska. Ali kda je povedala tudi pamet svoje, smo postali malodušni, kajti poslušajte bratje i sestre našo izpoved: mi, Slovinci — smo pozabili slovenski... Po domače bi že povedali to i ono, ali včiti, delati v slovenski šoli... žmetno je bilo to!... I pač zato dosta naših je rajši vzelo potniško palico, šli so za tihincem, vrgla jih je z domače zemle njüva malodušnost.

Samo začetek je žmeten.

Bog, ki je gotovo privolo v zmago slovenske stvari, je dao tudi moč tistim, šteri so bili trde vole. Rasli smo v dobrom i z nami je tudi rasla v lepoti i v moči naša slovenščina. Dober nebeski Oča je dovolio novo čüdo, dovolio je, da smo za nekaj let spravili nazaj vse to, kaj nam je tihinec s silov i zvitostjov odtrgao.

Pomislite, po pet i šest listov se tiska za Prekmurce. Kaj pomeni to? Nikaj menje kak telko, da je v slovenskom jeziku pisana duševna hrana potrebna. Paster pri kravici v edni roki vajat drži, v drugi roki slovensko knjigo. Dete seme lüple, z njegovih vüst pa teče slovenska pripovest. Naši dečki, naše deklina s slovenskov igrov i s slovenskimi pesmicami delajo veselje svojim. Ognjegasci na slovensko komando idejo na pomoč

nesrečnim, slovenski se sodi, slovenski se upravlja v naši uradaj. Tak je, kak da se prikaže toplo sprotoletno sunce, žene, klije, brsti vse, novo i mlado življenje se razvija.

Bratje i sestre, znate zakaj? Zato, ar slobodno sije to sprotoletno sunce: slovenska šola i v njoj düh slovenski.

Zato pa moremo želeti odločno:

V naši šolaj naj vlada naš slovenski jezik,

v naši šolaj naj vlada slovenski düh,

i v naši šolaj naj ima večni i poštvani dom Bog i njegovo sveto ime, ar njemi se imamo zahvaliti v prvi vrsti za novo življenje, ar On: nam je poslao svojega angela, šteri nam je odpro dosta sto let zvezane oči.

Julij.

Nekaj o našoj sobočkoj gimnaziji.

Med najvažnejša kulturna pitanja naše Slov. Krajine spada šolsko pitanje i v tom je brez dvoma najbolje važno pitanje popolne gimnazije v kulturnom i gospodarskom središči Slov. Krajine, v M. Soboti.

Kda je bila naša krajina še pod vogrskov upravov, je pošilala svoje sine na humanistično gimnazijo v Monošter, deloma pa v Kőszeg, kde je bio tüdi dijaški zavod s posebnim fondom za zdržavanje siromaških slovenskih dijakov. Kda pa je prišla Slov. Krajina pod Jugoslavijo, je bila znova naša prva skrb gimnazija. Prosili smo humanistično gimnazijo v M. Soboti. Na našo prošnjo nismo dobili toti humanistične gimnazije, nego realno. V kesnoj jeseni l. 1919. se je začnolo včenje v prvom razredi. Te ne nihče med nami niti najmenje dvomo, da se ne bo ta gimnazija spolnūvala z leti, tak da bi dobila vsako leto en razred i da bomo meli v šolskom leti 1926/27. že svojo popolno osemrazredno gimnazijo.

Z ustanovitvov gimnazije v M. Soboti se je vsemi prebivalstvi Slov. Krajine izpolnila njegova vroča i dugo gojena žela po lastnom najvišem kulturnom zavodi, ki naj podaja njegovoj mladini srčno zgojo i umsko izobrazbo v krščanskom i narodnom dühi. V vsjoj svojoj zgodovini je naše slovensko ljudstvo najbolje bridko občütulo i žalostno, da njemi trbe še dnes čütiti, pomenkanje lastne, iz tal Slov. Krajine zrasle inteligence, ki bi zadosta poznala naše razmere i bi čütila s svojim ljudstvom. Z velkim vūpanjom i popunim zavūpanjom se je te oklenolo nove gimnazije. Dokaz toga zavūpanja, štero — to povdarjamo — goji še dnes do nje, gotovo najbolje svedoči stalno naraščajoče število dijaštva iz cele Slov. Krajine. V prvom šolskom leti l. 1919/20 se je vpisalo v prvi razred 33 učencov, l. 1920/21. 51, l. 1921/22. 70, l. 1922/23. 40 (slaba letina), l. 1923/24. 75, l. 1924/25. 102, l. 1925/26. 117. V šol. leti 1925/26. je bilo vpisanih vse vkūp ravno 300 dijakov; vsekak jako dosta za šestrazredno gimnazijo. To število zadosta očivestno svedoči, da je zavod potreben i da je njegov bodoči razvoj ino obstoj popolnoma osiguran. — Vpisovanje za šolsko leto 1926/27. se v hipi, kda to pišemo, še ne zvršilo, ar je proti konci premionočega šol. leta epidemično razsajala škrlatinka. Kaže pa se, da bo znašalo število dijaštva v tom leti ne dosta pod 400.

Do začetka šol. leta 1925/26. je šo razvoj naše gimnazije nemoteno svojo pot naprej. 8. oktobra 1925. pa je prosvetni minister g. Velja Vukičević z odlokom S. N. št. 24.643. začasno ukino VI. i VII. razred, rekši,

da ta dva razreda nesta mela po zakoni določenoga najmenšega števila dijaštva. Dijaki omenjenih dveh razredov so bili prisiljeni, da so se raztepli na druge gimnazije; večina je šla v Ljubljano, nekaj maloga pa v Celje, Maribor i Ptuj, a vseširok so se dobro držali. Naše ljudstvo je pri tom taki spoznalo, kakša nevarnost njemu preti. Proti omenjenomi minister-skomi odloki neso protesterali samo stariši tistih dijakov, šteri so morali v kraj, nego vse občine z M. Sobotov, kak tudi vseh vrst kulturna, gos-podarska, politična i dr. društva Slov. Krajine so telegrafično protestemale proti ukinitvi VI. i VII. razreda. V M. Soboti se je sestavo tudi poseben odbor najodličnejših predstavnikov iz vseh naših krogov, ki je sestavo ob-sežno spomenico o pitanju gimnazije i odločo, da ponese to spomenico v Belgrad posebno odposlanstvo. Za voditela odposlanstva je bio izbran te-dašnji gerent M. Sobote odvetnik g. dr. Sömen, ki pa je bio sledkar za-držan i je prevzeo mesto njega vodstvo odposlanstva odvetnik g. dr. Černe iz M. Sobote. V odposlanstvu sta še bila g. Gabor iz Petanec i g. Oskar Heimer iz M. Sobote. Odposlanstvo je v Belgradi sprijao naš g. poslanec Klekl i je predstavlo ministerskomi predsedniki g. Pašiči i prosvetnomi ministri g. Vukičevići. Odposlanstvo je obiskalo tudi vse parlamentarne klube i prosilo za podporo. Uspeh vsega toga je bio, da je prosvetno mi-nisterstvo 9. dec. 1925. pod S. N. št. 31.479. izdalo drugi odlok, s šterim se je razvelavila odredba o ukinitvi VI. razreda medtem da je ona za VII. razred ostala še v velavi. V VI. razredi pa se je včenje obnovilo komaj 16. januarja 1926. v čast dijakom i njüvim staršom pa bodi povedano, da so vsi šestošolci prišli nazaj.

Dodatno k tomi omenjamo še, da je g. posl. Klekl ponovno, vüstmeno pismeno posredovao pri prosvetnom šefi v Maribori i v Belgradi za po-vzdigo i izpopolnitev naše gimnazije. Kda pa je izšeo odlok o ukinitvi, je napeo vse sile, da to zabrani. V te namen je tudi skupno s tovariši iz Jugoslovanskoga kluba predložo ministerskomi sveti spomenico proti uki-nitvi, v šteroj je posebno povdarjao vdarec, ki je bio zadan državnoj i nacionalnoj misli na našoj severnoj meji. Istini na lübo omenjamo, da se je tudi SDS. v svojoj interpelaciji tikajočoj se gimnazijskih redukcij za-vzela za sobočko gimnazijo medtem da se poslanci Radičove HSS dozday še neso spomnili svoje dužnosti do prekmurskih volivcov.

V slovenskom dnevnom časopisji se je posebno „Slovenec“ stalno i z vsöv odločnostjöv zavzemaö za izpopolnitev i povzdigo naše gimnazije, a tudi v „Jutri“ je g. dr. R. napisao par temeliti člankov za njo. Da so „Novine“ včinole v tom boji svojo dolžnost, se samo po sebi razmi, ka o drugom časopisji Slovenske Krajine nemremo trditi. Z loglasni „Szabad-ság“ pa se je iz cele zadeve naravnost norčevao (primerjaj njegov članek „Nem kell gimnázium sem művelség! . . .“ v 21. šte. z dne 24. maja 1925.), ka naše ljudstvo ne bo nikdar pozabilo.

To naj bi bio kratek pregled borbe za našo gimnazijo v preteklo-m leti. Zavedajmo pa se, da te boj še ne končan, da bo še dugi i silen ino da bo morala v njega še bole odločno posegnoti vsa Slovenska Krajina. Nikši aldov ne sme bili prevelki, da ga ne bi bio pripravljen doprinesti vsakši naš človek.

*

Ne se še posüšila tenta gornjega članka, kda je priobčilo časopisje poročilo iz Belgrada, da se tudi v šot. leti 1926/27. še ne odpre na našoj sobočkoj gimnaziji VII. razred. Znali smo, da mora pasti o toj zadevi

odločitev; tudi to povemo, da nismo vnogo pričakovali ugodne odločitve, a proti tom nas je ta odločitev težko zadela, ar tak globoko ljubimo svoj najvišji kulturni zavod. Z britkim občutjem v srci so morali teda sedmošolci znova zoditi iz Sobote, ar jim ne bilo dano, da bi v njoj dokončali svoje študije. Njüvim starišom pa so se nakopali novi težki stroški, štere bodo pri letošnji slaboj letini komaj zamogli zmagati. Lübezen do dece pa je zmagala i tüdi te aldov prenesejo za nje.

Trdno smo vüпали, da bomo v letošnjem leti slavili prvo maturo na svojoj gimnaziji. Ali, na mesto v pripravah za proslavo toga dogodka, se nahajamo v srditoj borbi. Nesmo malodüšni! Nasprotno, z vsakim dnem boja postajajo naše sile vekše i naša zavest v končno zmago silnejša, ar znamo, da je lüdstvo še vsigdar zmagalo, kdašte je šlo v zgoščenih vrstaj v borbo. I naše vrste so trdne dnes kak še nikdar. V znamenji borbe pa se že dnes veselimo vesele zmage, kda bo naša gimnazija popolna, kda bo z vsemi osmimi razredi mogočno kralüvala nad M. Sobotov i našov Slovenskov Krajinov v istinski hasek našega lüdstva.

M. Kranjec :

Lagoja žena.

Nikaj dobroga nega več na sveti. Žmeten je naš žitek. Vsakši stan ma svoje križe i svoje dužnosti. Lüdje iščejo vsesešérom razvedrila, ka bi malo pozabili svojo bridkoščo.

Lepi je ledičen stan, eli človek vsigdar ne ostane mladi. Zato se oženi, da bi meo na starost podporo v deci. Oženi se, ka bi ga žena podpirala, ka bi ga tolažila v žmetnij vöraj v žitki. So pa tüdi lüdje, ki se ženijo, ka bi tak kem bole povekšali svoje bogastvo. I konec takšemi zakoni je vsigdar žalosten. I zakaj to? Zato, ka lüdje malo gledajo, kda se ženi mladi človek. Pravim, tisti lüdje, šteri odločajo pri tom, najmre starišje. Vej drügi tak vseli majo dosta pri zdavanji gučati. Dostakrat pa mladi, kda se ženijo, preveč samo srce poslušajo.

Bog je stvoro ženo pokorno možü. Dnesden pa bi žena rada bila sama vertinja. Možü ne da mira, vsikdar sta v svaji. I ka pride potom? Mož začne v krčmo pohajati, hiša propada.

Naci je opravo soldačijo i ne dugo po tom se je oženo. Zabrao si je deklo, štera, je mislo, de ga zadovolila i njemi pomagala kak zvesta tivarišica v življenji. Bole nizkoga tela je bila, eli ovak zato lepa i nekaj zemle je mela po materi. Kak dekla je zato rada delala i nišče jo ne je mogeo grajati, kak se je poročila ne je njoj preveč dišalo delo. Gučala je rada s sosidami, šče bole rada se je pa kregala. Možü je vsikdar ka zafrkavala, da bi ga mogla svaditi. Samo smijao se njoj je :

— Guči, vej, kda se navoliš, te noš več gučala.

V oči njemi je vsigdar metala, ka nika nema, ka nikam nejde, ka bi si kaj prislüžo. Vsigdar je samo doma, kak kakša kvočka. Samo tisto majo.

Kda so kravo odali, ka so rešavali nekši dug, te se malone kām dala :

Ka?! Ka smo že tak na nikoj prišli, se je zdrla. — Za kravo pride hiša i nazadnje šče doživim, ka bom šla po kodivanji s torbov.

— Ti nede škodilo! je pravo Naci. — Itak ne delaš rada . . .

Kata je porodila dete i za par dni je bila več zdrava. Nekelko dni je bila tüo, ne je svajüvala moža, da pa je nato hüjša postanola.

— „Mela sam, pa ne je bilo nikaj pri hiši, ka bi si človek vzeo v roke . . .“ — je mrmrala.

— Bar smo ne preveč napravili, se je smejao mož.

* * *

Mati Katina je prosila Nacija, ka bi njoj pomogeo kravo na senje gnati. Naci se ne je vögučao, sam bi že tüdi kaj rad vido, kak kaj ide na senji.

— „Ej nikaj nega dobrega, lentnolo je. Petsto zgü bim na kravi od böltinskoga senja. Svak mi jo je priporačao, pa nikaj ne je vredna. Zob nema, pa ne je,“ — se je čemerila mati.

— Ka ste jo pa kupili! . . .

Kda je drugoga dneva Naci s senja prišeo, je najšeo doma šestro z možom. Prišla sta tak nekaj mimoidoč.

— Na, kak je bilo kaj na senji?

— Slabo, pali nikaj ne je valalo.

— So mati odali kravo? je pitala Kata.

— Ka bi jo odali, či bi jo šče vso z medom namazali, je pripovidavo Naci.

— Ka so jo z medom namazali? se je smejao njegove sestre mož.

— Ka pa s kolednim medom so njoj rogle do vüha namazali, ka do se veli kupci bili za njo.

— Pa so se ne na roglé lovili? je pa pitao sestre mož. Vsi trije so se smejali, samo Kato je tak sram bilo, ka ne je znala, kama bi gledala.

— E, ve so zato ne mazali, je stisnola prek zob. Samo, ka ti vsigdar tak noro gučiš.

— Ne brbraj mi, či sam pa vido. Kakšteč boš ti gučala, ka ne je istina, da pa tvoja mati poznajo ves cumper. Tvoja mati majo puno bagaže, pa njim li nika ne vala. Tüdi tebe so včili, ve šče znaš, ka si me na zdavansko nedelo v prekliti čakala, ka si me te prle zaglednola, kak jez tebe, pa što zna, ka si šče ne vse delala.

To njoj je bilo pa ži preveč. Odbežala je v hišo, vse zelena od čemerov.

— Pa de te kregala, kda müva odideva, je pravila sestra. — Kde so pa mati?

— Proso plivėjo . . .

* * *

Istino je pravila sestra Naciji, ka de včasi nevolja, kda njeva odideta. Tak se je tüdi zgodilo. Kak je Naci sam ostao, je pribežala Kata z hiše; jokala je od čemerov:

— Či boš šče ednok pripovedavo od moje matere, te te včasi povržem. Ti si oslek, drugo ti nemrem povedati! je kričala, ka so jo k sosedovim čüli.

— To je vse lejko! je mirno pravo mož. — Samo, ka si stem telko povedala, ka sam jaz oslek, ti pa oslica. Stem jo je pa pa tak razčemero, ka je bila zelena.

— Da bi bila te rajši v Müro skočila, kda sam tebe vzela!

— Te bi meni i tebi dobro včinola, tebi ne bi trbelo jokati, meni pa ne poslušati! Šče bole jo je razdreselo, ka so večer mislili, ka de betežna . . .

Nikaj ne je štela na njega gučati. On je ne mislo, ka bi tak hūdo bilo, zato je stopo k njoj i jo lepo pitao:

— Ka se šče lekaj izda srdiš?

— Samo mi mir daj, nemrem te viditi. Ešče gledala ga ne je.

— Ka sam ti pa prekacao? je proso.

— Mir mi daj, pravim! štela je oditi.

— Daj, ka si pametno reč poveva, znaš, ka...

— Nemam ti nikaj pametnoga povedati, šče menje ti meni. Odišla je.

— Tak te! je zaškrtao z zobmi...

Zakonska sreča se je razbila, hišni mir je bio kaljen. Žena! Jeli je to tvoja dužnost, da ne odpustiš, či te je mož razdreselo?! šče prilike bi lejko iskala, ka bi moža pomirila, či ne je dober na tebe. Vej, ka se srdiš, či ti kaj pravi. Znaš, ka z vsako rečjo moži tak lejko predōriš dom, ka se za ni koj več ne briga.

Naci je šče ednok proso Kato, ka bi se zmirila, eli nika ne je štela čūti. Mož ne je znao, ka bi delao. Doma ne je meo obstanka. Začno je pohajati v — krčmo.

Kata je šče bole čemerna bila. Jokala i začnola gučati, ka on nešče nje, pa ve šče Bog, ka njemi je ne vse zgučala. I ne je čūdno, či se je svado i jo vdaro. Ne jo je poslušao, ka je gučala i kričala, nego je odišeo...

* * *

Kesno v noč se je povrno. Lūč je ešče gorela, za stolom je najšeo mater, posteo je bila prazna, čūdno ga je obšlo.

— Kde je Kata? Pa dete? S strahom je čakao.

— Kde, ne je več. Odišla je k materi, ti pa piješ samo. Zaj boš meo sramoto, je pravila. Ne je kričao, tūio je bio, čiravno je bio malo pijan. Stopo je k materi i pitao:

— Mati, povejte po pravici, jeli sam jez kriv, eli ne. Či sam, te idem včasi po njo. Tak proseče je gledao mater, ka ne je nika včasi pravila. Ve neka je resan bio tūdi on kriv, či pa ne bi ona začinjala, te bi on tūdi dober bio. Ne je znala, ka bi pravila.

— Povejte, naj čujem! je silo.

— Zakaj si bio tak silen, ka si jo šo kuč. Zato, ve znaš kakša je, lepše bi lejko opravo i bi kaj preneso.

— S tem pravite, ka sam ne jez kriv! se je zradūvao.

— Tūdi ti si kriv, se je zosagala mati.

— Znam, ka sam tūdi jez kriv. Zaj pa nejdem, či je nigdar več ne de nazaj.

— Da je pa to grdo. Ka do pa lūdje pravili! je prosila mati.

— Ka do šтели! Legeo je v posteo i nej dugo za tem je začno smrčati, mati pa je zajokala...

* * *

— Kate drugoga dneva šče ne je bilo nazaj.

— Sama ne bom šla, či nigdar non tam. Pijanec grdi! On pije, jez pā naj sam sama z detetom! Vsigdar bi bio v krčmi. Zaj se znam zalijē,

ka mené ne de, ka bi njemi branila. Tak je mislila Kata v gojčno prvoga dneva pri materi. Šče lepo se njoj vidilo, ka je vujšla. — Bar se kaj navči.

Naci se je nej zalezao v vini. Liki znate, ka je Kata čula na svoja vüha? Hvalili so Nacija:

— Vište ga! Žena je bila kriva. Ne ga nigdar več v krčmo. Tak dela doma, ka se malo ne zarobi. Ona njemi ne je dala mira! Tak je nihče pripovidavo ljudem nekaj dni kesneje. Njo te krivijo, ona, ka bi bila vse zaj kriva! Jokala je i ne je znala, ka bi začnola.

— Ka ti pa je! jo je pitala mati.

— Mené dužijo, ka bi bila jez kriva, ne on.

— Doma bi bila ostanola. Te je nevola prinesla se!

— Ato ste inači gučali, zaj pali inači. To jo je šče bole čemerilo.

— Znaš, ka je to grdo, ka žena moža zapüsti. Eva je zapelala Adama v grej, zapüstila ga pa ne je nigdar.

— Kata! je bréčala Katina sestra v hiši. — Pridi si po dete, jez ti ga non varvala, čeméra! Ka mo ti mi te zaj dete varvali i te poslušali, ka jočeš. Ve te nišče ne je pozvao, se je srdila.

Tak zaj je dobila pod nos! Najrajši bi nazaj zbežala k možu. Zaj jo ži mati pa sestra neščejo!

Drügoga dneva je že Naci zvedo po ljüdej, ka bi Kata šla domo, či bi on prišeo ponjo.

— Ne sam je guno i ne bom šo ponjo. Ve že sama rada pride, je pravo i ne je šteo iti.

* * *

Nacijova mati se je starala, ka sin ne živi z ženov vküp ži pol drügi teden. Mislila je, ka bi napravila i resan si je neka zmisnila.

— Kata, ka pa te nejdeš domo? Naci ti mujra, je pravila mati, kda je po njo prišla.

— Ka dela?! se je zosagala Kata.

— S štal je dol spadno, zaj pa nikaj več nemre.

Kata zaj ne je nika več čüla, pograbila je dete i bojk domo k možu. To nesmi biti, ka bi dol spadno, ka de pa te ona činila z detetom! Nika ne, če sta v svaji bila, to bi se šče vse pozabilo. Gučala si je, ka bi njemi zato odpüstila, ka jo je büo . . . Lüdje so pa gučali:

— Kata ide nazaj, nekša sila je! . . .

Kata je privihrala v hižo i znate, ka je najšla? Naci je sedo za stolom i zračunao je s kalendarov, ka ži žene ne doma nikaj menje, kak pol drügi teden i on ravno poldrügi teden ne je nika pio vina.

— Le zaj si najšla našo hišo! se je smejao mož.

Kata se je zosagala. Prekanili so jo! Ne je znala, ka bi pravila, tak jo je bilo sram.

— Viš! Tak je prav! je pravo Naci i stano od stola. Daj roko, ka se zmiriva. Boš mi dobra žena?

Naslonila je glavo na njegove prsi i dejnola: — Bom, nato je zajokala od kesanja.

— Odpüsti mi, Naci! Nigdar te več ne zapüstim!

— Tak je prav, ne de ti nigdar žao.

Obino jo je tak močno, ka je skoro breknola.

Nigdar več šta se ne svadila... Da bi ženske menje gučale i bole pokorne bile možom, kelko bridkij vör bi sebi i možom prihranile!

K desetletnici smrti Miroslava.

Spi Mirno spanje njemi zapira oči S cveticami zasajen grob njemi je odeja Senja Globoke so njegove senje Nevzdramliv je njegov sen Ali ga je pokosila smrt? Kak težko smo to vervali Tak mirno, tak vdano je zatisno od križov i težav utrjene mlade oči, da smo mislili, da je samo zaspao, da je samo zasenjao i se za nekaj časa znova zbudi

Že deset let ga zakriva zemla. Desetkrat že so cvetlice na njegovom grobi zazelenele, se razcvetele i znova ovenele ino

zamrle, desetkrat je zasijalo nad njegovim grobom oživlajoče sprotoletno sunce i so ftičke v vejah vrb-žalostink desetkrat zaspevale pesem o novom življenji, a Miroslav se ne zbudo. On spi i oddaleč njemi šumi Mūra — štero je telkokrat gledao v svojem pesniškom dūhi — pesem-uspavanko.

Meseca januara l. 1916. je zatisno Jožef Bašša — naš Miroslav — oči k večnomi počitki. V bogoslovji (v Somboteli) je vmro kak tretjeletnik. V tūjini se je ločo od toga sveta, v tūjini, štera njemi je bila v življenji tak tesna, tak hladna, daleč od rojstnoga doma, domače slovenske zemle, šteroj je posveto vsakši vdarec svojega srca, štero je lūbo kak svojo rodno mater i štero je želo videti slobodno, zadovolno. Tūjina ga ne osrečūvala v življenji i njemi tūdi po smrti ne bi mogla dati mirnoga počitka. Preselil se je v domovino i zdaj počiva med svojov slovenskov bratjov. Sunce slobode sija nad njegovim grobom i domača slovenska pesem doni po tihom dolu. Želeo si je domačo grūdo, dobio jo je . . .

Miroslav na videz ne bio velikan. Neje gradio palač, ne postavljao spomenikov, ne delao političnih prevratov, ne prirejao zborovanj, na šterih bi s kričavimi govori vlekeo za seov ljudstvo, nego je bio miren, — ponizen. Samo lūbo je. Srčno je lūbo

Jožef Bašša

svojo domačo zemlo, svoj rod, svoj materni jezik; lūbo je vse, ka je bilo slovensko. I ta lūbezen je rodila pesem, mirno, milo-donečo, skoro boječo, kak je bila njegova dūša mirna, ponizna, boječa. Pesem njegova pa ne ostala mirna, boječa. Zadonela je, se razlegla do karpatskih planjav i tam obiskala naše sine na bojnih poljanaj. Napolnila je slovensko domačijo i se naselila v naša srca . . .

Zgūbili smo ga. Kda so grmeli v karpatskih goraj topovski streli, kda se zdigavao proti višavam zdih prestreljenih prsi, je njegovo srce v mrzloj januarskoj noči henjalo biti. Telo je ole-denelo, dūša pa je vzplavala v drūgi svet. Zgūbili smo ga i z njim smo zgūbili dūhovnika, narodnoga delavca, pesnika. Vnogo smo zgūbili z njim i ta zgūba je tem vekša, ar nas je malo i potrebūjemo vsakoga delavca . . .

Vmro je, pa vseeno živi. Ne postavla o spomenikov, sebi ga je postavio. S svojov pesmov si ga je postavio. I ta spomenik bo stao vsigdar, ar je nerazrūšljiv, ar njegova pesem ne zamre nigdar v naših srca i ar se spomin na skromnoga, bogaboječega, tihoga bogoslovca, Jožefa Baššo — našega Miroslava, pesnika Slovenske Krajine — ne bo dao nigdar zabrisati. Zapūsto nas je, a njegov dūh bo rodio nove — Miroslave.

Fr. K.

Poplava v novembra 1. 1925.

Velki nalivi, šteri so bili od 6.—12. nov. 1925. po vsoj našoj Slovenskoj Krajini, so popolnoma napolnili strūge naših prekmur-skih potokov. Velko katastrofo 12. i 13. nov., ki je zadela pred-vsem M. Soboto, pa je po sodbi strokovnjakov povzročilo v prvoy vrsti zanemarjenje ledavske strūge. Ledava bi lahko odvajala ve-liko vekše vodne vnožine, če bi bila njena strūga skopana i oči-ščena, kak pa jih je istinsko odvedla. Da pa je nastalo na za-padnoy strani železniške proge M. Sobota—Hodoš celo velikan-skō jezero, v šterom se je potapljala M. Sobota, je vzrok v že-lezniškom nasipi, ki je kak velikanski gat zapirao odtok vodi. Železniška proga M. Sobota—Hodoš ima najmre severno taki od Murske Sobote le dva mostna objekta, šterih eden slūži toki Ledave, drūgi pa Ledavskoga kanala. Zvūn toga sta v tom deli železniš. nasipa še dva cevna propūsta, od šterih pa je ob pri-liko povodni samo eden funkcijonerao. Nikaj čūdnega ne teda, če je M. Soboto poljala voda.

Sobočka drž. ombrometerska postaja (na gimnazij. dvorišči) je v noči od 12. na 13. novembra zaznamovala dozdej največjo vnožino padavin: 59 mm. V tej noči pa je tudi Ledava tak narasla, da je proti jūtri prestopila na več mestaj svoje precī visike nasipe, od 11. vūre dopoldne je od Černelavec do M. Sobote vdrla prek svoj pravi nasip i z nenavadnov naglicov zaljala vso Mursko Soboto. Samo prav mali del Cerkvene ulice (pri katol. cerkvi) i del kolodvora ne bio v vodi, vse drugo pa je stalo dva i še več metrov v vodi. V M. Soboti je vodni naval naraščao 4 vūre, odtekeo pa je v nadalnjih 17 vūraj. Iz širine odtočnoga reda se da sklepati, da je odtekla v tom časi velikanska vodna vnožina, ki hvala Bogi zavolo ravnoga terena ne povzročila tak nedogledne nesreče, ki bi se morala zgoditi v tereni z vekšim padcom. Od M. Sobote se je valila vodna vnožina prek pol i i vesnic proti Dol. Lendavi, kde je zaljala spodnji del varaša. — V severo vzhodnom deli Slov. Krajine pa je divjala Velka Krka, ki se je razlījala po obmejnih občinaj: Hodoš, Krplivnik i Šalovci i po sosednjih vogrskih. Mura je bila tokrat nekolko bole mirna, le na nešternih mestaj je prestopila svoje brege i preplavila bližnja polja i nekaj vesnic. Voda je stala približno dva dni, komaj 3. i 4. dan je popolnoma odtekla.

Pri reševalnoj akciji v M. Soboti so sodelovali najbolje domači vojaki, gasilci i orožniki; naravnoč rešio pa je M. Soboto oddelek 45 mož pijonirov, ki so bili poslani na pomoč iz Ptuja. Pred njūvim prihodom v M. Soboti ne bilo na razpolago niti ednoga čuna za reševanje.

Ka se tiče škode, je zadela poplava najhūje M. Soboto; vej je voda popolnoma porūšila 12 hiš, nad 20 pa jih je tak poškodūvala, da so se morale podreti, ar ne so bile več za nobeno rabo. Največ škode je napravila prebivalcom v Maloj Kaniži, Kolodvorskoj i Cvetnoj vulici i na Lendavskoj cesti, kde stanūjejo posebno sirmaškejši sloji: kmetje, uradništvo i delavstvo. Po statistiki, ki jo je izdelao sobočki pomožni odbor, je preminolo ali pa je bilo v sili zaklanih približno 300 prašičov i svinj (med njimi jako mnogo brejih), 5 krav, 2 telici, 4 koze, 1 konj i jako dosta perutnine i domačih zajcov. Skūpna škoda vsega toga je bila do pol milijona dinarov. Poleg toga je voda posebno v M. Soboti i v Hodoši vničila skoro ves letni pridelek, živila i kūrivo, ar je vdrla v kleti i shrambe ino v naglici, s šterov je pridrla, skoro nikaj ne bilo mogoče spraviti na varno. V tom pogledi je bio hūdo prizadet katol. dijaški zavod Martinišče, za šteroga je bila zbirka živil ravno pred poplavov končana. Škoda na poljskih

pridelkaj, živilaj i kūrjavi je znašala najmenje frtao milijona dinarov. Škoda, štero je voda napravila na blagi raznim trgovcom v njūvih skladiščaj je bila cenjena na 2 i pol milijona dinarov. Celokūpno škoda v M. Soboti je znašala po približnoj cenitvi uradnih funkcionarov na 8—10 milijonov Din; ocenitev pa je zdelao krajevni pomožni odbor, a objavo ne; ne vemo iz kakšega razloga.

Za M. Sobotov je bio najbolje poškodovan Hodoš, šteroga je voda zalela že 12. novembra. Tūdi v Hodoši neso imeli na razpolago za reševanje niti ednoga čuna. Reševalna dela je vodila tamkaršna preci močna orožniška posadka, ki je tūdi potom hodoškoga želez. postajenačelništva brzojavno naprosila Ljubljansko žel. ravnateljstvo za dovolenje, da se v namen vodnoga odtoka predre želez. nasip med Hodožom i madž. mejov, ka je se zna bilo dopūšćeno. Komaj kda je bio nasip predrt, se je voda odtekla. Oškodovani so bili večelimenje vsi Hodošanci. Škoda je bila približno cenjena na 1 miljon dinarov. Na madž. strani je voda sama raztrgala želez. nasip; zavolo toga je bio želez. promet med Kōrmendom i Dávidházov duže časa ustavljen. V vesi Senyeháza ob našoj meji je voda porūšila eno hišo.

Povodenj pa sezna ne prizanesla tūdi drūgim krajom. V m. sobočkom okraji so bile posebno prizadete občine: Polana, Černelavci, Veščica, Šalovci, Markovci, Rankovci i Skakovci, v šterih je šla škoda v 100 tisoće dinarov. V obćinaj: Bodonci, Vadarci, Krplivnik, Radovci, Gerlinci, Pertoča i Večeslavci so bili tūdi vekši i menjši zemelski zlazi, štere je sprožila voda.

Po uradnoj štatistiki je bilo v m. sobočkom okraji 225 ha polja prek 4 dni pod vodov, zavolo toga se je podūšilo vnogo zimskih sejatev. Škoda na sejatvaj, ki so bile nad 4 dni pod vodov, i pa škoda, štero so povzročili plazi, je bila cenjena 373.300 Din.

Škoda, štero je voda napravila v m. sobočkom okraji na obćin. cestaj, je bila cenjena 100.000 Din, na komitatskih cestaj na 70.000 Din, na državnih cestaj na 50.000 Din, na ledavskom nasipi na 200.000 Din, na murskoj regulaciji na 1.000.000 Din, na drž. poslopih (v M. Soboti) na 50.000 Din i na privatnih zgradbaj na 1.500 000 Din. Povdariti pa trbe, da se je splošno vse jako nizko cenilo. Već milijonov Din. pa je bilo brezdvomno škode pri želez. nasipi i pri različnih želez. objektih.

Človeških žrtev, razen ene, pri vsoj groznoj katastrofi hvala Bogi ne bilo. Sreća je bila najmre v tom, da je voda nastopila po dnevi, da so si zamogli ljudje rešiti življenje.

Za časa poplave je v M. Soboti funkcionirao samo telefon i telegraf, vsak drug promet pa je bio prekinjen. Železniški promet je bio tak s Hodošom kak z Ormožom vpostavljen komaj 17. novembra. Poplava je na želez. progi M. Sobota—Ljutomer tak poškodovala 27 m. dugi levi murski most, da se je morao zgraditi začasni leseni most, ki je služo tolko časa za promet, dokeč se ne postavo za most nov betoneran steber, ar je voda prvoga spodkopala.

Vsi uradi v M. Soboti so bili prisiljeni, da so za nekaj dni ustavili svoje poslovanje. Osnovna šola i drž. realna gimnazija pa sta morali prekiniti pouk do 23. novembra.

Prvi izmed uradnih funkcionarov, ki so se pripelali v M. Soboto, je bio mariborski vel. župan, šteri je prineso s sebov 21.000 Din, štere je razdelo med poplavlence i odredo najsilnejše v pogledi nastanitve i aprovizacije ponesrncencov. Po nasveti okraj. glavara je imenovao posebni krajevni pomožni odbor, ki je sestojao iz sledećih gospodov: predsednik glavar Lipovšek, gerent dr. Šömen, posestnik M. Cipot, narod posl. Šiftar, gimnazij ravnatel Vagaja, tovarnar Benko, zdravnika dr. Vućak i dr. Muster, stavbenika Mesarić i Majer, notar Koder, gostilničar Černjavić, posestnik J. Antauer, trgovec Fürst i ravnatel Szapáryjovoga veleposestva Zelovšek. Te odbor se je razdelio v 5 odsekov: procenitveni, prehranjevalni, sanitetni, stanovanjski i nabiralno propagandi. Tiste ponesrećence, ki so zavolo povodnji ostali brez strehe, je pomožni odbor začasno naselo po želez. vagonaj, v koliko se neso zatekli k svojoj rodbini i na deželo. Do 18. nov. je dobivalo 400—500 oseb tüdi toplo hrano i krüh v občinskój hiši, sledkar pa so se med oškodovance delila živila na dom. Posebno skrb si je naložo pomožni odbor, da je dezinficerao vse stüdenca, šteri so bili okuženi. O delovanji pomož odbora bi radi še podrobnije poročali, posebno kelko je sploh dobio podpore — državne i privatne, v gotovini i v blagi i po kakšem načini jo je razdelo, a ar o vsem tom ob zaključki svojega delovanja ne pođao javnosti nikakšega poročila, zato mora biti tozadevno naše poročilo nepopolno. Mimoidoč samo omenimo, da nam je iz te dobe ostao še do dnes neznan vzrok odstopa gerenta g. dr. Šömena.

V Maribori se je pod predsedstvom vel. župana dr. Pirkmajera, püşpeka dr. Karlina i varaškoga župana dr. Leskovara osnovalo oblastni pomožni odbor, ki se je z javnov prošnjov obrno do javnosti za podporo.

Jugoslovanski klub i ostali parlamentarni klubi v Belgradi (razen radićovcov) so stavili v parlamenti silni predlog, da se na-

kaže za poplavlence 25 milijonov dinarov. Po povodnji oškodovane si je taki ogledao tudi g. poslanec Klekl, ki je med največje siromake v Soboti razdelo tudi 2000 Din.

Težko nas je vdaro Gospod Bog z velikov vodov; ali nam so namenili nožjih djanj nedostopni, zato ljubimo njegove tudi v njegovih kaštigaj!

Da smo ešče Vogri bili...

(Našim dijakom.)

Ste vidli že beltinske topole?

Tam se začnejo pri velkoj oštariji i v dugo vrsti, kak na straži stoječi soldaki gledajo proti nebeskim višavam. Če se dobro spominjam, dnes pri ribnjeki stoji zadnja, bili so pa časi, da je ta iz zemlje zrastle soldačija stražila pot do cintora v Murski Soboti.

Ja, davno je bilo to... Časi se spreminjajo. Vse se izpremeni, vse se izpreminja ka obseva naše sunce. V beltinskem ribnjeki tudi nega telko rib, kak je bilo nigda sveta. Dosta rib, malo blata: tak je bilo v mojej mladosti. Zdaj je pač obratno: dosta blata, malo rib! Pa bodi po božjoj voli; mi pa bodimo tihi i zadovoljni.

No višče, s topolami sem začno, pa prišeo do — blata. Zdaj pa pojdimo nazaj! Tip-top! — napravimo nekaj velikih skokov, pa smo že pri največjoj beltinski topoli. (Tam stoji nasproti poštnih vrat, poleg stezice za pešče.) Skorja te topole je zagvišno bole razpokana, kak skorja drugih topol, ar staro bodinje je raslo po njej že takrat, da smo mi, drobiž iz marofa, mlade srake lovili v topolaj. Zdaj pa, že tudi po mojej glavi poganjajo znaki starosti, beli vlasje... Tak, tak, stara si bila topola, da si poslušala naše mlado navdušenje v tistih časih, da smo ešče — Vogri bili...

Sigdar rano zajtra je prišla lendavska pošta.

Če se dobro spominjam, nekši Janoš so bili kočiz za pošto dugo let. Bili so velki prijatelj dijakov, (Bog njim daj dobro duši!) — za dva seksara so nas tudi pripelali iz Lendave, ali z domi v Lendavo. Se zna, da bi rejši imeli po štiri, ali po pet seksarov, samo te ešče ne bilo telko seksarov kak dnesden. (Te so ešče svetle seksare delali cesarovi mojstri, svetli seksari so pa več poštenja imeli, kak naši — čarni...) Pravim, zajtra rano so pripelali pošto. Okoli osme vore smo že mi, dijaki iz slavne fare beltinske, pod velkov topolov čakali na njo. Pri velkoj topoli je stala mala brv, pri brvi smo pa čakali mi na deklino, štera je zajtra pisma nosila v malom korblici, pred poldnevom pa takšo govensko župo skujala svojim gospodom, da je veselje bilo pogledati na župo, pa na tiste, šteri so jo jeli, ar okrogloga i rdečega obraza so bili vsi. Tudi zdaj mi pred očmi stoji močna, zdrava, seroglava postava gospe poštarice. Lūkali so skozi oken za deklinov i Bog ne daj, da bi ji dijaki povedali kaj ne spodobnoga...

Na brvi je stala deklina i nam delila pisma.

Pisma smo odprli i šibke veje stare topole so se nagnile nad naše glave, drobno svetlozelene listje topole je zašumelo nad našimi glavami: topola je čtela kaj piše dijak dijaki iz dalnjega sveta v naš mali slovenski kotichek, šteroga smo mi ljubili iz čistoga srca.

Tüdi drugi so čakali na pošto, tüdi drugi so se postavili pod kakšo topolo, ali pod našo je ne vlpao zvün dijakov nihče. Tak je bila pač navada, stara pravica, štero je poštvao vsak, kak v srce zapisani zakon. Zajtra i popoldne da so odprli rjava vrata pošte, so na varnom bile srake na našoj topoli, paglavci iz marofa tüdi ne bi splezali pred nami na njo, či tüdi je bilo v tistih časih v marofi telko pokvarjenih paglavcov, da bi jih prišlo na vsako topolo, če ne po tri — potem — štiri zagvišno . . . Mi smo ljubili naš domači kotiček i tüdi mi smo dobili svoje. Poštivani so bili dijaki beltinske fare.

. . . Stali smo pod topolov.

„Osem je že minilo i itak nega pošte?“

Gospa poštarova je z velikimi očalji hodila za stenov iz steklenih šip, rjava vrata so že davno odprli, Naše Trezike (ali Maričika je bila?) — pa nikak ne bilo iz pošte. Na konci je gospa sama odprla prvo okno pri dveraj i razburjena prosila, da pridemo bliže.

„Fantje, z blatnimi škornjami gazijo po vašem poštenji!“ s tem so nas sprejeli gospa poštarica.

Strašna novica . . . V sobočke novine je pisao nekši mladi možakar grde reči od beltinskih dijakov. Norčaro se je na naš račun. Ošpotao je vse naše dijake, povedao nam je, da smo nikaj ne napredni, ar vöro ščemo spraviti v beltinski tören, ne pa — kak bi se šikalo — vogrske knjige narodi i šolarom . . . Pisao je — čüjte samo nedužno neverico! — da so na naši veselici tüdi slovenski popevali. Prej — pijani kmetje so začnoli nekaj od „Micike“, beltinski dijaki pa so pijancom — pomagali. Da . . . to je bio naš greh, da smo ešče Vogri bili . . .

Gospa poštarova nam je čtela članek v novinaj, mi pa od užaljenosti bledi, nešterni — rdeči čakali kak končajo svoje gospa.

„To nesmete püstiti fantje! Ešče dnes morete dobiti zadoščenje za vsako reč. Ar če vi, fantje, to ne dosegete, bom pa šla sama v Mursko Soboto. „Skraber“ — more dobiti svoje plačilo tüdi od mene, ar je moj sin tüdi beltinski dijak!“

To vam je bilo olje na ogenj!

Malo previsoko je bilo okno na steni, ne smo segnoli do rok gospe, pa bi jo jako radi küšnoli vsi za moške reči. Ne jeziki, naši pogledi so gučali i povedali svoje od strašne odločnosti.

Dnes že ne razmim zakaj smo bili tak razburjeni. Sobočki gospod „Škrabar“ je imeo prav. Če je nam dovolila postava, da igramo igro po našoj volji, da dohodke potrošimo po našoj volji, da popevamo, kak nam je to želelo srce, no potem je gospod „Škrabar“ tüdi slobodno povedao svoje. Ošpotovanje za volo slovenske pesmi nas je tüdi ne ranilo Bog zna kak močno, (izvzemši prijatela Kühara iz Bratonc, šteri je te že najbrž v srci i v svojoj velkoj čarnoj glavi noso lübezen do materinskoga jezika!) ar . . . no, kak bi povedao, da bi zakrio s svetlim štajerom golo istino, — mi ešče takrat ne smo bili slovenski dijaki . . . Beltinski dijaki smo bili pač, po nedelaj zdrav i živ je ne falio med nami, vsi smo poslušali rano sveto mešo, ljubili smo vsi naš domači kotiček, svojega pokolenja se je ne sramovao javno i glasno nihče med nami, samo zavedni, sigdar za svoje delujoči smo ne bili. Sladek čemer nas je omamo i naše oči so bile za skuze, štere so prale lice na smrt obsojene slovenske reči . . . Od vogrske slane poparjeni smo bili. Neovirane počitnice smo si želili, šteli smo biti slobodni, mladi! V našoj mladoj slobodi smo bili ovirani, to nas

je razburjalo. Dobro ime beltinskih dijakov je bilo napadeno, to je bolelo najbrž tudi gospej poštarici.

Tisti den je zbúdila zanimivost dobljena karta, pisma smo samo površno pregledali, srd je vladao v našem srci i na boj pripravljeni petelinčki so nesli Sobočke novine — k Gustiji.

Gusti je bio v tistih časih naš voditelj. (Zdaj je že pokojni, odnesla ga je španska bolezen. Beltinski dijaki, zmolo je za njega šteri od nas kakši Očenašek? ... Beltinski dijaki, vreden bi bil naš Gusti, da bi včasih omenili njegovo ime ...)

Pravim, k Gustiji smo nesli novine.

„Zadoščenje moremo dobiti,“ je povedao mirno, ali itak odločno. Vsi smo dobili kozarček konjaka, on pa s ponosom generala davao zapovedi.

„Pobratí moremo vse dijake, šteri so pri igri prizadeti. Spraviti moremo voznike, šteri nas bodo ešče dnes pelali v Mursko Soboto. Preskrbeti moremo tudi potrebno šker, če „Škraber ne bi šteo razmiti pametno reč.“

Pri tom je tudi ostalo, razšli smo, vsaki na svoje delo.

Okoli edne vöre smo se zbrali pred patekov vsi.

Prišli so „velki dijaki“ — gimnazijci, dijaki iz učiteljšča, bogoslovac je tudi bio med nami. Mrgoleli so pred patekov menši dijaki, drobiž iz nižje gimnazije, iz meščanskih šol, Imeli smo palice, v žepkaj pa nedužne seksare (lepe svetle seksare ...) za foringo i če Bog da — tudi za kakšo pijačo ... Zbirali smo se, edni okoli Gustija, to je bio generalni štab, velka većina pa okoli „čarnoga“ Jožeka, šteri je brezi dovoljenja vsake postave i oblasti takšo revorvo privlekeo na naše zborovanje, da bi lejko napunili z njov dve šolarski torbi. Tudi sam sem vido njegov v beli paper omotani „pak“ — i vero bi dao na to, da je strašno morilno orožje v paperi, kak naši goričanci pravijo — rebulfa ...

Generali so sklepali, se posvetüvali, mi pa, vojniki, bojevniki, smo sanjali od zmage slavne. Naše oko je že vidlo čarnoga Jožeka, (dijaka doma iz Beltinc, ne daleč od notarošove hiže,) kak zdigne revorvo z obema rokama ... potisne na petelina ... Čüli smo že (najmre tak smo čütili, da — čüjemo,) pok strela ... vidili kak vdari krugla v srce škrabari, šteri nam je oblato čast i poštenje ...

„Što šče iti v Mursko Soboto?“ — so pitali generali.

Vsi bi radi.

To se je dopadlo generalom. Vidli so, da se beltinski dijaki ne bojiyo. (Kak pa je zdaj? ... Je ešče kaj beltinskih dijakov na sveti? ...)

„Tak je prav fantje, ne bojmo se od škrabara!“ je povedao Gusti.

Hu ... kak je zašümelo!

„Da bi se ga bojali? Mi? Mi, šterim je vzeo dobro ime? Mi, šterim bi rad krató slobodo? Mi, šterim bi rad zamero, da smo z našimi kmeti vküper popevali od — Micike? Mi, šterim bi rad zabrano, da tak popevajmo, kak nam to srce velewa? No čakaj samo! ...“

Leteli bi vsi v Mursko Soboto. I bojno razpoloženje je bilo tak ognjevito, da bi se za probo najhüši spoprijeli med sebov. Dobro je, da so ne pitali, što bode strejlao, ar potem bi se zagvišno svadili i zvedili tudi, da je Jožekova revorva ... No, pa tiho prijatelj, po vrsti pojdimó naprej!

Sklenjeno je bilo, da se s fijakerji moremo pelati v Soboto, kajti — peški nam, gospodom dijakom, ne bi bilo dostojno ...

„Pelati se ščemo?“ je pitao čarni Jožek. Ali ne pozabimo prijatelje, da foringa peneze košta. Rajnški pedeset moremo računati za vsakoga voznika.“

„Pak“ je vrgeo na most. (Most tudi dnes stoji, samo židovsko cerkev so razgrizli zobje časa. Pa itak pravijo, da prej nega smotrenosti na tom sveti. Je! Ar inachi bi most bio uničen i židovska cerkev stala . . .) Z ednov nogov je stopo na pak, z rokov vzeo z glave klobük i glasno zapovedao :

„Peneze moremo imeti za foringo. Beltinskomi dijaki zdaj ne sme biti žao za groš!“

Tak je gučao, kak eden od naših generalov, pa je nej bio general, komaj je zrasedo iz meščanske šole. Ali čaren je bio i revorvo je prineseo, zato smo ga ubogali vsi. Kakših petnajst rok je seglo na njegov poziv v žepke, zacinkale so krone, zasvetili so se seksari, pokazali so se küfreni krajcarje, deževalo je to predrago blago v klobük čarnoga Jožeka. Tudi gospodje generali, velki dijaki, so prekinili svoje posvetüvanje, odločno segali v svoje većinoma velike, ali ne jako pune bankaše i vrgli v Jožekov klobük dare za sküpnno stvar.

Nabrali smo skoro celo desetko!

Dober Bog, celo desetko! . . . Den denešnji mladi rod ne ve kaj se pravi to cele — desetke. Deset celih rajnškov! Telko je dobo dober vért za svoje tele. Telko smo plačali za stan i strošek šol i pörgarske šole v Dolnji Lendavi — te dva cela meseca. Dnes den — desetko damo šolari za zvezke . . . Dnes den visiko nosimo glave, zato pa poka bič božji po našem hrbti . . . Visoke glave, nikaj vredni penezi . . . tak je pravično.

Pijani smo gratali od misli, da smo celo desetko zbrali za našo sküpnno stvar. (Dijaki Slovenske Krajine, tudi Vi naberete kakši krajcar za sküpnno dijaško stvar?)

„Fijaker pogodimo za vsakoga dijaka!“ se je oglaso eden od navdušenih mladih.

Bi'o nas je blüzi tresti dijakov.

Generali so se smejali, mladina pa se je pogajala. Petnajst... deset... osem... najmenje pet... No pri tom bi najbrž tudi ostalo, če nam Jožek ne pove, da prej — odkec vzememo mi v Beltincih pet fijakerov?

Nemirni i nezadovoljni smo bili vsi. Puni smo bili bojevitosti, imeli smo peneze za sküpnno podjetje. Imeli smo rebulfo . . . No, če je istina, da smrt kakti v beli oblak oblečena ženska plava po sveti potem je zagvišno nad našimi glavami plavala, ar je mogla znati, da v Murski Soboti se delo pripravlja za njo.

Jaz, za svojo osebo sem očivesno vörvao, da se nekaj velkoga zgodi. — Jožek pa je preštevalo peneze. Prijateli iz Gančan je izročo 6 krón, tak je pravo — za dve foringi. Edno svetlo krono je vtekno v levi žep prusleka, prej — za patrone. Vse drugo pa, kaj je v roki ostalo, je previdno spüsto v pravi žep hlač.

„Za to bomo ga pa pili, dečki, v Murski Soboti . . . Malo za kurajžo pred delom, po izvršenom deli pa za plačilo več.“

Pod desno pazduho je porino rebulfo v belom paperi i stao pred nami trd i odločen, pripravljen na vse, samo na to ne, da bi — peneze dao iz rok.

Gospodje generali so ugovarjali, so se postavljali . . .

„Na dva fijakera komaj spravimo deset bojevnikov.“

„Što pa šče deset poslati v Soboto?“ — je pitao užaljeno Jožek. „Dva mi dajte, ali dečke, šteri znajo kakše je proščenje v Dekležovji, drugo je že naša skrb.“

„Hoho! hoho!“ se je oglaso drobiž. „Ne tak prijateo, vsi idemo!“

„Vsi idemo!“ je grmelo proti Jožeki, šteri se je od Kaufmanove strani obrno na nasprotno, pak pa s smrtnonosnim orožjem prijeo v desno roko. Kaj bi tajio? postavio sem se za vrbo i od tistec čakao, da zdigne Jožek orožje i pokaže kak spravi človek neprijatela na svojo stran, ali ...

„Pivo bi radi pili dečki,“ se je norčaro Jožek. „Ali ne pozabite prijatelji, da „škrabar“ ostro nabrušeni nož nosi pri sebi, to znam od pajdaša, šteri ga dobro pozna. Či on z nožom: jaz z reburfov! I pač zato vam pravim, da sta dva tudi preveč. Pomislite samo dečki! Najbrž ga dobimo v kakšoj maloj sobici. Krugla iz mojega revorvera predere človeka, potem vdari v zid, odskoči i če nas je već v sobi, če že dva ne, ednoga zagvišno zadene. Zato pravim, drobiž, bodite pametni, ne silite vsi ta.“

Mislo sem, da imam za vrbov varno mesto, zato sem se oglaso: „Nešterni lejko vöni ostanajo. Stražili bodo pri dveraj, pri okni, naj ne vujde „škraber“.“

„Imaš prav!“ se je začnolo novo razburjenje.

Tak se je vidlo, da je prijateo Jožek zgübo bitko, da bodo šli vsi dijaki, da bodo vidli vsi kak lepo zdigavlejo gospodje krčmarje čepice pred gospodi, šteri lejko potrošijo 13 celih srebrnih kron.

Ali itak je po Jožekovom ostalo.

S tem nas je ne mogeo prestrašiti, da bode prestreljeni „škrabar“ z bledimi lici ležao na tlaj. Razmili smo pa to, da bodo morilci bežali i da bodo morilce lovili žandarje ...

Brr ...! da bi nas žandarje preganjali, (tisti s kokotovim repom v klobükaj!) to pa ne ... Rajši spij i pojej Jožek naše srebrne krone sam...

Pogodili smo dva fijakerja. V prva kočija je stopo za voditela starejši sin gospe poštarice, v druga kočija Jožek. Poštarov je štiri „pomagače“ vzeo na kola, zato smo tudi štirje stopili na drugi voz. Po štirje smo sedeli odzajaj, eden naprej poleg kočija. Vsakomi se je povedalo kaj ima včiniti, revolva je bila pripravljena, pripravljeno je bilo teda vse, zato pa je povedao z velikim vzdihom Jožek: „Na delo; v božjem imeni naprej!“

Odslovili smo se od prijatelov. Naročili smo njim, naj nas pri velkoj topoli čakajo pred poštov.

Mi sami smo tudi postali tam, ar smo mogli poslušati govor gospe poštarice i samo z njuvim bagoslovom smo končno resan odrinili proti Murskoj Soboti, da zadoščenje spravimo beltinskim dijakom.

V moje verstvo je izročio Jožek — „pak“ z nevarnim orožjom. „Ar je nabita“, — tak mi je pravo — „pazi dobro, naj se nam ne zgodi med potjov kakša nesreča.“

Držao sam „pak“ — kak boječe dejte jajce in čüto, da mi mrzlo železo orožja skozi papere žge kožo i kosti.

Lipovska kapelica je že za nami ostala (kak lepe podobe so bile takrat na njoj ...!) da nam je Jožek razložio „bojni plan“. Tak je bilo dogovorjeno, da on s poštarovim stopi v sobo. Štirje s prvoga voza ostanajo na cesti, postavijo se pod okno „skrabara“, — ostali štirje pa mo-

remo stražiti pri dveraj. „Dečki“ — tak nam je bilo naročeno — „palice imejte pri rokaj. I če bi vidli, da skoči, no potem brezi usmiljenja po njem! Nikoga se ne bojte, ar če bi se vam kaj postavla, potem bom že jaz tam z revolvov.“

„Düni Jožek tak“, smo ga navdüşevali — „naj zvonovi tüdi zabrnijo v Murskoj Soboti...“

Tak smo prišli srečni i zdravi do prve gostilne.

Vrček male pive je dobo vsak, čütili smo, da je velki i odločilni trenotek pred nami, zato je — zlasti nam, mlajšim bridko bilo pivo. Nemirni smo bili. Bledi smo bili. Jožek je bio itak najbolje pogumen, (dvakrat je vido prej kak se bijejo dečki na proščenji,) ali itak z bledim obrazom je prijelo svoj „pak“ — in plačao za deset malih piv celih 80 krajcarov.

S poštarovim sta stopila v sobo „škrabarovo.“

Jaz sem s tremi pajdaši pred dverami stao na straži.

Štirje drugi so zvünaj, pod oknami stali. Dijaške palice smo pritiskali v prgišči i ... joj! ... čüli, da se ogласijo stene, podobe v remaj, nedužne fuksije na okni. Preproga, na šteri smo stali je tüdi šepetala, čütili smo eden falaček iz „večnosti.“

Ne eden falaček, sto celih večnosti je poteklo, pokeč so se znova odprle dveri.

Jožef je stopo prvi na hodnik, potem poštarov, na konci pa, oj čüjte čüdo! — on isti „škrabar“ je stopo iz sobe, šteroga bi že davno lejko predrla i mogla bi predrejt krugla iz Jožekove revorve.

Kadili so dečki! Gospodsko so se pogučavali i med tem stari poštarov i naš Jožek rokavice slačila z desne roke.

„Teda ostane po našem dogovori?“ je pitao poštarov.

Na to „škrabar“ :

„Seveda, gospodje. V prvoj prihodnjoj številki naših novin prekličevno vse, popravimo vse. Slovesno vam izjavlam, da niti v mislih ne bi zban-tüvali samo poštvüvanja vredne gospode beltinske dijake...“

Podali so si roke — brez rokavic na pravoj roki, (cigaretline so držali med kazalcem i srednjim prstom leve roke;) pravi gospodje so bili naši odposlanci i mi trije mladi pred dverami smo zagvišno sklenili, da v sličnom slučaji tüdi mi brez rokavic damo neprijatelji roko i cigaretline bomo držali med kazalcem i sredincom leve roke.

Na cesti sta nam gospoda voditela povedala kak je bilo. „Škrabar“ je bio prestrašen, (seveda, ne mi; mi smo bili pripravljeni na življenje i smrt!) Škrabar se je jokao kak malo dete i proso odpüşčenje, kak malo šteri stari grešnik...

Poslali smo brzozav prijatelom v Beltince.

„Prišli, vidli, zmagali! Vaši odposlanci.“

To je bilo v brzozavi.

Pili smo i jeli za naše srebne kronice, veseli i zadovoljni smo bili vsi... Počakajmo malo! ne „vsi“. Sabolov Pištek je mogeo skrbeti za naše morilno orožje, štero je bilo v beli paper ovito i hvala bodi Bogi, zdaj već že ne potrebno. V gostilni (če se ne motim, pri gospodi Flisari) smo uživali sladke minute počitka po težkom i važnom deli. Šunka je bila dobra, pivo že sladko, naši govori i razgovori puni navdüşenja. Zato pa se ne smemo čüditi, da se je naš Pišta spozabo na „rebulfo“. Njegov „pak“ je zdrkno s kolen na pod, revolver se je izmotao iz beloga papera, vdaro je na trde deske z velkim pokom. I da je do smrti bled Pišta po-

brao naše vüpanje, smrtonosno orožje, vidli smo vsi, da je brezi kokota in brezi municije . . . (V prusleki je pozabo Jožek — municijo !)

Ali itak dobro je bilo vse.

Beltinski dijaki so dobili zadoščenje i tüdi mi mlajši smo vidli, da je dijaško poštenje, na štero so naši starejši ponosni.

Tak je bilo, da smo ešče Vogri bili, da smo ešče samo beltinski dijaki bili.

Dnes den, pravijo da imamo slovenske dijake, zavedne, na svoje pokolenje ponosne. Hvala bodi Bogi, da je tak! Škoda je samo to, da so prevzeli od beltinskih dijakov kaj je pri njih falilo, zavrgli so pa njuvo gorečnost za skupno dijaško reč.

. . . Ne iščem krivce, povedati pa morem, da bi tüdi dnes küšno roko gospej, štera blagoslovi dijake, da idejo zadoščenje terjat od junaka, šteri poštenje kradne slovenskomi dijaki.

J. K.

Fr. Kolenc :

Sedemstoletnica smrti sv. Franciška Asiškoga.

Pred 700 leti je bilo . . . Na golaj zemli ležeč obdan od redovnih bratov se je poslavljao od sveta redovnik. Okoli stoječi so jokali, on ki je ležao, jih je tišio. „Srečno, deca moja“ — jih je tolažo kak oča, ki jemle slovo od svoje dece na smrtnoj posteli. Z miloga obraza je vsikdar bole preminevala življenjska farba i oči so postale vsikdar bole medle. Dva brata sta prepevala sunčno pesem; pridi tüdi ti sestra smrt i hvali Boga. Kda je začüto, da je prišla smrtna vöra, je zaspevao med jokanjom bratov 141. psalm : Pelaj iz voze mojo düšo, da bom slobodno oznanüvao tvoje ime! Pravični, šteri stojijo okoli tvojega prestola, me pričaküjejo i so nemirni, dokeč me ne pridružijo k svojoj sreči. — „Z Bogom, ostanite vsikdar v strahi božem“ — še par hipov i angelci so odnesli čisto düšo ednoga največših redovnikov do denešnjega dneva, düšo sv. Franciška Asiškoga proti nebesom . . .

Vnogo se je zgodilo v teh 700 letaj. Krali so nastopali i vmirali, ne da bi zapüstili kakši vekši spomin, države so se zrüšile i nastale nove, ka je bilo, je minolo i je zdaj pozableno, ostalo pa je, ka je velko, sveto, nepremagljivo, ostao je düh svetnikov, ostao je düh sv. Franciška. Svojim bratom je zapüsto lübezen med brati, lübezen do sirmaštva i lübezen do pokorščine nasproti predstojnikom . . .

Franciškov düh je rodio čüda. Ob njegovej smrti še maloštevilni bratje so se razšli na vse strani i kem dale so prodirali po sveti, tem bole je naraščalo njüvo število, ar je düh sv. Franciška rodio vsikdar trüme junakov sirmaštva, poniznosti i pokorščine . . .

Sv. Francišek je s svojim življenjom prenovo versko življenje. „Vsakši, što zapüsti hišo ali brate ali sestre ali očo ali mater ali deco ali njive zavolo mojega imena, prejme stoterno i dosegne večno življenje“ — to je meo naš svetnik vsikdar pred očmi i to je oznanjao tüdi sveti. Zavolo svojega sirmaštva ne bio prilüben, ar tedašnji svet, šteri je živo sköro samo bogastvi i zavolo bogastva, ne mogeo razmiti, kak se je mogeo vdati sin slavnoga bogatoga trgovca popolnoj revčini. Francišek za to ne marao i kda ga trdokorni narod ne šteo poslüšati, se je obrno proti

ribam i je njim zapovedao, naj ga poslušajo . . . Potůvao je po sveti ino troso na njega bliščeče bisere svojega nebeskoga navuka . . .

Na smrtnoj posteli je zapůsto svojim bratom vse, ka je meo. Zapůsto jim je predvsem svoj dűh, da bi jih te vodo i jim pomagao zvršavati velka dela kršćanske lűbezni, poniznosti i pokoršćine. V 700 letaj je rodio te dűh velikansko drevo, štero je razprostrlo svoje veje nad celov zemlov i prinaša sad vsemi človeštvu. Ponosni kloštri, veličastne katedrale se zdigavlejo v višave i naznanjajo sveti, ka moćen je bio tisti, šteri je bio začefnik te mogoćnosti, toga veličanstva . . .

Trije redi so sini sv. Franciška. Na stoejzere katoliških kristjanov nosi njegov škapuler kak zastavo i pojas kak najmoćnejše orožje proti peklenskomu sovražniku. Papi, kardinali, nadpűšpeki, pűšpeki, opati, krali, knezi, grofi i vseh stanov lűdье od najslavnějšega i najvućenejšega moža do najpreprostejše kmećke ženice, so ga zazavali, ga zazavlejo i ga bodo zazavali kak svojega redovnoga oćo. Vse te je rodio njegov dűh, dűh šteri ne zamerje nikdar . . .

Denešnji svet je tűdi potreben preroditve. Potrebűje dűha poniznosti, sirmaštva i pokornosti. Potrebűje prave kršćanske lűbezni. Što njemi vse to da? Franciškov dűh, ki je rodio skoz 700 let junake kršćanstva. Njegovi sini, njegovi trije redi prinesejo novo življenje. Kem več se jih zbere pod zastavov škapulera sv. Franciška i kem več jih zgrabi za nepremagljivo orožje njegovoga pojasa, tem bole se razširi Franciškov dűh, tem prle se prerodi svet . . .

*

Sveti Seraf iz poniznosti, pokoršćine i sirmaštva si bio podignjeni v nezmerno slavo. Poglej na nas, prosi za nas.

Jož. Godina, C. m.:

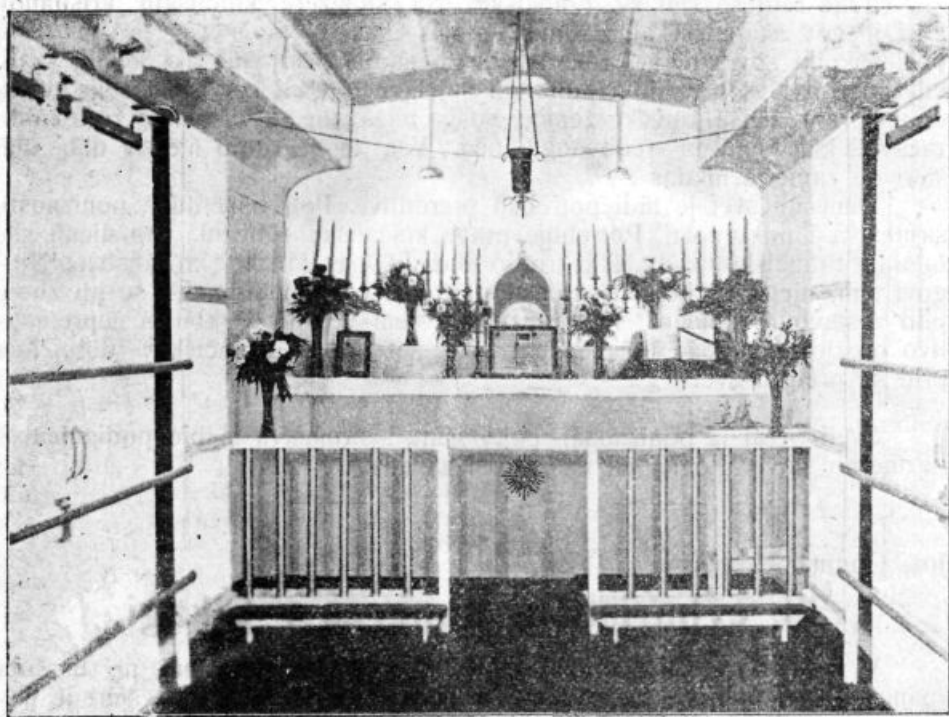
28. evharistićni kongres v Čikagi.

V našoj Slovenskoj Krajini skoro nega človeka, šteromi ne bi bila znana nad tri milijone prebivalcov brojeća Čikaga. Te varaš, šteri je nastao v zadnjih 50 letaj i v šterom prebiva 900 jezer katolićanov, je za vnoge naše Slovence kraj, kama romajo, da si zaslűžijo vsakdenešnji krűh za sebe i za svojo družino v domaćem kraju. Te veliki varaš je bio pred leti odbrani, da se v njem vrši 1926. leta 28. evharistićni kongres, da pohitijo narodi od vseh krajov širnoga sveta, da počastijo tam Jezuša pod podobov krűha. Tűdi 70 slovenskih romarov iz naših krajov je bilo navzoćih.

Ponizni Jezuš je zadovolen, će ga ćastimo na preprosti oltaraj v naših cerkvaj i še bole, će ga ćastimo v svojem srci pri svetom obhajili. Liki, će ga namenimo javno počastiti, je primerno, da ga počastimo bole slovesno, kak pa šterogašćeć krala toga sveta. Evharistićni kongresi pa imajo ravno namen, da katolićani javno počastijo svojega evharistićnoga Boga in pred vsemi svetom priznajo, da je evharistićni Jezuš središće cerkvenoga življenja. Amerićani so vćinoli vse, da bi Jezuša kak najslavesnejše počastili, tak, da je bio te prvi amerićki in 28. svetovni evharistićni kongres najveličastnejši, ka se jih dozđaj vršilo.

Ne mogoće, da bi mogli v kratkih vrsticaj opisati vse veličastvo toga ogromnoga kongresa. Omenimo samo najglavnějše reći. Romarov je bilo

okoli poldrugi milijon, to je tolko, kak če bi prišli sküp vsi Slovenci, ki prebivajo v Jugoslaviji, na Primorskem i Koroškom, vsi stari i mladi. Za kongres so bili določeni dnevi od nedele 20. junija do srede 24. junija. V nedeljo so se od polnoči dale služile v vseh cerkvaj sv. meše, predgalo se je v vseh jezikanj okoli spovedalnic so se zbirale trüme spokornih vernikov. Tisti den je prejelo za sv. očo papo en milijon vernikov sv. obhajilo. Ponedlek je bio določen mladini. V velikanskem štadioni je pri sv. meši spevalo 62 jezer šolarov. Z modernimi iznajdbami so napravili, da

Cerkev na vlaki.

Za potüjoče katoličane na Euharistični kongres v Chicagi je bila pripravljena v ednom vagoni kapelica.

se je predga čüla v vsem velkom prostori. Med šolari je spevalo tüdi 500 zamorčkov. Torkije bio ženski den. I oprvim na sveti je bilo, da se je na ednom prostori (v štadioni) zbralo prek 200 jezer žensk. Isti den zvečer so se zbrali moški v ravno tak velkom številu. Očividci pripovedavlejo o silnom vtisi, ki so ga napravile te vnožice, kda so v mraki dvigale goreče sveče (vsak je držao edno v roki) i po blagoslovi zaspevale „Dika večnomi Bogi“. V sredo dopoldne so se zbrali v štadioni katoliški dijaki, cvet ameriške mladine, 60 jezer po številu. Pevski zbor je šteo 30 jezer glasov. Višek slavnosti je bila procesija z Najsvetejšim v predmestje Mundelein, gde je škofijsko semenišče. Na gozdnatom breščeki je cerkev, v bližini je lepo jezero. V veličastni procesiji je korakalo nad en milijon lüdi.

Ves čas je bilo lepo vreme. Samo med procesijov, štera je trajala pet vür, je prišeo nad Mundelein oblak, i celo toča je kapala. Romari, ki so se vrnili, pravijo, da ta nevihta ne procesije nikaj motila, i če ne bi bilo toga dežja, vnogi zavolo neznosne vročine najbrž ne bi mogli zdržati do konca.

Vse ameriške novine, tüdi nekatoliške, so pisale o kongresi i ga občudovala. Predsednik Amerike je poslao na kongres svojega zastopnika.

Veličastnost kongresa bomo še bole spoznali iz sledečih podrobnih popisov, štere povzememo po najbolšem ameriškom poročevalci.

Sveti oča so poslali na kongres svojega odposlanca kardinala Bonzano. V New Yorki so ga američani najsijajnejše sprejeli. Krvavordeči posebni vlak je s kardinalom odposlancom ino 8 drügimi kardinali od-

Oltar, pri šterom so se vršile glavne slovesnosti ob priliki euharističnoga kongresa v Chicagi.

pelao iz postaje Grand Central. Jezerne i jezerne vnožice so se zbrale na i okoli postaje, da želijo kardinalom srečno pot. Vlak, znabiti najlepši, ka se jih kdaj vozilo po ameriških železnicah, so vodili sami globoko verni katoličani železničarji. Kda so kardinali stopali po stubaj kolodvora v Čikagi, je vsa zbrana dühovščina i lüdstvo klečalo. Ves promet je popolnoma zastao. Celo prodajalci voznih listkov so zapüstili svoje prostore. Vlak, v šterom so se vozili kardinali, je bio sestavljen iz sedmih vagonov, vsi rdeče pobarvani.

Vnožica, štere niti dobri poročevalci neso mogli preceniti, je predrla policijsko vrsto ino se nabirala okoli avtomobila, v šterom sta se vozila papov odposlanec i čikaški kardinal Mundelein. Vnožica je dostakrat avtomobil vstavila, da ne mogeo nadalüvati vožnje. Eno vüro so se vozili od

postaje pa do mesta na Michigan cesti. Sprevod je otvorila policija na konjaj, a za avtomobili so stopale številne katoliške organizacije. Policijski stotnik je bio ves čas poleg avtomobila, a vnogokrat se je zastoj trüdo, da bi napravilo prosto pot. Komaj policija na motornih biciklinaj je z rezkim trobentanjom odprla tolko poti, da so avtomobili mogli počasi naprej.

Kak je bilo v pondeljek, 21. junija, razvidimo iz toga poročila:

Najvekša vnožica, štera se je kda sveta vdeležila cerkvene slovesnosti, je bila včera zbrana. Stari policijski uradniki so cenili to vnožico nad en milijon. Okoli 200 žensk i otrok je omedlelo. Nereda nikšega. Omedlele so dvignili, da so jih mogle videti rešilne postaje. 125 jezer lüdi

Monštranca z najsvetejšim božim Telom, štero je noso papov odposlanec med procesijov na euharističnem kongresi v Chicagi.

so te den odpovedali. Nikdar so ne prevozili takših vnožic. Vse je šlo po pužovo. Med vnožicov, ki je štela priti na štadion, se je pomešalo tüdi domače delavstvo, ki je šlo v službo. Jezeri i jezeri so za dve vüri prišli prekesno. Ar je bilo te den 28 posebnih vlakov, da so prevažali deco iz severa, juga i zahoda Čikage, so bile zamüde neizogibne, a prednost so imeli vseširom vlaki z decov.

Poročevalec piše 23. junija. Jütri zjütra v ranih vüraj se začne preseljavanje narodov. Vnožice bodo šle iz Čikage i vseh drugih krajov v predvaraš Mundelein, vnogo jih je pa že tü. Prišli bodo z železnicov, električnov železnicov, avtomobili, parniki, z ladjami i nešteta vnožica bo prišla peš, ar jim ne bo mogoče dobiti prostora ne na vlaki, ne indri. Jezeri i jezeri so prišli že dnes, da se izognejo jütrišnjim stiskam. Kde bodo tej jezeri to noč spali, je velko pitanje, ar vsak hotel, vsaka hiša, vsaka posteo je že davno oddana. Devet velikanskih prostorov za avtomobili

je moglo dobiti sedeže v štadioni, a drugih 900 jezer je tüdi štelo notri. Zavolo toga je nastala zmešnjava, štera pa ne motila splošnega zadovolstva. Policije je bilo 5 jezer, liki ka je pet jezer proti devetsto jezer. Poročevalec našteva, kakše vnožice so se valile prek šest mostov, prek šterih je šlo samo prek tri moste 200 jezer. Policija je štela most enajste ceste obdržati samo za 62 jezeri dece pevcov. Vse zaman. Nato je dovolila polovico mosta za deco, polovico za odraščene, i v sredo poprek se je sama postavila. Nikaj ne pomagalo. Deco so v gnječi kar nosili na drugo stran mosta. Več sto dece se je zgübil.

Obrežje blišnjega jezera je bilo viditi, kak en sam velikanski roj lüdi, vse obrnejo proti visikomi oltari, nad šterim je blestela zlata kupola. Tü ne bilo več potov, cest ali travnikov, sveširom samo možje, žene, i deca, ki so probali, kak bi centimeter za centimetrom prišli bliže i bliže. Vlaki i avtomobili varaša Čikage

bile se neprestano polni. Tü bo to noč v avtomobilaj premočila nešteta vnožica. Tisti pa, šteri so ne tak srečni, da bi imeli posteo s sebov, bodo polegli po travi i se pokrili s papirom novin, ali pa preveristüvali celo noč v molitvi.

Poročilo poročevalca 24. jnnija. Več kak pet jezer jih je prebilo to noč na prostom. Ležali so na travi, ob bregovih jezera St. Mary. Neštetni so prinesli s sebov malo odejo, drugi so se stiskali okoli ognja, šterih je gorelo na stotine. Tü je ležala mati, štero je v spanji držalo dete obinjeno, oba sta bila odeta samo s papirom novin. Tam so se moški segregali okoli maloga ognja, a taki poleg se je vtaborila družina z avtomobilom. Kda se je začnolo deniti, se je vsa ta vnožica začnola gibati proti cerkvi. Sto jezer jih je bilo že v Mundelein, kda se je zaznavao den, drugih sto jezer kda je izšlo sunce, i prle kak je prvi vlak pripelao velikanski tovor mož, žen i dece, je bilo v Mundeleini že nad tristo jezer lüdi. Vnogo dece je v stiski zgübilo svoje starše, pa tüdi starejši so bili odtrgani drug od drugoga. Do 8 vüre je severna obrežna železnica pripelala iz Čikage i vmesnih postaj okoli pol milijona vdeležencov v Mundelein. Železnica na paro je privozila na vüro 25 jezer kongresistov, zrakoplovi pa tristo lüdi. Več stotin jih je prišlo tüdi z motornimi čuni po jezeri Michigan. Vsi narodi sveta so bili tü zastopani, tucat jezikov si poslušao naednok. Fotografov je bila cela legija. Policije je tü okoli 10 jezer. Nad vse lepi oltar je okrasila gospodična Jans s svojimi pomočnicami. Neprestano 26 vür je vrejüvala cvetlice i jih pritrjüvala na i okoli oltara. Kda je dokončala, je morala v špitaö, da so joj obvezali roke, ar joj je trnje 5 jezer ščipkov razpraskalo kožo.

Nebo je bilo vedro. Videlo se je, da te den sunce ne bo nehalo pripekati. Vnogo stotin jih je omedlelo zavolo vročine. Edina streha i senca je bila nad prostorom za brzojav i za poročevalce novin. Pri brzojavi je sedelo 100 uradnikov, šteri so reč za rečjov pošilali širom sveta. Po slovesnoj meši se je pričela procesija, ki se je pomikala po zavitih potaj okoli jezera St. Mary. Bole slikovitoga prizora svet še ne vido. Pet jezer dühovnikov je sledilo zdaj, potom püšpecje i nadpüšpecje, nato pa kardinali z dugimi vlečkami, štere so nosili vitezi. Nazadnje kardinal Mundelein i odposlanec kardinal Bonzano, šteri je noso Najsvetejše. Spremlala ga je častna straža vitezov.

Martinišče.

To ime je vsem dobro znano, ne vejo pa vsi, ka se v tom Martinišči dela, niti ne vejo kak velki pomen ma te zavod za našo sveto katoličansko Cerkev, za našo drago domovino i za našo lübleno Slovensko Krajino.

Včasi, kak se je naša gimnazija v M. Soboti začnola, se je vidilo, ka de se ta samo tak razvijala i samo tak de istinsko prinašala pravi hasek našemi lüstvi, či se v Šoboti postavi eden vzgojni zavod, to je, edna hiša, v šteroj bi dijaki živeli v lepom krščanskom redi. Po vnogih trüdaj se je s penezi, šteri so se nabrali med lüdmi, küpila l. 1924. mala hišica z grüntecom. Tü naj bi bio začetek. Tü naj bi se v par letaj postavovo tak velki zavod, da bi notri melo prostora do 20 dijakov. Minoli sta dve leti i ne se je moglo nikaj zidati, ar je zavolo pomenkanja penez ešče to

nej vse rešeno. Poleg potrpežlivoga nabiranja milodarov se je posebno na to gledalo, da bi se moglo sprejeti v mali zavod kak največ dijakov. Leta 1924. jih je bilo ravno 40, leta 1925. pa 48. Vsi kofički so bili puni, nego vse je zato tak bilo razdeljeno, kak vzgojni predpisi želežo. Dečki so bili veseli, zdravi i zadovoljni. Več jih je prišlo bledih, sühih, mršavih, pa so se v par mesecaj tak popravili, ka so se stariše pa vsi drugi čüdüvali. Nekelkokrat so dobri lüdje spitavali predstojnike, ka davlemo tem dečkom, ka so tak okrogli pa rdeči. Bili so pa tüdi bodikaj jeziki, šteri so iz verskoga ali narodnoga sovraštva pa tüdi iz nepoučenosti govorili to i ono od hrane v Martinišči. Šteli so nam delati škodo, nego ne so mogli, ar so njim rdeča pa okrogla lica dečkov pravila: Lažete.

Drügo dobro znamenje v Martinišči je bilo zdravje. Tomi so se pač čüdili vsi zdravniki, profesorji, stariše pa eše dečki sami. Znamo kak so deca. Vroči se napijejo, hitro jejo, pozimi se ne odenejo, idejo na

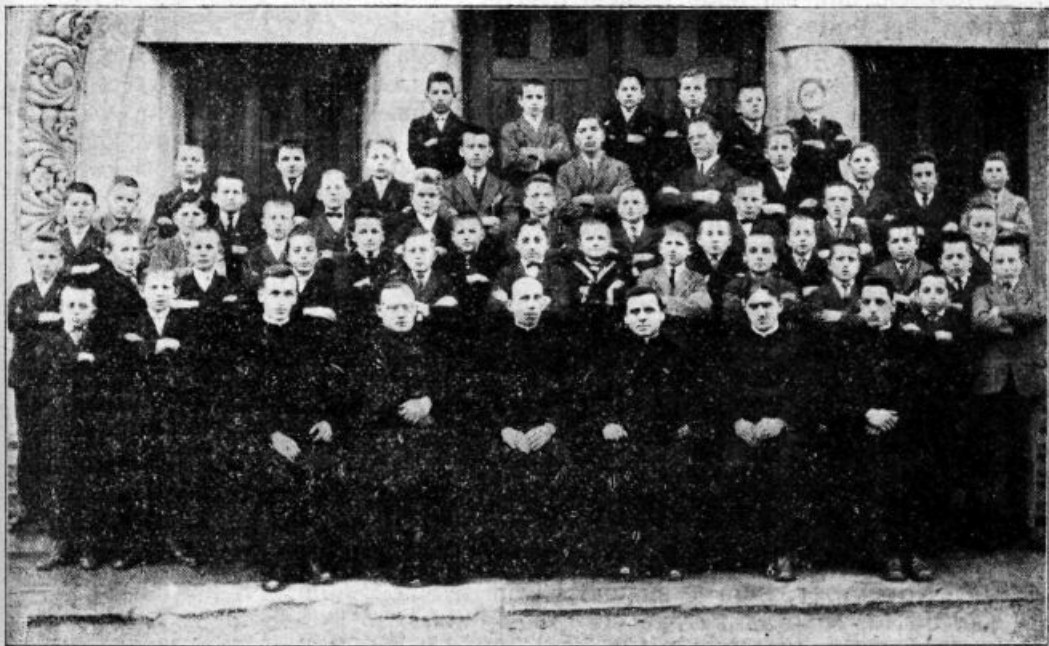

Gojenci leta 1924.

mokro itd. Navzlic vsemi tomi je ne bilo nikšega vekšega betega. Gda je v bolnišnici puno bilo škrlatinke, so je v Martinišči nej poznali, čiravno so mimo bolnišnice hodili.

Tretja velika dobrota za dijaka je, či njemi včenje ide naprej. Med včenjom i drüгим delom je veliki razložek. Pri vsakšem deli trbe nekelko pazlivosti i zbranosti. Pri včenjej je pa to prva reč. Či je dijak v šoli nej pazlivi, ne je zbrani nego misli na dom, na konje, na krave, na pogäče i tak dale, te lejko profesor govori kakšte, lejko raztrešeni dijak čüje glas pa vidi gibanje, ne srka pa v sebe znanosti. I či to tak ide več tjednov i mesecov, na konci pride vse božno. Stariše so dosta vüpanja v njem meli, so tüdi vse potrošili i nazadnje je vse zgübleno, dijak je spadno ali pa jako planta v včenjej. Vsakši človek razmi, či dijak doma ali nakakšemšte kvarteri nemre se lepo včiti. Vse inači je v zavodi. Tü

sta den i noč tak razdeljena, kak je za mlade, včee dečkece najbolše na včenje pa na zdravje gledoč. Nej je preveč ednoga ne preveč drugoga. Vse kak vōra. Tak je v Martinišči. Ešče več. Gospodje dūhovniki i kleriki v Martinišči so zmerom pri gojencaj. Či majo v včenjej težave, jim pomagajo. Pazijo tudi, ka dijaki ne idejo v šolo nepripravljeni. To največ pripomore, ka gojenci v Martinišči ali kak je zovejo „Martinišcarje“, nasplošno majo v šoli najlepše uspehe. Istina, ka predstojniki tudi nemrejo vlevati znanosti v glavo nikomi. Či je glava trda ali nega vole, te je zaman vse. Od dijaka vsaki želej, da je olikani bole kak drugi kmečki dečki. To se pravi, dijak se more tudi na zvūna tak obnašati, ka se vsakšemi dopadne. More lepo pozdravlati, se naklanjati, vsakomi v obraz gledati, če govori z njim, ne doli pod noge, more lepo nūcati reči: „Prosim da,“

Gojenci v šolskom leti 1925/26.

„Prosim ne.“ Neolikani dijak je podoben staroj, „hrapavoj“ votloj vrbi. Od olike se dijakom v Martinišči dosta guči. Majo cilo šolo od toga.

Nego najdragša, najpotrebnejša je vzgoja srca. Ka pomaga, či je dijak zdrav, močen, rdeči, na dūši pa je betežen. Ka bo z dijaka, šteri se zna lepo naklanjati, pa je pun hinavčine, skažljivosti? Tudi se zna zgoditii da je dijak moder, vučeni, pa je njegovo srce plitvo, prazno. Samo tisti dijak je kaj vreden, šteri si v vsakšem tali prizadevle, da bi postao vučeni i tudi plemeniti, posebno pa globoko veren. Brezverci svobodomisleci dobro znajo, ka dijak, šteri dnes sedi skriti v šolskih vlopeh, pride za par let vō na delo i kakši bo sam, takši navuk de glaso drugim Dobro drevo rodi dober sad, božno pa slaboga. To vidimo vsešerom.

Martinišče, štero mora biti delo vseh nas, ar smo vsi dužni podpirati, ka se kak najprle postavi na noge, že zdaj na vso moč dela na to, ka vzgoji istinsko dobre, poštene, kremenito verske dijake. Tej bodo potem odločno nastopali, vsakši v svojem stani, nego vsi na dobrom katoliškom fundamenti za obrambo vere, poštenja, pravice i domovine. O či bi meli več istinsko katoličanske inteligence, se nam nebi tak božno godilo. Takšo inteligenco, to se pravi uredništvo pa si moremo vzgojiti. Za to je na vsako formo potrebno Martinišče.

Ka že to malo Martinišče v tom tali dobroga zvršavle, znajo najbole tisti, ki so notri. Lepe knige, lepi navuki, lepi zgledi pobožna molitev sv. meša, sv. zakramenti, spevanje, akademije, gledališče itd. majo edino to za cil: Tej dečki naj bodo ednok istinsko tolažba i pomoč svojem i lüstvi v vsakšem tali, naj bodo poštenei delavci v tistom stani, v šteroga jih Bog zove, naj bodo srečni na zemli pa po smrti.

Što vse to premišlavle, potem pa pogleda kak žalostne razmere so gnesden po sveti, kelko krivice, norije, zapravljanja, kelko brezverstva, brezbožnosti i gnjilobe je, mora svoje srce odpreti pa pomagati po svojih močeh, da se küpi ali zozida novo Martinišče bar za 100 dijakov. Zato podpirajte, dajte kelko ste mogoči, na priliko 10 din. na düšo, pa si küpte srečke za loterijo. Mislite, ka či bi vsakša düša v Prekmurji dala 10 din. bi s tem što postao siromaškejši ali bi trpo za to lakoto? Popolnoma nikaj se ne bi poznalo i mi bi meli Martinišče za 200 dijakov. Ne odllašajmo, ar je velka potrebsčina.

Ka se je zgodilo?

Leta 1925. je dober pov bio. Vsega obilno. Tü pa tam toča. Tak Veliki Dolenci 2. sept. nikdar ne pozabijo.

Oktober 1925. Lepo vremen. Vsaki lahko posejo.

November. 8-ga je spadno barometer na „Šturm.“ Redki slučaj. V noči od 12. Nov. na 13. začnolo grmeti, oblak se je vtrgno v Zgornjem Prekmurji. Do 8. vöre se je vlevalo kak iz škafa. Dolovje so vsepovsed morje postanoli. Murska Sobota—Hodoška železnica prenehala voziti. Ledava narasla. Murska Sobota je v vodi stala. Več hiš se je porušilo. Voda je krompir, repo, drva vküp nanosila pri železniškom nasipi. Dosta kvara so trpeli trgovci, v skladiščah je voda blago uničila. Pionirje so prišli iz Ptuja, s čunami so se vozili po sobočkih cestah. Krka je tüdi narasla. Na Hodoši je voda zdignola oslico, bi jo odnesla, či bi ne bilo železniškoga nasipa. S koncom novembra smo dobili sneg.

Januar 1926. 1-ga je bio mali potres v Ljubljani, v Maribori. Južno vremen. 15—16. veliki sneg zapadno. — Na Madžarskom so falzificirali 1000 frank bankovce. Sled je pripelo do princa Vindišgreca, bivšega ministra, do šefa policije Nadošy. Zapleteni je v zadevo vojni škof Zadravetz. Valuto (denar) drugih sovražnih držav so šteli uničiti ino svoje lüdi „Ebredö“ plačuvati, Albrehta so šteli za krala postaviti. „Domolübne patriotične“ cile so meli, tak so se izgovarjali. — Na konci januara dober sanik. 29. januara se je sestala sküpsčina. Pšenice metercent 300 Din.

Februar. Topla Svečnica. Jug sneg odneso.

Marc. Po Jožefovom 21—23. sneg. Vu skupščini se debatira (govori) o proračuni 1925—1926. V red so postavili do konca meseca. 1. aprila že vu veljavo stopi. 13 milijard Din. bremena položeno na davkoplačevalce. Potem je skupščina bila odgodena do 5. maja. Radič si je pa nikaj zmislo pa je zahtevo od Pašiča, da se v aprilu tudi vkup pozove skupščina, da bodo kaj delali. Pašič se je izgovarjalo, da so zakoni i načrti ne pripravljeni.

April. 4-ga je Pašič ostavko dao. 8-ga nova vlada. Uzunovič jo je sestavo brez Pašiča. Radič je minister postao za prosveto. — 4-ga vüzem, rane slive so cvele, 8-ga so cvele loške črešnje. Radič je začno boj proti korupciji, napado je na shodaj svoje tovariše — ministre. Uzunovič je ostavko dao, znovi dobo mandat od krala, novo vlado je sestavo, zdaj že brezi brblavoga Radiča. Dva Radičoviva sta ostala ministra: Nikič ino Šuperina. — Lepo vremen. Vsaki grm cvete. — 29. apr. se je izpopolnila vlada. Hudi jeziki so pravili, da so jo zakrpali. Radič se je znovi podao, njegovi trije so stopili vu vlado, za Slovence Pucelj. — Žito je k Jürjovomi vse zmetano bilo.

Maj. Vse lepo. Dobre letine smo se vüпали. 11—12 smo opazili, da žito cvete. — Revolucija na Poljskom. Maršal Pilsudski je vrgo vlado, predsedništvo republike odklono, mesto sebe dao Mosćickija izvoliti. — V Algiri so Francozi i Španci skončali vojno. Abd-el-Krim pobegno pred svojimi rojakami, podao se je Francozom, ki so ga internirali. — 26. maja obsodba v madjarskom ponarejevalskom procesi (pravda). Nádosy i Vindišgrec sta obsojena vsaki na 4 leta težke voze. — Nova „neodvisna prekmurska stranka“ je nastanola v Dolnjoj Lendavi. Nikak je ne potrebna bila.

Junij. Škrlatinka se je pojavila že na sredi maja v Pertoči, v Gerlincih, pri Gradi, Vidoncih. Oblast je ostre odredbe izdala. Potrebno je bilo. Deco so v Mursko Soboto v špitao spravljali. Žalostni pogrebi so bili. Dete neslo križ, mati nesla dete, za njimi je šo oča. Škrlatica se je meseca junija dale širila. Zaprli so cerkve v Zgornjem Prekmurji. Samo dolenska i hodoška je odpreta ostala. Lüdje pač ne pazijo, neščejo razmeti, samo da je nevola, kričijo za pomoč.

Julij. Deco so cepili proti škrlatici. — Dosta dežovja. Črešnje pokajo. Žito, pšenica vse poležano, vu zemlji. Takše žmetne žetve nišče ne pomli. Vsaki den dež. Samo dve-tri vüre smo mogli žeti. Časopisi od vseh krajev od velike povodni pišejo. Vse se je lepo pokazalo, dež pa vse pokvarilo. Nova neodvisna prekmurska stranka je grdo napadala Slovence. Pokazala svoje pravo lice. Z velikim glasom je začnola, pa je ostala skrčena na dve fari. Slabo rojeno dete. — Euharistični kongres v Čikagi. — V Vojvodini Donava raztrgala nasipe dosta rodovitne zemle poplavlila. Naš kral je dao prvi dar za poplavlance, dao je 1 milijon 200 jezer Din. V Bački je poplavljeno 100 jezer plügov najbolše obdelane zemle. Glede uničene žetve škoda znaša 250 milijon Din. Državno posestvo Belje je tudi pod vodo prišlo, voda je stala 60 cm. više, kak v Donavi. — Hajdino smo sejali 19—30. Uradnikom so s 1. avgustom reducirali plačo (draginjske doklade. Pametno je i pravično; za velke gospode najmre, za sirmaške male uradnike pa ne.

Aug. 1-ga so se po celom sveti v kat. cerkvaj opravljale molitve za katoličane v Mehiki (Mexiko, Amerika), štere preganjajo. Žito, pšenico smo domo zvozili. Ne bi mislili, da ešče tak süho. Zmes je bilo par le-

pih dni. Lüdje so vse spravili, nego z velikim trpljenjom. 8. aug. veliki dež. Nedela je bila, lüdje so komaj prišli k meši, vse se je vlevalo. Krajine kre Drave, Müre znovič trpele. Povodenj je otavo zblatila. Za dva tjedna 22. znova povodenj v Zgornjem Prekmurji. — Bolgarski razbojniki so napadli našo zemlo v Južnoj Srbiji. Jugoslavija, Grčija i Romunska so sküпно noto poslale na bolgarsko vlado, naj onemogoči takše napade. — Revolucija v Grčiji. Prejšnjega predsednika Pangalosa so vrgli ino aretirali. Diktator je bio, vse po svojoj voli delo. Nova vlada obečava demokracijo, da de lüdstvo govorilo (?). — Slednje dni aug. lepo vremen za otavo, štero je voda ne zblatila. — Jugoslavija ma z Italijov dosta pogodb zavolo prijateljstva. Slednja se zove belgrajska. Jugoslavija je celo zvezana prijatelso z Romunijov i Čehoslovaškov, to se zove Mala antante. Slednji čas se ugodno pogaja z Grčijov. Kaj pa Madžarska dela? Državni upravitel g. Horthy je na slavnosti v Mohači govorio i povdarjo, da Madžari i Srbi sküпne interese majo. Guč lepo delo, dejanje pa ešče lepše. Da bi tistih levent ne bilo pa tajne vojaške organizacije — bi ešče človek vervao Dosta pišejo i govorijo od nekše gospodarske krize ka nam, prej, slabo ide. Kda je ešče kmeti dobro šlo? Delo, šparlivost je ključ zadovolnosti. V leti so nas vznemirjali neodgovorni lüdje, da Prekmurje k Hrvatskoj spađne. Dosta smo trpeli, takše vroče krvneže bi trbelo nikda na dež postaviti, naj bi delo s kmetom pa te si premišlavo, je-li je on Slovenec ali Hrvat.

MLEKARSTVO.

V Prekmurji mamó več mlekarn. Zadnji čas se je vstanovila tüdi mlekarska zadruga. Govori se tüdi, da bi nam bila potrebna mlekarska centrala, ki bi družila vse mlekarske vstanove. Ar je teda vüpati, da se razvije pri nas mlekarstvo pomali do velkoga razmaha, podamo par štatističnih ugovitov, iz šterih se vidi, da se je z mlekarstvom tüdi vredno brigati, ar

mlekarstvo največ donáša.

V Sloveniji mamó 210.340 dvojnih, krao štere dajajo na leto povprečeno do 210 miljon 340 jezer litrov mlekak v vrednosti 315 miljon 510.000 Din.

*

Mleko je tüdi najbolje hranilna i najcenejša hrana; ma v sebi vse najpotrebnejše snovi i pri vsem tom je

mleko falejšje kak meso.

Štiri i pol litra mleka ma isto redilno vrednost kak 1 kila govejega mesa brez čont.

1 kg. mesa brez čont košta (v Ljubljani) 25— Din.

4.5 litrov mleka (v Ljubljani) 12.37 „

Mleko je teda falejšje za 12.63 Din.

*

Ar je mnogo takših, ki neščejo dati vzeti s slatkoga mleka vrhnje, rekši, da potom mleko nema vrednosti, poglejmo

gospodarski račun.

Z 1 lilrom pravoga mleka za 1·50 Din. dosežemo pri krmljenji 0·75 Din., z dvema litroma brez vrhnja za 0·50 do 0·75 Din. dosežemo ravno-tak 0·75 Din.

Ka trbe napraviti?

S slatkoga mleka vzeti vrhnje s pomočjo mašina i dosežemo naslednji uspeh:

Iz 100 litrov mleka po 1·50 Din. dobim 4 kile zmočaja po 40 Din; skupno 160 Din., mleka brez vrhnja 85 litrov po 0·25 Din.; skupno 21·25 Din.; vsekup 181·25 Din. Če pokrmimo 100 litrov pravoga mleka svinjam, dosegnemo 75 Din. Imamo teda škode na 100 litrov mleka 106·25 Din.

Iz toga sledi, da dosegnemo pri krmljenji teocov i svinj z 200 litrov mleka vrhnja za 50 Din. isti uspeh, kak z dragim pravim mlekom, štero lahko odamo bar po 1·50 Din; odnosno je tak izhasnujemo, da nam prinese izdelani zmočaj 160 Din., med tem, da pokrmjeno pravo mleko da samo 75. Din.

*

Na vsakši način bo dobro, če si vsakši gospodar te ugotovitve, posebno pa podani „gospodarski račun“ pregleda i v smisli vsega toga tudi postopa. V mleki je veliko bogastvo, samo iskati je trbe na pravi način. Mašin za vrhnje doljemati si pa lahko več gospodarov vkup naroči.

Agrarna zadruga za Prekmurje.

29. augusta l. 1926. se ustanovila v Črensovcih „Agrarna zadruga“. Zadruga je važna za vse agrarne interesente celoga Prekmurja, zato ne bo odveč, če povemo o njoj par reči i če tudi podamo njena pravila, da bo jih vsakši meo vsikdar pri roki, kda bo meo kakši opravke z zadrugov.

Razodaja zemle je pokazala, da je izpeljanje agrarne reforme združeno s težavami i da trbe paziti na več različnih stvari, če ščemo, da se to pitanje pravilno reši. Razodaja se ne posrečila. Zakaj? Ar je meo odajalec veliko oblast i malo srca do sirmaškoga interesenta i ar küpec ne meo peněz. Vüpanja ne, da bi se to spremenilo, zato se je ustanovila „Agrarna zadruga“, ki bo mela nalogo, da pomore vsakomi priti do zemle, komi ide po pravičnom zakoni. Ar bi trbelo jako na dugo razlagati, kak misli to dosegnoti, zato podamo samo

PRAVILA „AGRARNE ZADRUGE“,

iz šterih lahko vsakši vse zarazmi.

I. Ime, sedež, trajanje, obseg i namen zadruge.

§ 1. Na podlagi zakona o zadrugaj se ustanavlja do 31. decembra l. 1937. zadruga z imenom: Agrarna zadruga s sedežom v Črensovcih (Slovenska krajina ali Prekmurje).

§ 2. Obseg Agrarne zadruge se raztega na občine Slovenske krajine ali Prekmurja.

§ 3. Namen Agrarne zadruge je s skupnim, iz medsebojne lübezni izvirajočim delom svojih članov pospešiti, da se agrarna reforma, vpoštevajoč vse zakone pravičnosti, kem pravičnej, hitrej, leži i za interesente bole hasnovito izpela.

Na podlagi toga svojega namena bo Agrarna zadruge: 1. zastopala, branila i pospešivala skupne interese svojih članov, predvsem se pobrigala, da se interesentom agrarne reforme pod najugodnejšimi pogoji odküpi veleposestniška zemla; 2. v svojem glasili dajala odgovore na njüva pitanja i tanače v skladi s cili agrarne reforme i prirejala shode, tečaje, na šterih bi se razpravlalo o stanji agrarne reforme i druga pitanja, ki so z njov v zvezi; 3. da sprejema od članov peneze za odküp veleposestniške zemle i posojilne vloge; 4. da daja članom posojila za odküp zemle; 5. da jemle zemlo v zaküp i jo skupno obdelava ali jo daja v podzaküp svojim članom, odnosno, da jo kúpüje i odava.

Poslüvanje je omejeno samo na člane.

II. Podpisüvanje zadruge.

§ 4. Agrarno zadrugo punomočno podpišüjeta predsednik ali z njegovim pooblastilom podpredsednik i tajnik, ki svoje podpise, potrjene pri sodnji, stavita pod izpisani ali tiskani štemplin Agrarne zadruge.

III. Člani.

§ 5. Člani Agrarne zadruge smejo biti vse fizične osebe, ki stanüjejo v obsegi Agrarne zadruge i ki so: 1. Agrarni interesenti vseh vrst ali šterim bi socialna pravičnost morala dati pravico do agrarne zemle; i 2. ki zvršavajo poklic, šteri slüži v dobro agrarnim interesentom. Penezni zavodi i veleposestniki, odnosno teh dvojih pooblašćenci i posredniki se med kotrige ne smejo sprejeti; 3. polodelci.

IV. Sprejem v članstvo i toga prestanek.

§ 6. Za dosego članstva je potreben podpis pristojne izjave i sklep načelstva o sprejemi. Načelstvo po svojem prevdarki priglasnika lahko sprejme ali odkloni, ne da bi njemi trbelo navesti razloge. Što je bio odklonjen, ma pravico priziva na občni zbor i to v 14 dnevaj po sprejemi odklonitve. Načelstvo je dužno staviti priziv na reševanje na prvom rednom občnom zbori.

S pristopom k zadrugi se zaveže član ne samo natenko spunjavati predpise zadrüžnih pravil, nego tüdi podvrči se vsem sklepom zadrüžnoga načelstva, nadzorstva, delegatov (odposlancov) i občnih zborov.

§ 7. Sprejeti član stopi z vsemi pravicami v članstvo, kda postane rešenje o sprejemi pravomočno i kda podpiše pristopnico, plaća vpisnino i bar deseti tao deleža, to je 10 dinarov.

§ 8. Članstvo prestane s prostovolnim izstopom, z izklüčenjem, z izselitvov iz obsega Agrarne zadruge, s smrtjov zadrüžnika ali s prenosom deleža na drugo osebo. Vsakši izstop ali prenos deleža mora načelstvo obravnavati na svojoj seji.

§ 9. Pri prostovolnom izstopi trbe odpovedati članstvo do 30. novembra tekočega poslovnoga leta, s kem je izstop na konci tistoga leta velaven, svedošтво pa še trpi edno leto i komaj po preteki toga se sme izplaćati delež po določilaj zadrüžnoga zakona.

§ 10. Izklüčitev zadrüžnika določi načelstvo iz naslednjih vzrokov: a) če se član brez privoljenja zadruge pogaja za odküp ali zaküp velepo-

sestniške zemle; b) če letno ne plača dela svojega deleža, to je 10 dinarov; c) če se nešče pokoriti določilom teh pravil i sklepom zadrúžnoga načelstva ino rovari proti Agrarnoj zadrugi ali širi nemir, mržnjo, razprtje med člani. Izklúčenje se taki javi zadrúžniki s priporočenim pismom. Izklúčenec se lahko pritoži proti sklepi načelstva na občni zbor po § 6. teh pravil.

§ 11. Što se stalno izseli iz obsega Agrarne zadruge, na konci leta prestane biti član zadruge.

§ 12. S smrtjov zadrúžnika članstvo preide na naslednike, če spunjajavo predpise pravil.

§ 13. Obračun z vsakim izstopivšim (izklúčenim) članom se zvrši na podlagi bilance za tisto poslovno leto, v šterom je zadrúžnik izstopo (bío izklúčen). Do rezervnoga zaklada i drugoga morebitnoga zadrúžnoga imanja izstopivši (izklúčen) zadrúžnik nema pravice. Pri izplačili deleža si more zadruga morebitne terjatve izstopivšega zadrúžnika odtegnoti. Delež z obrestmi se izplača od dneva, kda je zadrúžnik prenehao biti član zadruge, ne pa kda jemi preteče svedošтво zadruge.

§ 14. Pravno razmerje zadruge do zadrugarov določa zakon i zadrúžna pravila.

§ 15. Vsakši zadrúžnik ma dužnost na tenko spunjavati vse obveznosti, štere njemi nalagajo ta pravila, sklepi občnih zborov, načelstva, nadzorstva, odposlancov i: a) da svedočijo za obveze Agrarne zadruge po teh pravilaj i zakoni; b) da pri vstopi plačajo vstopnino i predpisani delež, ali bar 10 Din., ostalo pa bar vsako leto skoz 10 let 10 Din.; c) da sodelújejo v poslúvanji občnoga zbora, ako neso iz upravičenih vzrokov zadržani; d) da na določeni rok redno plačajo duge Agrarnoj zadrugi; e) da letno najmenje 100 Din. vplačajo za odkúp veleposestniške zemle ali kak vlogo v posojilnico, štera šuma bo nosila intereš po dnevnom računi; f) da sprejmejo i brez važnoga razloga ne odklanjajo članstvo načelstva i nadzorstva, kda jih izvoli občni zbor i da verno vršijo jim zavüpane posle; g) da se ne bodo na škodo drugoga agrarnoga interesenta potegüivali za več zemle, kak jim po zakoni ide; h) da medsebojne spore odpravijo mirnim potom brez sodnijskoga postopanja v območji zadruge i da na pot sodnije stopijo samo z odobrenjom zadruge, kda drugoga izhoda ne; i) da se razsodbi zadruge podvržejo; k) da se za zemlo posebi ne pogajajo, njene cene ne povekšajo, nego jo z vodstvom zadruge sküпно določijo; l) da pogodbe brez odobrenja zadruge ne sklepajo i ne podpišejo.

§ 16. Vsakši zadrúžnik ma pravico: a) poslúžüvati se sploh vseh zadrúžnih naprav na podlagi določb v pravilaj, sklepov občnih zborov i določb načelstva, nadzorstva i odposlancov; b) udeležüvati se občnih zborov i zborov pooblašćencov, štere izvolijo vsake občine agrarni interesenti po dva — s pravicov ednoga glasa, voliti i voljen biti; c) prednašati predloge gledoč na poslúvanje Agrarne zadruge; d) zahtevati vpogled v zapisnike občnih zborov načelstva i nadzorstva; e) poslúževati se sprejema v Dom sv. Franciška po toga pravilaj i vživati njega ugodnost.

V. Kak stojijo kotrige dobro.

§ 17. Za obveze Agrarne zadruge dobro stojijo vsi člani neomejeno i sküпно s celim svojim imanjem. To dobrostanje trpi še edno leto po prestanki članstva za poslúvanje zadruge, dokeč je bío v članství.

VI. Penezna sredstva zadruga.

§ 18. Penezna sredstva zadruga so: a) deleži. Delež se določi na 100 Din. Plačuje se pri vstopi ali bar 10 Din. letno skoz 10 let. Što more, naj plača pred potekom desetih let svoj celoküpi delež. Deleži, odnosno deli teh se izplačujejo po določilaj zadrüznoga zakona i §§ 8—13. teh pravil. Pri izplačili si pa sme zadruga morebitne svoje še obstoječe terjatve do imetnika deleža odtegnoti. Vplačani deleži se iztopivšim članom izplačujejo v celoti v zneski kak vplačani mesec dni po odobrenji zaključnih računov za poslovno leto, v šterom je izstopo, z intereši vred. Deleži se nemrejo zastaviti, niti jih nemrejo zasebni vüpniki (ki je posodo penoze) članov do končnoga izplačila i obračuna s članom zarubiti, niti se nemrejo deleži za trajanja članstva podignoti, niti odati, niti založiti, niti na kakši način obremeniti. Po preteki desetih let, to je 31. decembra 1937. se delež vračuna vsakomi člani v odplačilo veleposestniške zemle; če pa terjatev več ne obstoji, se njemi vrne z interešom.

Člani načelstva, nadzorstva, odposlanci morajo v toki ednoga leta po vstopi plačati ves delež, to je 100 Din.

Deleži nosijo intereš. Mero intereša določi vsako leto Zadružna zveza, odnosno načelstvo po meri Zadr. zveze. Itereš se začne, kda je plačan ves delež v zneski 100 Din.; b) vpisnina članov. Vsakši član je dužen, da plača ednok za vsigdar i to taki pri sprejemi 5 Din. Vpisnina se porabi za naročitev potrebnih tiskovin, štembilk itd. sploh za pisarniške i druge upravne stroške zadruga. Vpisnina se plača samo ednok i se pri izstopi iz članstva, odnosno pri likvidaciji ne povračüje.

VII. Poslúvanje.

§ 19. Fundamentalna načela o poslúvanji Agrarne zadruga so obsežena v teh vravilaj, v podrobnosti pa se našte niže pri delúvanji načelstva, nadzorstva, občnoga zbora i zbora odposlancov.

§ 20. Vse poslúvanje se vrši iz lübezni do bližnjega brezplačno, zavolo toga se ne bo delila članom za poslúvanje nikakša plača i nikakši najem.

§ 21. Med upravne stroške se ne sme vračunati zgüba časa, nego edino tiskovine, pisarniški izdatki, poštnine, potnine, morebitne nastale škode vsled poslúvanja i to vse po predhodnom dovolenji načelstva. Vsakši izdatek se mora pokriti s primernim potrdilom, odnosno pobotnicov.

§ 22. Zemla, štero je zadruga küpila, vzela v zaküp ali štero joj je dodelilo ministerstvo za agrarno reformo ali štero so dužni vsi člani skupno obdelavati v hasek rezervnoga fonda ali na drugi bole uspešen način, mora načelstvo izhasnüvati vsigdar v hasek rezervnoga fonda.

VIII. Vloge.

§ 23. Zadruga dava intereš za odküp veleposestniške zemle vplačane šume v punoj velavi, od vplačanih deležov, to je 100 Din. od časa vplačila i od drugih joj izročenih vlog na intereš, šteroga od časa do časa določa načelstvo po meri Zadružne zveze i ki odgovarja krajevnim razmeram. Zadruga privoli v odobritev pogodbe za odküp veleposestniške zemle i izplačuje vloge kak odplačilo küplene veleposestniške zemle samo pod temi-le pogoji: a) če veleposestnik plača vse pri sklepanji pogodb i vkniževanji agrarnih interesentov nastale stroške; b) če je zemla popunoma brez vseh bremen vknižena na agrarnoga interesenta; c) če se v pogodbi

zaveže veleposestnik, da se bodo vršila plačila v zlatoj valuti i da pogodbe ne razdere, če kúpec slučajno plačilnih obrokov ne bi mogeo spuniti, nego si bo računao samo intereš od neplačane šume, ki je zapadnola i to od roka vplačila do likvidacije zadruge. Po likvidaciji zadruge veleposestnik ma kak odajalec proste roke nad kúpcem po zakoni; d) najemnina agrarne zemle se vračunava v odplačilo küplene veleposestniške zemle.

IX. Posojila.

§ 24. Načelstvo odobrava posojila za svoje člane v odplačilo veleposestniške zemle ali v druge hasnovite i produktivne namene. V špekulacijske namene se ne sme dopustiti posojilo. Posojila se dajajo od šest mesecov do dve leti na intereš, šteroga določi načelstvo po meri Zadrúžne zveze v zneski, ki ma zadosta zagotovila. Dužnik podpiše dužno pismo i se pobriga za potrebne svedoke.

§ 25. Zavolo ednostavnoga poslúvanja je vredno, da se posojila i vloge upravljajo sporedno s kakšov posojilnicov Zadrúžne zveze, smejo se pa túdi povsem ločeno od teh (upravlati) pod nadzorstvom Zadrúžne zveze.

X. Zaduženje Agrarne zadruge.

§ 26. Agrarna zadruge se mora pobrigati, da: 1. dobi za svoje člane brezinteresešno državno posojilo; 2. če toga nemre, pa druga državna i privatna posojila pod najugodnejšimi pogoji. Med privatnimi posojili pride v račun v prvoj vrsti Zadrúžna zveza. To posojilo sme načelstvo najati samo: a) v odplačilo veleposestniške zemle i; b) v pobolšavanje zakúpnje ali küplene zemle zadruge po predhodnom odobrenji občnoga zbora.

XI. Organi Agrarne zadruge.

§ 27. Organi Agrarne zadruge so: 1. načelstvo; 2. nadzorstvo; 3. zbor odposlancov i; 4. občni zbor.

1. Načelstvo.

§ 28. Načelstvo sestoji iz 10 članov, izmed šterih je eden predsednik, eden podpredsednik, eden tajnik, eden blagajnik, ostali člani. Prvo načelstvo voli ustanovni občni zbor na tri leta, po preteki treh let pa redni ali izredni občni zbor i tak naprej po preteklom troletji do likvidacije zadruge. V načelstvo se smejo voliti samo člani. Če eden član načelstva vmerje, izstopi, se izklúči, prihodnji občni zbor izvoli na njegovo mesto drugoga; ako se pa v načelstvu izprazni troje mest se mora zezvati v roki 30 dni občni zbor, ki izpraznjena mesta dopuni.

Člani načelstva nemrejo biti istočasno člani nadzorstva.

§ 29. Načelstvo drži seje po potrebi, a najmenje vsaki drugi mesec ali šestkrat na leto mora držati. Seje pozove predsednik ali po njegovom pooblastili podpredsednik. Seje so sklepčne, če je navzoča nadpolovična večina vštévši predsednik. Pravomočni odloki se donosijo z većinov glasov. V slučaju enakosti glasov odloča predsednik. O sejah se vodi zapisnik, šteroga podpišejo vsi navzoči i v šteroga se zabeležijo predmeti, o šterih se je na seji razpravlalo ino vsa donešena rešenja.

§ 30. V delokrog načelstva spada: 1. da izvršuje odloke občnih zborov; 2. da zavove redne i izredne občne zbore; 3. da dava dopúščenje za nakúpuvanje k poslúvanji potrebnih stvari; 4. da določuje i izplačuje upravne stroške; 5. da se pobriga za točno i brezplačno poslúvanje;

6. da odločuje o imetji zadruga, izvzemši slučaje, ki spadajo pod območje občnoga zbora i ki se tičejo uporabe rezervnoga fonda i likvidacije, kde je določen namen; 7. da odločuje o sprejemi i izključitvi članov, da dostavi Zadrúžnoj zvezi prepise občnih zborov, obvestila i zaključne račune; 8. da poprek vrši vse, ka ne spada v področje občnih zborov.

2. Nadzorstvo.

§ 31. Nadzorstvo sestoji iz 10 članov. Prvo voli ustanovni občni zbor na tri leta, potom pa po preteki treh let redni ali izredni občni zbor i tak naprej po preteklom troletji do likvidacije zadruga. Člani si sami izvolijo predsednika. Nadzorstvo drži seje po potrebi, a najmenje dvakrat na leto.

§ 32. Seje so sklepčne, če je navzoča nadpolovična večina članov, vstevši predsednika. Za velavnost odlokov je potrebna večina glasov. V slučaji enakosti glasov odloči predsednik.

O sejaj se vodi zapisnik, v šteroga se zabeležijo vsi predmeti, o šterih se je na sejaj razpravljalo i vsi odloki; zapisnik vsi navzoči podpišejo.

§ 33. V nadzorstvo nemre biti izvoljen, što ne član zadruga. Če eden član nadzorstva vmerje, izstopi, se izklūči, prihodnji občni zbor izvoli na njegovo mesto drugoga, če pa se v nadzorstvi izprazni troje mest, se mora zazvati v roki trestih dni občni zbor, ki izpraznjena mesta dopuni.

§ 34. Nadzorstvo ma pravico suspenderati poedine kotrige načelstva ali celo načelstvo, če je utemeljena bojazen, da so interesi zadruga v nevarnosti. A v tom slučaji mora taki obvestiti Zadrúžno zvezo. Z odobrenjom Zadr. zveze določi v tom slučaji nadzorstvo iz svoje sredine osebe, ki bodo do prišestnoga občnoga zbora vodile poslušvanje zadruga. Člani nadzorstva nemrejo biti istočasno člani načelstva.

§ 35. Nadzorstvo ma pravice i dužnosti: 1. da nadzoruje poslušvanje Agr. zadruga, jeli se vodi po pravilaj i zakoni; 2. da rešava o obveznosti članov načelstva; 3. da zastopa zadrugo v sodnijskih zadevaj proti članom načelstva, če občni zbor ne izbrao za to druge osebe; 4. da pregleda i podpisuje letne zaključne račune i dava poročila na občnih zboraj; 5. da pošila prepis zapisnika svoje seje (Zadr.) zvezi, če se je uverilo o nepravilnom postopanju načelstva; 6. da je navzoče pri reviziji Agr. zadruga od strani Zadr. zveze; 7. da nadzoruje načelstvo, da to posluje brezplačno.

3. Zbor odposlancov (delegatov).

§ 36. Odposlance volijo agrarni interesenti, člani zadruga v vsakoj občini i to voli do 20 članov ednoga, od 20 do 100 dva, prek 100 pa tri člane. Te odposlance volijo člani vsako tretje leto.

§ 37. Dužnosti odposlancov so:

I. d o m a : 1. da poročajo po potrebi vsakši drugi mesec ali letno šestkrat pismeno o stanji zadruga v občini, o morebitnih izpremembaj, o novih pojavaj proti njoj, o vseh pritožbaj članov, o želaj itd.; 2. da agiterajo za razširjanje zadruga; 3. da pobirajo odpadajoči znesek deležov, vlog od članov; 4. da naznanijo posojila — potrebne člane načelstvi; 5. da javijo po vremenskih nezgodaj, nesrečaj, kügi, ognji prizadete načelstvi.

II. da se zberejo na zbor skupno z načelstvom i nadzorstvom po potrebi, a bar ednok na leto, da tomi poročajo vüstmeno o stani zadruga, o potrebaj, o želaj članov v dotičnoj občini i da določijo den, kda bi se vršilo za člane predavanje i kakše bi to (predavanje) bilo v dotičnom leti. Bar edno se more vršiti vsako leto na stroške zadruga.

§ 38. Upravne stroške odposlancov plača zadruga. Delokrog si odposlanci razdelijo med seov po številu hiš.

Če pride do pritožbe proti kakšemi odposlanci i se občnoma zbori na podlagi zadostnih razlogov vidi potrebno, da toga razreši dužnosti, si morajo izvoliti člani v toki ednoga meseca novoga odposlanca. Predsednik odposlancov je vsigdar predsednik načelstva.

Spori se rešavajo v krogi zadruga mirno. Sodnijskim potom se sme v kakšoj zadevi postopati samo s privoljenjom zbora načelstva, nadzorstva i odposlancov.

4. Občni zbor.

§ 39. Redni občni zbor se vrši po končanom poslovnom leti v toki prvoga polletja, izredni pa : 1. kda to določi načelstvo ; 2. kda to zahteva nadzorstvo ; 3. kda zahteva edna tretina članov i ; 4. kda to zahteva zveza. V slučajaj pod 2, 3, 4 se mora načelstvu izročiti pismena i obrazložena zahteva z določenim dnevnim redom občnoga zbora.

Če načelstvo po preteki poslovnoga leta v prvom polletji ne zazove rednoga občnoga zbora, ali v toki ednoga meseca izrednoga v smisli § 39. pod 2, 3, 4, je nadzorstvo dužno zazvati občni zbor. O zazvanji občnoga zbora se mora 8 dni prle obvestiti Zadr. zveza, šteroj se istočasno mora dostaviti dnevni red.

§ 40. Občni zbor sestoji iz vseh članov. Vsakši član ma samo eden glas brez pogleda na število vplačanih deležov. Nema glasovalne pravice, što ne plačao na dotično leto spadajoči tao deleža. Glasovalna pravica se more vršiti samo osebno.

§ 41. Občni zbor je sklepčen, če je navzoča edna tretina članov. V slučajaj, da je navzoči tolko članov, se vrši občni zbor pol vüre sledkar, na istom mestu, z istim dnevnim redom, ki sklepa pravomočno ne gledoč na število članov.

§ 42. Občnoma zbori predseduje predsednik načelstva, ali z njegovim pooblastilom podpredsednik. Če tej neso navzoči v določenom časi, si izbere zbor predsednika, a pri tom izbiranju je predsednik najstarejši član.

§ 43. Predsednik imenuje v začetki zbora zapisnikara, dava i jemle reč, vodi razprave i na podlagi glasovanja razglašá zaključke.

§ 44. Občni zbor si v začetki zasedanja izbere dva overovitelja zapisnika, ki doženeta število i razmerje glasov i s predsednikom i zapisnikom podpišeta zapisnik.

§ 45. Občni zbor sme razpravlati le o tistih predmetaj, ki so na dnevnem redi.

§ 46. Glasovanje se vrši z vstajanjem, a na zahtevo edne tretine navzočih pismeno. Za velavnost sklepa je potrebna večina glasov. Sprejeti odloki se zabeležijo v zapisnik, kak sploh vsi predmeti, o šterih se je razpravlalo. Prepis zapisnika se v toki 8 dni pošle Zadr. zvezi v odobrenje.

§ 47. V področje občnoga zbora spada : 1. da rešuje o izpremambi i dopunitvi pravil po predhodnom privolenji Zadr. zveze ; 2. da voli, izpopolnjuje i izmenjava načelstvo i nadzorstvo ; 3. da sklepa o zaključnih računaj i obvestilaj i da odloča o dajanji razrešnice načelstvu, nadzorstvu ; 4. da sklepa o prizivi članov pri odklonitvi sprejema v zadrugo ; 5. da sklepa o pritožbaj članov proti odposlancom i če so te upravičene, odredi volitve za nove člane v toki ednoga meseca po zbori ; 6. da sklepa, do kak visike šume more načelstvo zadužiti zadrugo i v šterih slučajaj ; 7. da

sklepa o kupovini i odaji ino obremenitvi zadružne nepremičnine; 8. da sklepa o njenom razmerji do Zadružne zveze; 9. da po preteki desetih let voli likvidatore, ki v določen namen oddajo ostalo vrednost zadruga; 10. da nadzoruje brezplačno posluževanje načelstva i nadzorstva, nadale delitev podpor, da jo dobijo istinsko samo sirmaški i ponesrečeni; 11. da razpravlja o vseh pitanjah, ki po teh pravilaj spadajo v njeno področje.

XII. Revizija.

§ 48. Zadružna zveza v Ljubljani ma neomenjeno oblast do nadzorstva nad posluževanjem i stanjom Agrarne zadruga v smisli zakona z dne 10. junija 1903. drž. zak. štev. 133.

XIII. Objave.

§ 49. Vse objave predpisane po zakoni i pravilaj se razglasijo v tedniki „Novine“ i na vidnom mestu v sobi Agrarne zadruga i to najmenje 8 dni naprej.

XIV. Zaključni račun.

§ 50. Prvo poslovno leto se začne s protokolacijov i traja do 31. decembra 1927. Potom se začne poslovno leto s 1. januarom i dokonča z 31. decembrom vsakega leta.

§ 51. Po končanom vsakom poslovnem leti se morajo zaključiti poslovne knjige i sestaviti zaključni računi na sledeči način: v aktiva se mora staviti gotovina, vrednostni paperi po dnevnom tečaju, vse terjatve i vse premičnine i nepremičnine zadruga; v pasivo se morajo staviti deleži, vloge, dugi Agr. zadruga i rezervni fond.

Zaključni račun mora vsebovati: 1. vse prejemke i izdatke dotičnoga leta; 2. račun izgube i čistoga prihranka; 3. bilanco o stanji imetja Agr. zadruga ob konci leta.

XV. Izgüba i čisti dobiček.

§ 52. Izgüba Agr. zadruga se mora pokriti z rezervnim fondom.

§ 53. Čisti dobiček, ki je izkazan po bilanci, se deli na sledeči način: 1. 50% za rezervni fond i; 2. 50% po sklepi občnoga zbora: a) za ust. Doma sv. Franciška; b) za podpore sirotam ponesrečenim; c) v druge dobre namene; d) v dobre namene tistih občin, župnij itd., štere določi zbor odposlancov.

XVI. Rezervni fond.

§ 54. Rezervni fond se osnava iz čistoga dobička Agr. zadruga. Te se mora ločeno upravlati od ostaloga imetja Agr. zadruga i voditi se mora o njem poseben račun. Člani nemajo pravice do toga fonda, niti nemrejo zahtevati, da se te podeli.

§ 55. Po odobrenji občnoga zbora se porabi rezervni fond: a za kritje morebitnih dugov zadruga; po prestanki zadruga pa se razdeli kak čistü dobiček na občnom zbori po § 53.

XVII. Prestanek zadruga.

§ 56. Po preteki desetih let, to je 1. januara 1938. se likvidira i vsa aktiva izroči v podporo Doma sv. Franciška.

§ 57. Kotrige prvoga načelstva, ki legitimerajo ta pravila, so: predsednik: Jožef Klekl, Črensovci 8., podpredsednik: Štefan Hanc, Črensovci

129., tajnik: Štefan Horvat, Žižki 80., blagajnik: Martin Žerdin, Žižki 48., člani načelstva: Jožef Antolin, Odranci 8., Jožef Ferenčak, Gomilica 29., Štefan Matjašec, Lipa 83., Pišta Horvat, G. Bistrica 7., Ivan Cigan, Sr. Bistrica 4., Ivan Donko, D. Bistrica 18.

*

Razlage k pravilom ne trbe. Povdarimo na novo samo še to, da ma zadruga namen pomagati vsem sirmaškim agr. interesentom. Ka si naj vsakši še posebi zapomni, je: 1. da bo zadruga posluvala brezplačno iz lübezni do bližnjega; 2. da bo zahtevala od svojih članov, da se na svojo roko ne smejo pogajati za zemlo, ar bi to bilo v škodo interesentom samim; 3. da bo zadruga tem leži dosegala svoj namen, kem več članov bo mela i da je najbolše, če pristopijo k njoj vsi agr. interesenti, ar bo te za vse interese zadruga sama kak eden sam interesent i se bo leži pogajala, ar ne bo mela drugih konkurentov. Poleg agr. interesentov pa se vabijo za vstop tüdi vsi kmetje, ki neso dobili agrarne zemlje, da ležej pridejo do zemlje, štere agr. interesenti ne morejo kupiti. Ka posameznik ne sme kupiti, sme zadruga.

ZANIMIVOSTI.

Cel tovorni vlak — hrana ednoga človeka. Za preživljanje človeka je potrebno na den (s potrebnov pijačov vred) okoli tri kg. i 20 dkg. hrane, na leto tak 1168 kg; to se pravi: sedemdeset let star človek je v svojem življenji pojo 81.760 kg. raznih „dobrot“. — Kratek tovorni vlak pela osemdeset ton, tak da 70 letni človek ponüca več kak pa takši vlak ednok pela. Delavec pri težkom deli, šteri mora več jesti pa bi to količino ponücao že pri 60 letih.

Kak bogata je Amerika? 110 milijonov prebivalcov, šteri prebivajo na ozemlji 3,700.000 štirijaških milj velikom, ma premoženja približno 300 milijard dolarov. Pri bankaj majo naloženoga okoli 40 milijard. Zavarovalnine za življenje znašajo več kak 70 milijard. 500 milijonov akrov obdelane zemlje ma vrednost 77 milijard. Krav mlekaric računajo da je v Uniji nad 24 milijonov, 40 milijonov je druge goveje živali. Nadale 40 milijonov ovc i 60 milijonov prasec. Letni pov kukorice znaša nad tri milijarde škafov i pšenice edno milijardo. Vrednost izgotovljenih, v inozemstvo izvoženih izdelkov znaša na leto okoli 15 milijard dolarov. Letna pridobitev sirovoga olija znaša nad 23 milijard galon eli nad sto milijard litrov.

Slovani v Ameriki. Lansko lüdsko štetje ugotavlja, da biva v Zedinjenij državaj (Amerika) 36 milijonov tüjcov. Izmed njih je Slovanov 5,200.000 t. j. 14 odstotkov. Največ je Polakov 2,200.000, Rusov je 731.000 (židovi so nej k coj računani, dosta Rusov pa je iz Galicije i iz Podkarpatske Rusije), nato sledi 622.000 Čehov, 629.000 Slovakov, 95.000 Ukrajincov, 268.000 Slovencov, do 306.000 Srbo-horvatov i 31.000 Bolgarov. Slovani jako pomali sprejemajo ameriško državljanstvo. Na prvom mesti so brezdomovinski Rusi, od šterih se je poprijelo zemle 40 odstotkov, Polakov je 28 odstot itd. Drügi narodi bole skrbijo za državljanstvo: dobilo ga je u. pr. 70 odstot. Nemcov, 64 odstot. Angležov i 65 odstot. Švicarov.

Dugo življenje. V Ameriki živi dnesden okoli 5000 oseb, štere so stare nad 100 let i tüdi prek. Štatištično je ugotovleno, da ostanejo lüdje dnesden duže mladi i tüdi duže živijo kak pa pred 50 leti. Ravnateo nekše živlenske zavarovalnice v Ameriki trdi, da se je nahajala pred 30 leti edna oseba stara 100 let, so dnesden tri. A važnejše od podugšanja življenja je podugšanje mladosti. Pred 50 leti je možki s 25 leti stao v cveti mladosti i petdesetletnika so že meli za staroga. Dnesden je pri možkaj dozorelost s 40 leti, a mnogo jih je, šteri so pri 70 i tüdi 80 leta ešče močni i delazmožni. Ženske so bile te s 40 leti že starke i dekle pri 25 letaj stare device. Dnesden se jih mnogo oženi med 80 i 40 letom i 50 letne ešče rodijo deco. Glavni vzrok večje živlenske moči je v tom, tak trdijo veščaki, ar je način življenja kakši je dnesden, bole praktično usmerjen kak pa nekdej.

Kak so nastali papirnati penezi. V knjižnici v Heidelbergi na Nemškom se nahaja star rokopis, v šterom Anton Agapida opisuje zavzetje Granade l. 1487. V tom pismi pripoveduje, da je grofi Tendilla, šteri je oblegovao trdnjavo Alhama v l. 1484. zmenjkalo penez, da bi mogeo svojim vojakom izplačati dnevnice. Vojaki so začnoli godrnjati, ka je pa za vsakšo armado slabo znamenje. Tendilla je napisao razne številke na falačke papira i te razdelio vojakom namesto plače. Lüdem je pa dao razglasiti, da morajo pod kaznijo te listke papira sprejemati kak peneze. Se razmi, ka so papiri večkrat menjali lastnika i povprek hodili med prebivalstvom. To je bio prvi začetek papirnatih penez i trgovstvo si je naskori to miseo svojilo. Grof Tendilla je sledkar papirnatih penez za menjao za kovane.

Ka zmore edno pšenično zrno. Izračunali so, da pšenično zrno v ednom leti rodi 50 zrn. Iz teh 50 zrn bi bilo drugo leto že 2500 zrn, tretje leto pa 125.000. V šestom leti bi število naraslo na 15.625 milijonov, v dvanajstom leti pa na 244,140.625.000 miljard. Po tom računi bi edno samo pšenično zrno po tretji žetvi 320 oseb ednok nasitilo.

SMEŠNICE.

Smola. Manjak sloni na mosti i ogleduje zadnji groš, šteroga ešče ma, pa premišlava, ka bi z njim napravo. Na ednok pa se njemi te poškali iz dlani v vodo. Gleda za njim i vzdehne: „Vtopo bi te tak eli ovak, — nego ne v vodi!“

V vozi. Dühovnik vozniki: „Vi ste ešče tak mladi, pa že v zapor. Ka si more vaš siromaški oča misliti od toga!“ — Voznik: „Ka oča misli o tom, lahko zdaj včasi pri njem zvedite, — je včasi v sosednjoj lüknji!“

Zaistino. A: „Gospod nadzor-nik, šteri ide zdaj v pokoj, se šče na stare dni oženiti!“ — B: „Tepa li nešče v pokoji živeti!“

Prežmetno pismo. Poštni urad-nik stranki: „Pismo je prežmetno, morate priložiti ešče eden štemplin!“ Stranka: „Te de pa ešče bole žmetno!“

Dečja modrost. Katehet: „Ko-liko časa sta bila Adam pa Eva v paradižomi?“ — Vučenek: „Da so bila jaboka zrela!“

Telegraf. Stari mašetar i živin-ski trgovec je šo na Horvaško jünce kupüvat i je iz Zagreba telegranferao svojoj ženi: „Ar sedmi vlak ne jemle seov jüncov, pridem šče komaj vütro.“

Vestnost. „Kak to da so vaši gasilci tak pijani?“ — „Par mese-cov že ne bilo ognja, pa gasijo žejo!“

Ženitev zavolo penez. Prijateo prijatelji (polglasno): „Za božo volo, kakšno ženo pa si si izbral? Ve pa planta i na vs križ gleda i —“ Oženjeni prijateo njemi segne friško v reč: O, le glasno guči: ve je tudi gliha.“

Dober tanač. Dijak: „Vi ste me razžalili, pozovem Vas na dvoboj s prištolami!“ — Dobro, liki kupiti si morate prle jagersko karto: moje ime je Zavec.“

Dvoumna jasnost. Nadzornik (vučiteli, šteri nema v redi uradnih listin): „Ka ne, dnes se ste me ne troštali?!“ — Vučiteo (mirno): „Časi so preveč resni, da bi mislo na takše malenkosti.“

Moder tanač. Žena: „Za dete sam oprala perilo. Pri süšenji pa se je skrčilo.“ — Sosea: „Operite ešče dete i ga süšite, pa njemi bo prav!“

Že zna! Zaročnik spitalve mladoga dečaka o starosti kotrig njegove družine. Nazadnje pita, kelko let ma njegova zaročnica, — „29 let!“ — „Pa ne znaš Ti, da trbej pri ženskej povedati par let menje!“ — „Ve sam!“

V kolodvorskoj restavraciji. Popotnik: „Kelnar! Te porcije so pa jako male.“ — Kelnar: „Istina je. To pa zato, ar restavrater (krčmar) nešče, da bi popotniki zamüdili vlak, šteri stoji samo sedem minot.“

Dober poznavalec paragrafov. Stražnik (policaj) najde pijanca v grabi pri cesti i zakriči nad njim: „Vstanite!“ — Pijanec nato: „Ne vüpan, to bi bila vstaja proti policiji.“

Rad počaka. Voditeo voze (k smrti obsojenomi): „Prle kak Vas obesijo, si smete po postavi izvoliti jestvino, šterošte ščete. Ka bi najraj?“ — Obsojenec: „Jagode, g. voditeo!“ Voditeo: „Ka, jagode? — Smo v novembri meseci, vi bi radi jagode jeli, štere se komaj dobijo za pol leta. — Obsojenec: „Ve do tistoga časa jako rad počakam!“

Künštna živao. Gost: „Pardon, krčmar, ka je to! Mačka mi sili na tanjer.“ — Krčmar: „Ve pa resan; opazila je prebrisanka, da jete z njenoga tanjera.“

Pomisli, ka gučiš! Star zdravnik je prišeo večer v gostilno, kama je redno zahajao. Stalnih gostov ešče ne bilo, zato je pitao kelnara: „Ali šče nega niednoga bedaka tü?“ — „Ne, gospod, vi ste prvi.“ Povedao je, čiravno ga ne mislo žaliti.

Vrezao se je. Pek: „O, da si mi zdrav, prijateo, odkod ti?“ — Mesar: „Ravno idem iz tvoje pekarnе, küpo sam si perece.“ — „Pa kama si je dao, gde je maš?“ — „To pod kapov, da so tak mali, da sam jih štiri pod njo spravo i se niti ne opazi.“ Razžaljeni pek drugi den, gda je šo proti mesari, se spomni dragoga mezga, pa pravi mesari: „Zdravo! Znaš, odkod idem?“ — „No, pa odkod?“ — „Ravno iz tvoje mesnice i sam küpo celo jüncovo glavo.“ — „Gde pa jo maš?“ — „Pod kapov!“

Kak je to? Regrut (naredniki): „Prosim, da me vodiš na prijavo, proso bom za dopüst, mrla mi je mati.“ — Narednik: „Ka lažeš? Jaz slüžim že tri leta, pa mi je ne mrla mati, a tebi za tri mesece že mre. Kak je to? Odidi!“

Spominjanje. Oča sini: „Pa dragi moj Miškec, kak dugo si bio z mamov v kopališči?“ — Miškec: „Neznam ravno, eli dosta dni.“ — Oča: „Pa ste li mislili gda tüdi na vašega dobroga ajteka, šteri vam je poslal — peneze?“ Miškec: „Znaš, ajtek, gda smo bili v gostilni pa je eden gospod kričao, da je jesti za nikaj, a mama pravi, no i to je nekši magarec — ravno kak naš ajtek.“

Pobošao se je. „Najprle ste vkradnoli dve jezero dinarov, a nato jezero osemsto! Eli se vi ne mislite pobošati?“ — Obtoženec: „O da. Ve sam se že pobošao za dve sto dinarov!“

Svetniki svetoga leta 1925.

Kda i kak dolgo se bo govorilo o svetom leti 1925. štero ešče letos 1926. obhajamo zvün Rima, se bo spominjao tüdi tisti dogodek toga leta, kda je več vmrlih služabnikov božih dobilo po odloki sv. Oče pravico do oltara. Še celo znamenitejši od svetoga leta samoga je te dogodek. Ar pozabljeni bo sijaj, šteroga je pokazao Rim, zabriše se sled sto — i stojezerih romarov, nego imena: Peter Julijan Eymard, Peter Kanizij, Magdalena, Sofija Barat, Marija Michaela, Magdalena Postel, Ivan Krstnik Endes, Mala Terezika, Ivan Kr. Vianney, se bodo na večne čase bliščala na nebi katoličanstva.

*

Peter Kanizij († 1597) je bio boriteo katoličanstva na Nemškom. Kda so v Nemčiji luteranci začnoli širiti svoj krivoverski navuk o presvetom oltarskom svestvi so začnoli deliti obhajilo pod dvema podobama, je nastopo Peter i je z rečjov i spisi zagovarjao prejemanje sv. obhajila pod ednov podobov. Velko spoštüvanje je meo do sv. angelov i tej so ga tüdi vidno čuvali. L. 1925. je bio proglašen za svetnika.

*

Magdalena Sofija Barat († 1865) je ustanovila družbo najsvetejšega Srca Jezušovoga. Bila je jako velika častilka presvetoga Oltarskoga svestva. Že v ranih jütranjih vürah je klečala pred tabernaklom, od šteroga se je vsigdar z vzdihü ločila. „Žapüstiti te teda moram, moj lübi Gospod i Vučenik. A naskori znova pridem“. — S svojov gorečnostjov si je zaslužila svetniško krono, štero joj je sv. Oča tüdi priznao l. 1925.

*

Marija Michaela († 1865) je našla veselje samo v častenji Najsve-tejšega, šteroga je tüdi vsakši den prejela v svoje srce. Ustanovila je družbo častilk Najsve-tejšega. Bila je v službi Presvetoga i te jo je tüdi čuvao, tak da je varno hodila po pariških vulicaj, kda so vnogi drügi pretrpëli nasilno smrt od strani revolucionarov. Od leta 1925 naprej jo častimo kak blaženo.

*

Magdalena Postel († 1846) je v 9. leti, na den prvoga obhajila položila oblübo devištva. Posvetila se je službi Boga i bližnjega. Ves prosti čas i vekši del noči je preklečala pred tabernaklom. Tam je dobivala moč v težkoj borbi proti revolucionarom. V hiši je dajala zavetišče dühovnikom, ki so tam opravljali sv. daritev i presvetomi Olt. Svestvi. Večkrat se je zgodilo, da so prišli vojaki i zahtevali, da jih püsti v sobo, kje se bilo prësv. Olt. Svetvo. Ona se je navadno postavila pred dveri sobe i jih zadržala, da neso vdrli notri. Ali je čüda, da njena svetost ne ostala skrita samo v nebesaj, nego je bila leta 1925. proglašena tüdi na zemli.

*

Ivan Krstnik Endes († 1680) je bio misijonar pogostoga sv. obhajila. Najsve-tejše olt. Svestvo njemi je bilo vse; v njem je najšeo veselje, tolažbo, pomoč v vsakom deli i v vseh stiskaj. Za najvekšo srečo za

človeka je držao pobožno navzočnost pri sv. meši. Bogi je služo celo svoje življenje, k njemu se je preselo po smrti i od leta 1925. zna celi katoličanski svet, da z vsemi drugimi svetniki vred obdaja boži prestol.

*

Terezika od deteta Jezusa († 1897). „Tudi po smrti me zovite „mala“ Terezika, kda se bode te obračale na mene“ — tak je znala praviti svojim redovnim sestram. Istinsko, živela je veliko življenje malih, poniznih duš. V vsakom svojem ravnanji je bila tak mala, tak prosta, da je dostakrat niti razmili neso. Mala je bila v vsem, a pri tom nezmerno velka. Velka je bila njena pokorščina, njena poniznost, njena lübezen. Lübezen je bila pri njoj najveksa. Njena čista, deviška duša je hrepenela po Jezusi i če ga ne bi mogla prejemati kak gosta v svetom obhajili, bi od samoga hrepenenja po njem vmrla. Njena lübezen je bila prava detinska lübezen. Nad vse je lübila Jezusa v presvetom Oltarskom svestvi i nezmerno je bilo njeno trpljenje, kda par dni pred svojov smrtjov ne mogla pristopiti k stoli Gospodovomi. A iz velke lübezni je prenesla tudi te aldov. Lübila je Gospoda i on je lübo njo. V mladosti, vso čisto, deviško, detinsko je presado v nebeski ograd, da od tam trosi dišeče rože milosti vsem potrebnim i vdanim. Od leta 1925. naprej jo bomo lahko gledali tudi na oltaraj kak svetnico.

*

Ivan Kr. Vianney († 1859) je bio plebanoš v Arsii, pravi misijonar. Dobio je razvüzdano faro, kde Boga već skoro neso poznali. A nevstrášeno je zasekao lopato i posejao seme. Meo je uspeh. Z vzgledom, z navukom je spremeno zanemarjeno faro v svetišće bože. Trpo, delao je. K vsemi je dobivao moć od tam, kde se skriva najveksa moć — iz tabernakla. Euharistični krao njemu je davao odločnost, trdnost, moć i pomoć. Čüde je delao že na zemli, čüde dela tudi zdaj, zato je primerno, da je l. 1925. dobio čast oltara.

*

Peter Julijan Eymard je bio že pred rojstvom zročén v varstvo i službo Jezusa v tabernakli. Komaj je prišeo v svojoj mladosti k pameti, njemu je postala sv. hoštija vse. Vöre dugo je stao za oltarom blüzi tabernakla i če so ga pitali, ka tam dela, je znao odgovoriti: „Blüzi Jezusa sam i poslušam ga.“ Dühovnik je šteo postati, zato je aldüvao ves prosti čas po dnevi i tihe noćne vöre za vćenje. Nikših težav se ne strašo, ar je dobivao moć od sv. hostije. Kda sta dva tovariša zavrñola njegovo prošñjo, da bi njemu pri vćenji pomagala, rekši, da po oliji smrdi, ar je bio delavec v mlini za olje prešati, je ne obväpao, ar je trdno skleno, da mora postati dühovnik, četüdi bo njemu trbelo „kamenje jesti ali v špitali vmreti.“ I postao je dühovnik. Postao redovnik i apoštol sv. hostije. Ustanovo je družbo dühovnikov-molilcov Najsvetejšega, štera ma dñesden okoli 100 jezer članov. Za sveto življenje i sveto delo je dobo plaćilo i l. 1925 je bio prištet i v vrsto blaženih.

Sveti večer.

Šest božičnih slik za naše male.

Osebe :

Miškec,
Tonči,
Lujzek,
Jürek,
Imri,
Sida,
Micika,

} šoštarovi
mali

Kopito Franc, šoštar,

Ivó,
Jovó,
Janoš,

} pastirje

Sluga,
Düša matere,
Marija
Sv. Jožef
Prednji angel
Štirje angelci

Zgodi se na sveti večer v hiži siromaka šoštara.

1. slika.

Šoštarovi.

(Sunce je že zašlo, na odri posvet gori. Na pravo dveri v kühnjo, na levo okno z rožami. Pod to okno postavite šoštarski stol, okoli njega pa tri nožne stolce.)

Tonči i Miškec delata, Sida i Mica spita na tleh, ostali mali se po sobi igrajo, ali kak naši bole po nemški pravijo : špilajo.)

Tonči i Mižek — (si popevata):

Kam' moj golobček si leteo?

Kam' moj golobček si leteo?

Što ti je srček,

Tebi golobček

Perje dreo :

Kak zdaj ti hočeš letati?

Kak zdaj ti hočeš letati?

Lovci ne moreš,

Mili golobček

Zbežati.

Tonči : (močno vdari po podplati): Nega dale! Zadosta je bilo iz žalosti. Bog je najin oča, bodiva veseliva!

Mižek, znaš kakši den je dnes?

Mižek : Dobro znam. Kislo repo smo meli za zajtrk, kislo repo smo segreli za obed, za večerjo pa, — na slobodno nama je dano, lejko si füčkava, ali popevava. Takši den je dnes. Meni je samo takši den, ti bi pravo, da je sobota.

Tonči : Znam. Ali kakša sobota?

Mižek : Začne sobota.

Če me s praznim žalodcom stirate v posteljo v pondelek, potem, je zgübleno vse, jaz že ne bom sit do nedele. Ar pa je dnes ešče sobota, i jaz s praznim žalodcom delam, meni je te sobota — lačna sobota.

Tonči : Püsti no, ti bi samo žlico obračao...

Mizek: Pa kak bi jo obračao!
Samo da bi meli kaj v skledi. Tonči,
glej, (kaže) tak zagrabiti z žlicov v
puno skledo...

Tonči: Pusti skledo; puna skleda
je ne za siromaka...

Mizek: Oča, ti, jaz, vsi trije
delamo. Noč i den mlatijo naša kla-
diva po podplatih, pa itak nega za-
dosta kruha pri hiži. Bog si ga zna
kak je to...

Tonči: Dosta nas je: oča i
sedmero dece! Vsi radi jemo, vsi
dosta jemo. Tak je. Zato smo bili i
zato tudi ostanemo siromaki.

Mizek: Smo bili i tudi osta-
nemo? Tak praviš? To edno pa ne
podpišem.

Tonči: Prinesi nam eden velki
pisker zlata, pa bo inači.

Mizek: Zdaj bi rajši eden lonec
mlečne kaše prineseo.

Tonči: V kuhinji so lonci, kakši
pisker se tudi dobi, če ste je ešče
ne razbili vse. — Probaj Mizek, skü-
haj nam dobro večerjo — iz ničesa.
Vej tak pravijo ljudje, da je vse mo-
goče na sveti večer.

Mizek: (Šegavo pravi i stane)
Zapovej Tonči i pun lonec mlečne
kaše postavim pred tebe.

Tonči (tudi šegavo): Dobro.
Mizek, kühar družine poštenoga šoštara,
skühaj nam lonec mlečne kaše!

Mali, šteri šče mlečno kašo?
Mlajši (zvün Micike i Side vsi
silijo k stoli): Meni! Meni! Mizek,
samo ednok mi pusti, da zagrabim!

Mizek: Počakajte, bratci. Prvo
delo je skühati, žlice potem začnejo
delo.

Jürek, prinesi mi lonec.

Tonči: Ka bi rad z loncom?

Mizek: Pokažem vam, kak se
küha iz ničesa mlečna kaša.

Jürij (prinese lonec): Vekšega
nemamo.

Mizek: Čaren je, prijateo...
Slabo dela naša dekla. Ne zaman,
da je našoj dekli ime — Mizek.

Mlajši: Ka je v lonci?

Jurij: Nikaj.

Mizek: Postavim ga na tla. Pri-
žgem svečo. Dva na desno stopita,
dva na levo. (Z rokami maha) Hokus...
pokus... hokus... pokus... Tretji krat
tudi: hokus... pokus... (Deklamira):

Črni lonček, črni lonček,
mili lonček moj,
le pri méri na ognjišči
med plamenčki stoj.

Primimo se vsi za roke i trikrat
pravimo:

Ar se v tebi küha dobra
mlečna kašica: (Trikrat vsikdar
hitrej, vsikdar veselejše.)

(Goreči paper vrže v lonec. Vsi
veselo):

Mlečna kaša, mlečna kaša,
naša pašica! (Gladijo se po
trebüşčkih).

Jürij: Jaz povem dale!

Črni lonček, mili lonček,
hitro nam zavri.

Hitro! Hitro! Oj da nas vse
glad ne umori!

Mizek: Kaša je zavrela, pojmo jest!

Jürij: Počakajte, žlice vam pri-
nesem!

Mizek: Pusti žlice, to kašo brez
žlice tudi lejko ješ.

Jürij (pogleda v lonec): Prazen
je lonec... (Joče).

Mizek: Prazen? Istina... O naša
dobra pokojna mati, kelkokrat so
nam pravili: „Deca moja iz ničesa
ne bomo meli mlečne kaše.“

Jürek: Krivica je, velka krivica
je, da je tak, ali ka bi začnoli?
Napravili smo svoje dobro, samo
ka ne ide, ne ide...

Tonči: Pusti norije, rajši delaj.
Z delom se služi mlečna kaša.

Jürij: Kašo mi dajte! (Joče).

Lujzek: Kašo mi dajte! (Joče).

Imrij: Mlečno kašo mi dajte! (Joče)

Tonči: Mlečne kaše nemamo, ali
znam edno jako-jako lepo pesem.
Sedite vsi lepo na svoje mesto i
poslušajte me.

Imrij: Jaz bi rajši mlečno kašo... (Joče).

Tonči: Dobiš, Imrek, mali Jezušček nam prinesé sedem punih skled mlečne kaše. Ešče zinleti cimet tudi nasiple na njo, pa beli cukar...

Imrij: Kak so naša mama delali? (Veselo!)

Tonči: Tak, zagvišno tak, samo lepo poslušajte.

Bio je eden mali golobek. Te mali golobek je prišeo v Makovo ves. V Makovej vesi so lagoji mlajši, tisti so poskübli i tak so ga püstili na zeleno lipico. Na zelenoj lipici se je nemilo jokao te mali golobček. Mi njemi pa povejmo: (popevlejo)

Lovec te v mrežo vlovi,
lovec te v mrežo vlovi,
krila prireže,
mili golobček,
zgübleni si.

Mižek: Tonči, s kašov smo ne bili srečni, kaj pa če bi probali kaj drugo.

Pravo si: lonec zlata naj prinesem. Prinesem vam, samo povej odkec?

Jurij: Mižek, jaz znam odkec bi nam lejko prineseo pun nahrbtnik zlata. Iz Müre!

Tonči: Bliže je do našega sosedu. Dva lonca zlata bi nam lejko dao i itak bi njemi ostalo zadosta za vse žive dni.

Mižek: Rajši vzeme on naše sajaste lonce!

Tonči, ti si najmodrejši med nami, povej mi: sme jesti on, što ne dela?

Tonči: Ne. Što ne dela, naj ne je.

Mižek: Kak pa tisti što ne je?

Tonči: To pa ne vem...

Mižek: Ne veš? Jaz pa znam. Što je lačen, što ne je, on lekaj naj ne dela... Ka pa če jaz tudi ne bi delao? Ka pa če bi pravo: „Kupice vode sem brezi dela tudi vreden.“ (Pije.) Poštüvano kopito, dnes je

svetek, dnes bo gospod pomočnik Mižek — počivao. (Kopito vrže v kot.)

Jürij (obima ga): Pripovedavaj nam Mižek.

Lujzek (ga tudi obima): Sedi med nas Mižek.

Imrij (vleče ga): Tisto nam povej od mrtve dovce, štera je na sveti večer iz groba hodila domo.

Tonči: Püstite mrtve pri meri. Mrtvi ne pridejo iz groba, mrtvi ne vidijo.

Jürij: Pridejo! Vidijo!

Lujzek, Imrij: Pridejo! Vidijo!

Jürij: Dúše vidijo, dúše vse zmorejo, dobroga Bogeca tudi vidijo.

Šoštar pride.

Mlajši (radostno ga sprimejo): Ajtek, dragi ajtek! Samo da ste prišli, dragi naš ajtek! Ka ste nam prinesli ajtek?

Šoštar: Hvaljen bodi Jezuš Kristuš!

Kak pa ti Mižek, brezi dela? Tonči dela, ti pa lenobo paseš?

Tonči: Ne zamerite njemi oča, kühao je, dobro se je najo, zdaj pa po gospodsko preživlja.

Šoštar: Kühao je? Ka si skühao Mižek?

Lujzek: Mlečno kašo je kühao, ajtek!

Šoštar: Tak? Dobro Mižek, potem si ti sit. Več ostane nam. Ar — poslušajte mali! — velko čüdo vam naznanjam: beli krühek se skriva v tom paperi. Dale vam tudi povem, vaš oča zapravljajo: osem tak velikih falatov (kaže konec prsta.) sira sam vam prineseo... Krühek, siromašček, sirek — sirotica, ka bo zdaj z vama. Mižekova porcija, ti lekaj ostanes brezi verta...

Mižek: Brez skrbi oča, krüh i sirek ne ostaneta brezi verta.

Šoštar: Pali bi jo? Vej si ti sit!

Mižek: Sit... sit... samo to je škoda, da za ves te sir i za vse krühe bi dobili mesta v mojem žalodci.

Mlajši (navdūšeno): V mojem
tūdi! V mojem tūdi!

Jūrij: Ajtek, jaz bi tristo takših
sirekov pojo! (Kaže celo roko.)

Šoštar (sede): Tiho mali! Dnes
je velki den, ešče imenitnejši pa je
dnešji večer. Dnes je svet večer.

Mlajši (ne pūstijo ga gučati,
lovijo za krūh, za sir): Sir mi dajte!
samo tak mali krūhek mi dajte!

Jūrij: Moj prelūbleni ajtek, samo
eden falaček krūha nam dajte.

Lujzek: Premili ajtek, samo tak
mali košček krūha mi dajte.

Imrij (sklene obe rokici, tak
prosi): Lūbimo vas ajtek, samo — tak
malo nam dajte... (Kaže ne prste).

Mizek: Dajte njim oča, moj
sir, moj krūhek njim tūdi dajte!

Šoštar (skuze si briše):

Vsi dobite, zato sem vam pri-
neseo. Vzemite dečica moja, naj nam
dober nebeski oča blagoslovi to malo
večerjo.

(Vsi dobijo svoj falaček krūha
i sira. Oča sedijo na šoštarskom
stolci, Mizek i Tonček stojita za
njim, mlajši na tleh. Vsi jejo, vsem
je sladek vsaki požirek, samo oča
ne je, on zdaj tomi zdaj drūgomi
vtrgne eden falaček iz svojega i prav
srečen njim ga potisne med zobe).

Zvūnaj se oglasi zvonec.

(V sobi ne razmijo ka to po-
meni, presenečeni so vsi).

Micika (se zbūdi v koti): Sida,
Sida, Jezušek je prišeo!

Sida (stane): Jezušek? Mali
Jezušek? (Iz oči briše sen.)

Micika: Poklekni sestrice, tak
čakajo maloga Jezuška.

(Ešče ednok se oglasi zvonec.
Dveri se odprejo velka svetloba vdari
v sobo.)

Vsi (pokleknejo): Jezušek je
prišeo!

Šoštar: Oh stokrat, stojezerokrat
bodi hvaljeno Bog Tvoje sveto ime!

(Zastor.)

2. slika.

Betlehemci pripovidavlejo.

Šoštarovi z velikim pričakūvanjom
gledajo proti dveram.

Ivo: Hvaljen bodi Jezuš Kristuš!

Šoštar: Na vse veke amen.

Ivo: Što je gospodar te poštene
hiže?

Šoštar: Jaz. (Vstane.) Po imeni
Kopito Franc. Po meštiriji šoštarski
majster. Tū vidite mojo nedužno
dečico. Bodi pozdravljeni v našoj
hiži, če prihajaš z dobrim namenom,

Ivo: Moje ime je Ivo. Pastir
sem iz Betlehema. Zato smo poslani
z mojimi tovariši iz dalnjega vzhoda,
da bi napravili dobrim siromakom
veselje na sveti večer.

Šoštar: Če siromake iščete, po-
tem ste na pravo mesto prišli, ali
dobri smo ne, ar smo lūdje i lūdem
je sojeno, da se iz svoje moči ne
morejo ognoti greha.

Ivo: Vašo vertinjo, dobro slo-
vensko mater, bi tūdi rad pozdravo.
(Poda šostari roko.)

Tonči: Naša dobra mati so že
pred tremi leti odišli z domi. Daleč
so odišli od nas...

Ivo: Lūdje božji, venda, ste ne
brezi matere?

Mizek: Zovemo ji, ali ne pridejo.

Micika: Kak bi pa prišli, če ste
ji tak globoko skrili pod zemlo?

Ivo: Zdaj razmim.

Na dobro mesto smo poslani.
Ar če nemate svoje hiže, zemlé,
dosta penez, no, te ste ešče ne siro-
maki. Ali tistim, šteri so brezi ma-
tere kak vi drūgi nemre pomagati,
kak sam Bog, ar takši so pravi siro-
maki.

Brat Jovo, naprej!

Jovo: Slobodno je v toj hiži
hvaliti maloga Jezuška?

Šoštar: Z veseljem bomo te po-
slūšali vsi.

Jovo: Brat Janoš, pridi!

Janoš (pride): Hvaljen bodi Jezus Kristuš!

Vsi: Na vse veke, amen!

Betlehemci (v polkrogi stojijo pred dverami na desnoj strani, šostarovi ravnokotak — na levoj)

Jovo: V onom vremeni je Avgustuš bio mogočen casar Rimlanov. Pozvao je svoje služabnike . . .

Ivo (obrne se proti njima i zdigne svojo pastirsko palico): Služabnika, poslušajta zapoved vašega mogočnega casara!

Jovo i Janoš (poklekne pred njim): Slušava te oh casar! . . .

Ivo: Naša casarska želja je, naj se popišejo narodi sveta. Pojdi vsaki v svoje rojstno mesto i naj se tam vzeme v račun. Želimo zvediti: Kelko glav i kelko parov kolen se klanja pred našov svetlov casarskov kronov.

Jovo, Janoš (se priklanjata): Poslušala sva tvojo zapoved oh casar!

Ivo (Krono vzeme z glave):

Jožef tesar, pobožen mož v Nazareti i njegova zaročenka, Devica Marija, sta tudi zvedila za casarsko zapoved. Rojena sta bila v mestu Davidovom, zato sta mogla iti ta na popisüvanje.

Kak je bilo dale, povej ti Jovo!

Jovo: Prišla sta v mesto Davidovo. Tam pa je bilo že telko lüdi, da v mestu sta ne mogla dobiti prenočišča. Ostala sta zvnaj mesta, v štalici, okoli štere smo mi, pastirje, pasli naše črede.

Kak je bilo dale, povej ti Janoš.

Janoš: Lepa je bila tista noč. Veseli slavčki so popevali, cvetlice so dišale i zelenela je mehka travica. Ovčice i mi pastiri — ne vedoč kaj nas čaka, smo gledali svetlo zvezdo, štera je zlate žarke razlivala po celoj okolici.

(V ozadji se prikaže betlehemska zvezda).

Ivo: 1926. leto pišemo dnes, teda 1926 noči je minulo od tistoga dogodka, ali tak lepe noči, dobri

lüdje, ne smo vidli ne prle i ne potom, tak vam more to povedati stari Ivo.

Janoš, Jovo: Jaz tudi tak pravim.

Sida: Striček, jaz vem kak je bilo dalje. Prosim Vas, dovolite mi, da vam tudi povem.

Ivo: Le povej, golobček moj, le reci.

Sida: Smem tak, kak se v šoli učimo?

Šostar: Dete moje, v šoli tudi slovenski gučite.

Mizek: Mi bomo že razumeli slovensko reč!

Ivo: Hrvatsko tudi!

Jovo: Srbsko tudi, deca moja!

Sida: I tisto noč je imeo priti med nas Zveličar, ki ga je že v raju obljubil Bog našim prvim staršem. Marija je porodila Jezuseka, povila ga je v plenice i položila v jasl.

Janoš: Res, tako je bilo.

Ivo: Deklica, kdo ti je to povedao?

Sida: Striček, saj drugo leto hodim že v šolo, kako ne bi vedela.

Jovo: V šolo hodiš? Kaj se pravi to — šola? Tega mi nismo imeli.

Janez: Jaz se tudi ne spominjam.

Ivo: 1970 krat je nastopila zima odkar živim, toda šola — tega imena jaz doslej še nisem slišao.

Sida (sebi): Lekaj čteti tudi ne vejo . . .

Janez: Kaj? „Čteti?“ Kakša čüda pa je to?

Sida: Nevejo čteti? Pisati tudi ne?

Vsi trije (komično): Pisati?

Jovo: Deklica, ti si ali modra, ali se pa rada norčariš s starci.

Sida: Bog ne daj striček, istino gučim. Ali — ne zamerite mi, mislila sem, če že. Jaz znam, potem vi, stari lüdje ešče bole znate.

Jurij: Striček, povejte mi vaše ime.

Ivo: Moje ime je — Ivo.

Jurij: Hvala lepa! Pokažem vam kak se to napiše. I-je Irenim prstek, na njem nohet. V-je vojaška čepica. O-je Mižekov balonček. (Sproti piše na zid, — lejko z lesenim voglom, ar se to potem lahko zbrise!) I-vo! tak, zdaj sem napisal vaše ime. Lujzek, pridi ti, ti pa — prečitaj.

Lujzek (čte s fonomimičnimi znaki): I-vo!

Sida: Vidite striček, tak se piše i čte. I to ne bi znali vi, striček Ivo?

Ivo: Deklica, jaz ti napravim takše gajde iz ovčje kože, da njim ne najdeš para v sedmoy deželi tudi ne. Ali i... o... n... (sigdar kaže, se zna jako okorno, — fonomimične znake!) — no, kaj takšega pa ne vem.

Jovo: Moje pastirske palice nemajo pára v našem kraji, tak je napravim. Ali: i... o... n... kaj takšega, — tako mi sunce! — da ne znam.

Janoš: Sir, šteroga jaz delam, je slaščec na casarskom stoli, ali te i... o... n... mi ne bi prišeo izpod rok.

Vsi trije: Ne bi prišeo!

Janez: Kak se piše i čte, to že znamo. Zdaj nam pa povejte ešče, kaj je šole.

Vsi mlajši: Jaz povem! Striček, mene poslušajte! Jaz povem najlepše!

Jovo: Kaj ti je ime, deklica? Micika: Micika.

Ivo: Ona naj pove, kaj je šole.

Micika: Šola je lepa, velika hiža, pravimo — poslopje. V tom poslopji se zberemo mi mali vsaki boži den, i v njem se navčimo: ljubiti mamo, ljubiti očo, brate, sestre, strice, dobroga Boga, našo domovino i našega kralja.

Janez: Kaj pa čteti? pisati?

Micika: Čteti tudi. Pisati tudi.

Ar inachi ne bi znali pisati pisemce milim starišom, či so daleč od nas. Čteti pa se včimo zato, da bi razmili, kaj se piše v knjigah.

Sida (kaže knjigo): Mene tudi poslušajte striček. Takša je knjiga. Takša knjiga je puna lepih črk. Črka, ali litera i, o, j, v, — najdete v njej. Pa kelko lepi reči povejo te črke, če znate čitati! Poslušajte!

Lujzek: Podobe so tudi v knjigi. Vi samo podobe gledajte, striček, podobe so najlepše v njej. Vidite, tükar je narisana betlehemska štalica. Marija, sveti Jožef, mali Jezusek, ovčice, osliček, ešče vi pasterji ste tudi na njej!

Ivo: Mi trije? Ge so mi očalje?

Vsi trije Betlehemci: (Gledajo) A... a... a...!

Ivo: Kak da bi sam klečao pred božim detetom.

Jovo: Preči nam mala, kaj se piše v tvojoj knjigi!

Sida (čte):

V betlehenskoj okolici so pastirje čuli pri svojoj čredi. I glej, angel Gospodov je stopil pred nje, i obsijala jih je nebeška svetloba. Pastirji so se močno prestrašili...

(Tiha godba zaigra božično pesem, močna svetloba. Zastor spadne).

3. slike.

Jaslice.

Sobe kak prle. Če je oder mali, naj se odstranijo z njega vsi nepotrebni predmeti. Osebe je postaviti tak, naj se jaslice lepo vidijo.

Ivo: Deklica, čtej nam dale! Najlepše gajde, štere napravim, dobiš za plačilo, samo čitaj dale!

Jovo: Tü imaš mojo pastirsko palico, samo čti!

Janez: Najlepši sir ti podarim, samo dale!

Sida (čte): Pastirje so se močno prestrašili. I glej, angel gospodov je stopil pred nje...

(Zadnji zastor spadne, vidijo se jaslice. Jaslice z Jezusekom v sredini, odzajaj stoji s pastirskov palicov sv. Jožef, na desno pri jaslicaj sedi Devica Marija, na levo angelček

kleči, ostali angelci naj se postavijo kak dopusti prostor. Velka svetloba, zvonci cinglajo, godba. Šoštarovi vsi pokleknejo.)

Prednji angel (stopi med šoštarove. Lepi je, ma velke bele peroti, nad glavov pa svetlo zlato zvezdo): Ne bojte se! Oznanjam Vam velko veselje. Vidite s svojimi očmi kak se je pred 1926-mi leti narodo v mestu Davidovom naš Zveličar. Gledajte Jezuseka, v plenice je povit i v jasli položen.

(Pesem. Lepše je če pesem sprejva godba).

Marija:

O detece meni drago, vesela sem ti.
Ti si moje milo blago, spevala bom ti.

Vsi navzoči:

Sinek, sinek moj predragi, sladko za-
[spi ti,
Oj golobek moj ljubleni, vse moje si ti.

Marija:

Tebe oča lübi vsikdar, ober vse lüdi,
Ar si njegov sinek pravi, nieden drugi.

Vsi:

Zaspi, zaspi mili sinek, vzemi pokoj tvoj,
Že prihaja tihi senek, ti si srček moj.

Marija:

Lepa moja ti rožica, mili sinek moj,
Kak dišeča vijolica, dragi srček moj.

Vsi:

Moja lejla svetla bela, veseo mi bodi,
Klinček lepi ti črleni, sladko mi zaspi.

Sluga (z velikim batom pride):

Tiho kodišje: To mi je velo povedati moj gospod, vaš prebogati sosed. On bi rad spao, vi se pa dere, kak sto lačnih vran!

Sida: Ne bojte se ga mili angelci! Popevajte nam! (Poklekne pred jaslice). Jezušček! Golobček! Zveličar!

Sluga: Tiho cinganka, ar inači... (zdigne bat, da bi deklico vdaro.)

Marija: Sluga! Ne smeš!

Sluga (spadne i na mesti zaspi).

Vsi zvün Betlehemcov tüdi spad-nejo na tla i zaspijo.

(Godba tiho igra božično pesem, zastor spadne.)

4. slika.

Pokojna mati.

Jaslice se ne vidijo več. Betlehemci so vsi strašno prestrašeni. Šoštarovi i sluge globoko spijo. Oder je komaj malo razsvetljen.

Ivo: Bratje, kak da bi se iz globokoga sna zbüdo.

Jovo: Meni se tüdi tak vidi.

Janoš: Iстина je, da sem pali sveto družino vido?

Jovo: Na mehkoj slamici je sedelo bože dete.

Ivo: Na levo od Jezuseka je stala njegova mati.

Janoš: Na desno od jaslic je stao sveti Jožef. Pastirsko palico je meo v roki.

Ivo: Bratje, v posebni milosti smo pri Bogi. (Poklekne): Hvala tebi o Gospod!

Vsi pokleknejo: Hvala tebi oh Gospod! (Odmor. Zvonec se oglasi.)

Ivo (vztane): Naša vöra je pretekla. Daleč je do groba, bratje, poj-dimo.

Jovo: Rad bi ostao med temi dobrimi lüdmi, med temi srečnimi — siromaki.

Janoš: Vsi spijo... Zbüdijo se li 'da sveta?

Ivo: Što bi znao... Boža modrost nema kraja i nema konca. (Blagoslovi speče z razprestirtimi rokami): Bodite srečni, zadovolni! Naj vam ostane na vse veke puno lübezni vaše srce!

Jovo, Janoš: Amen. (Idejo.)

(Zvonci cinkajo.)

Angeo (z desne strani nastopi): Mir z vami! Naj se spuni boža vola!

Düša matere: (pride, v čarno je oblečena i pokrita je z belim prtom.) Ešče ednok te lejko vidim naše toplo gnjezdo, mili domek moje nedužne dece. (Na sredi odra postoji. Odmor.) Vse je tak, kak je te bilo, da so me pred tremi leti položili v rani grob. Samo — tak se mi vidi, siromaštvo je postalo vekše.

Angeo (posveti ne speče).

Mati (prestrašeno): Mrtvi so vsi?!

Angeo: Ne, samo spijo. Boža vola je, naj te tak čakajo. Spijo. Po našem obiski se zbūdijo vsi.

Mati (hodi od deteta do deteta):

Mizek... Tonek... Kak lepo sta zrasla. (Angeli): Mizek je bio naš lačen vrabček, vsikdar je samo na žalodček mislo. Jurek... Lujzek... (Lujzeka blagoslovi.) Te je najmlajši... Sida... Ona bi mi že pomagala v kuhinji. Golobček moj...! Micika... ptičica naša... Kak lepo okroglo ti je lice. Angelci se špilajo z njov, zato se smeje. (Pred možom stoji):

Franc... Bela ti je glava... Žuljava ti je roka... Težki križ ti je naložo naš gospod Jezuš Kristuš.

Za vas sem delala noč i den. Prehladila sem se, morala sem v rani grob. Za življenje ne maram dosta, ali moja nežužna dečica, za vas me prek groba tudi boli srce.

Angeo: Ne toži se sestrice duša. Sama vidiš: srečni so, zdravi so, v posebnoj milosti so pri Bogi. Raduj se, dobro deco si vzgojila. Kaj bi dala tvoja bogata soseda za to, če bi tudi ona lejko prišla vsako leto ednok med svoje.

Duša Matere: Dnes mi je tudi pravila: „Tak rada bi šla s tebov, pa nemrem, ne pusti me moje kak kamen žmetno srce“. (Sede.)

Čudna je boža modrost... Siromaštvo i dobro srce, bogatstvo i trdo srce se navadno vküper rodijo. Tak rada bi povedala ljudem: Delajte i včijte se, to dvoje vas lejko reši siromaštva. Lübite se, tudi one lübite, šteri vas sovražijo, ar to vas lejko reši grehov. Zamerkaajte si ljudje, samo tistim je lejka zemlja, šteri so dobroga srca.

Angel: Zobston gučiš... Ne čüjejo te, ne razmijo te... Glas düš se ne čüje...

(Vöra bije dvanajst.)

Düša matere (zagledne slugo): Kaj pa te? Bot drži v roki...

Angeo: Ne boj se ga. Slabič je; njegov prebogati gospodar je tudi ne bogši. Nesrečen človek je, ar brezsrčnoga gospodara slüži. Jaz bi tudi meo nekaj povedati ljudem, to: samo tistim slüžite, ki so dobroga srca! Vüra je odbila, sestrice, morava nazaj.

Mati: Mili moji, samo delajte, molite i lübite se!

(Zastor.)

5. slika.

Naj se glasi pesem rinle!

Šoštarovi se zbüdijo, brišejo si oči. Nazadnje se zbüdi — sluga.

Sluga: Ivan, dva i pol litra vina si spio dnes, istina... (Briše se po čeli.) Dva litra i pol... Ne več i ne menje... Pijan si Ivan? I če si ne pijan, potem povej: senjalo se ti je, ali je vse to, kaj si vido — gola istina? Boter smola, kak se vam vidi?

Šoštar: Tak se mi vidi, da si brezi srca.

Sluga: Brezi srca? To je nikaj! Človeče srce je nikaj, ar človeče srce se ne poje. Človeče srce nemre biti dobro. No i zvün toga, boter smola, vi ste kodišje vsi, zato pa samo tiho. Kodiš naj ne guči.

Šoštar: Kodiš mi praviš? Istina, berači smo, ne tajim. Ali ljudje smo tudi, telo i düša, kak ti i tvoj premožen gospodar.

Celo leto nam poteče brezi veselja. Dnes, na sveti večer smo meli priliko vživati srečo, ne popisno, veselje nam je bilo poslano iz neba, ali vi, do grla siti, ste nam tudi to pokvarili. Brezi srca si, i tvoj gospod — je tudi brezi srca.

Tonči: Ne bojite se, da vam pobije toča bogata polja?

Mizek: Strela vam vdari v hižo.

Micika: Moja muca vam pa poje kamarčka!

Sluga: Tiho! Eto vam 10 dinarov. To vam pošle moj prebogati gospod. Kūpите si krūh, pijtē, jejte, potom pa — hajde spat! (Peneze vrže na pod med šoštarove, ide.)

Šoštar: Deca moja, bogati smo. Stotka leži na podi. V roko z njov Mižek, kūpi nam za svetke vse, kaj ti samo poželi oko in srce.

Mižek (z dvema prstoma zdigne, potem palik pūsti desetko): Takši stotki se pravi — desetak.

Šoštar: Desetko? Ne stotko?

Mižek: Nikdar se ne čūдите oča. Za siromake so deseti, stotke pa razmečemo za vino, za pravdo pa za ples. Meni bi, istina, lejko vrgeo deset stotk na pod, jaz se ne bi pri-jao za nje. Meni je zadosta če po-jem telko krūha, kelko zmore naše siromaštvo. Potem bom pa popevao, če tūdi skoči gospod bogatin iz postelje. Kaj ne bratci, da zaspevlemo!?

Šoštar: Tiho, dečko, bogataš nam vzeme desetko. Iz hiže nas vrže.

Tonči: Naj jo vzeme! Što jo je proso? Jaz je neščem. Falaček krūha i sira bode meni tūdi zadosta na sveti den. Če nas pa vrže na cesto, na cesti bomo tūdi popevali.

Vsi: Popevajmo! Popevajmo! Mižek ti samo začni.

Šoštar: Deca moja, pa bodimo pametni! Sida, ti pojdi k peki. Žemle nam kūpiš, za vsakoga mehko žemličko. Za sebe i za Miciko — dve... Vzemi desetko.

Sida: Oča, jaz tūdi neščem žemle... Jaz bi tūdi rajši popevala.

Micika (ploska z rokami): Popevali bomo! Popevali bomo!

Vsi: Popevali! Popevali!

Šoštar (on je vzel desetko, gleda svoje, šteri so zbrani vsi okoli Mižeka i popevajo).

Mlajši:

O detece meni drago, vesela sem ti. Ti si moje milo blago, spevala bom ti. Sinek, sinek moj predragi sladko za-
[spi ti,

Oj golobek moj ljubleni, vse moje siti

Šoštar (vrže desetko): Jaz te tūdi neščem, peklenščkovo orožje ti. Ostanimo berači, veselje našega srca nikdar ne odajmo za peneze. Popevajte mlajši, vaš oča bode tūdi popevao!

(Zastor.)

6. slika.

Božično drevo.

Oča na malom stolci sedijo, mlajši pa okoli njih; eden stoji, drūgi sedi, veseli so vsi, ljubijo se vsi.

Tiha pesem:

Lepa moja ti rožica, mili sinek moj,
Kak dišeča vijolica, dragi srček moj.
Moja lelja, svetla, bela, veseo mi
[bodi,

Klinček lepi ti črleni, sladko mi
[zaspi.

(Velka svetloba, jaslice se palik pokažejo).

Prvi angeo: Dika Bogi na višavaj i na zemli mir dobrim lūdem! (Godba tiho zaigra, lejko sodelūje pevski zbor. Primerna pesem bi bila znana „Sveta noč, blažena noč“ ali drūge božične.)

— Blaženi bodite tūdi vi siromaški šostarovi, šteri ste samo po

človeči sodbi siromaki, ar po pravici vi mate samo bogatstvo, vam je srce puno lübezni.

Ivo (potrka): Brez skrbi! Samo za menov. Na dobrom mesti smo.

Prvi angel (ga ne püsti v sobo): Postoj!

Ivo: Bogato darilo nesemo tem siromakom.

Prvi angel: Bogatoga darila v toj hiži ne smo potrebni.

Ivo: Siromaki smo. Brat siromak prihaja k brati siromaki.

Prvi angel: Ne vervli, de so vsi siromaki že sinovi nebeskoga kraljestva.

Janoš: Presvetli angel, prosimo te, poniznosti i čiste lübezni je puno naše srce.

Angel: Oj potem pridite! Pridite srečni med srečne! Pridite bratje, naj vam odpre vsaka vrata lübezen do blišnjega!

Betlehemci (nastopijo. Janez malo, pa lepo okinčeno božično drevo nese).

Ivo: Mali „i-o-n“ čido je to drevece?

Micika: Naše, striček!

Ivo: Na stol jo postavi Janoš.

Janoš: Vam smo prinesli to drevo, dobri mali, iz srca radi vam je damo.

Micika: Ne, striček, inai nam povejte. Bodi to drevce naše. Ne moje, ne tvoje: naše!

Mali Jezušek, samo da si prišeo! (Poklekne pred jaslice. Zlate zvezdice kaplejo okoli nje).

Vsikdar ostani z nami . . .

I povej našoj dobri mami v nebesaj, da jo lübi i vsaki večer moli za njo njena mala Micika . . .

Ivo: Bratje!

Z neba je prišeo doli k nam angeo. On nam je velo, da bi šli v Betlehem, da bi pozdravili i dare dali Tebi naš Zveličar. Angeo Gospodov nas je poslaol tüdi med vas dobri lüdje, poslani smo, da bi glasili, ka smo vidli, ne samo vam, nego celomi sveti, amen.

Pesem:

Iz neba je prišeo doli k vam an-

[geol pasterje,

V Betlehem naj bi šli ino vidli

[detece.

Boga edini sin prelübleni v jas-

[licaj,

On bode vam vsem, Zveličar smi-

[len vekomaj.

(Če to pesem, igralci, narod z vami popevle, potem je vaše delo dober sad rodilo i bogato plačilo bo imeo za svoj trüd — pisatelj).

(Konec.)

Lazar Pollak

veletrgovec

v Dolnjoj Lendavi

priporoča občinstvi i malim trgovcom na veliko i drobno začimbo i kolo-

-: nijaľno blago :-

vsake vrste

po najniž-

joj cení.

Točna podvorba!

Načelo: „Velki promet z malim dobičkom.“

Senje (sejmi) proščenja v Sl. Krajini (v Prekmurji).

Gde je (x) djani, nega živinskoga senja, nego samo drobno. V vseh drugih mestaj je živinsko i drobno senje vküp. V Rakičani je samo živinsko senje, v Dokležovji i Lendavi pa ešče tüdi konjsko.

Beltinci jan. 20., febr. 24., aprila 25., junija 27., julija 25., nov. 5.

Bogojini febr. 15., marca 20., maja 19., septembra 4., novembra 16.

Cankova (x) marca 19., v ponedlek po cvetnoj i sv. Trojstva nedeli na Rupertovo v septembri i novembra 11.

Črensovci maja 3., septembra 14. i v ponedlek po teh dnevaj, okt. 20., pa marca 14. samo živinsko.

Dobrovnik v ponedlek po Telo-
vom, julija 25.

Dokležovje junija 18., augusta 21.

Dolenci (x) junija 16., decembra 6.

Dolnja Lendava jan. 25., marca 25., aprila 17., junija 16., julija 28., augusta 28., oktobra 28., decembra 18. Vsaki tork svinjsko senje.

Grad (G. Lendava) (x) marc 28., junija 20., augusta 16., septembra 29., novembra 30.

Hodoš (x) marca 10., julija 5., augusta 19., oktobra 5.

Križevci aprila 16., junija 4.

Krog maja 4.

Küzdobljan (x) na Križni četrtek.

Martjanci (x) maja 6., augusta 6., novembra 11.

Petrovci (x) na sv. Trojstva nedelo, julija 4., septembra 8., oktobra 28.

Pužovci (x) julija 13.

Püconci maja 28., julija 10., septembra 10., novembra 10.

Prosenjakovci marca 15., junija 16., septembra 2. i novembra 28.

Rakičan marca 26., v torek pred Risali, julija 2., augusta 16., oktobra 8.

Selo (x) prvo nedelo po Srpnoj Mariji i Miklošovom.

Murska Sobota v ponedlek pred fašenskov nedelov v ponedlek pred cvetnov nedelov, šrti ponedlek po vüzemskom pondelki, to je 3. maja, augusta 24., oktobra 15., decembra 6.

Sv. Bedenek (x) pred pepelnicev, po postnih kvatraj, po cvetnoj nedeli, po jesenskih kvatraj i pred Božičom, vsigdar v ponedlek.

Sv. Jelena (x) augusta 18.

Sv. Jürij (x) aprila 24.

Sv. Sebeštjan (x) januar 20., 2. nedela po vüzmi, junija 15. i decembra 21.

Tišina (x) februara 25., junija 5., septembra 8—9.

Törnišče v četrtek pred cvetnov nedelov, drugi ponedlek po vüzmi, v četrtek pred risalami, junija 12., v četrtek pred velkov mešov, drugi den po maloj mešvi, oktobra 4. i vsaki četrtek svinjsko senje.

Stalna tabla časa, kda nam živina skoti.

Den púšča- nja	Skoti nam				Den púšča- nja	Skoti nam				Den púšča- nja	Skoti nam			
	kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 3	Jun. 4	Apr. 2	Maj 1	Apr. 1	Febr. 5	Okt. 2	Aug. 21	Sept. 3	Aug. 3	Jun. 9	Febr. 3	Dec. 23
5	6	12	9	5	9	5	13	6	22	6	7	13	7	27
9	10	16	12	9	13	9	17	10	20	10	11	17	11	31
13	14	20	16	13	17	13	21	14	Sept. 2	14	15	21	15	Jan. 4
17	18	24	20	17	21	17	25	18	6	18	19	25	19	8
21	22	26	24	21	25	21	29	22	10	22	23	29	23	12
23	26	Nov. 1	28	23	29	25	Mar. 1	26	14	26	27	Jul. 3	27	16
29	30	5	Jul. 6	29	29	29	5	30	18	30	31	7	Mar. 3	20
Febr. 2	Jan. 3	9	10	25	Jun. 2	Maj 7	13	Nov. 3	22	Okt. 4	Sept. 4	11	7	24
6	7	13	14	29	6	7	17	7	26	8	8	15	11	28
10	11	17	18	2	10	11	21	11	30	12	12	19	15	Febr. 1
14	15	21	22	6	14	15	25	15	Okt. 4	16	16	23	19	5
18	19	25	26	10	18	19	29	19	8	20	20	27	23	9
22	23	30	30	14	22	23	29	22	12	24	24	31	27	13
26	27	Dec. 3	3	18	26	27	Apr. 2	27	16	28	28	Aug. 4	31	17
30	31	7	Aug. 7	22	30	31	6	Dec. 1	20	Nov 1	Okt. 2	8	Apr. 4	21
Marc 2	Febr. 4	11	11	30	Jul. 4	Jun. 4	10	6	24	5	6	12	8	25
6	8	15	15	30	8	8	14	9	28	9	10	16	12	Marc 1
10	12	19	19	4	12	12	18	12	Nov. 1	13	14	20	16	5
14	16	23	23	8	16	16	22	16	5	17	18	24	20	9
18	20	27	27	12	20	20	26	20	9	21	22	28	24	13
22	24	31	31	16	24	24	30	24	13	25	26	Sept. 1	28	17
26	28	Jan. 4	4	20	28	28	Maj 4	28	17	29	30	5	Maj 3	21
3	Marc 4	8	Sept. 8	24	Aug. 1	Jul. 1	8	Jan. 2	21	Dec. 3	Nov. 3	9	6	25
7	8	12	12	28	5	6	12	6	25	7	7	13	10	29
11	12	16	16	Aug. 1	9	10	20	10	29	11	11	17	14	2
15	16	20	20	5	13	14	24	14	Dec. 3	15	15	21	18	6
19	20	24	24	9	17	18	28	18	7	19	19	25	22	10
23	24	29	24	10	21	22	28	22	11	23	23	29	26	14
27	28	Febr. 1	26	18	25	26	Jun. 1	30	19	27	27	Okt. 1	30	18
					29	30				31	Dec. 1		3	

Se preporoča za
napravo vseh
tiskovin

za slavne oblasti
ino urade, za šole,
zadrüge ino drü-
štva, zdravnike,
trgovce ine za-
sebnike itd. itd.

Fal cene!!

Zaloga
raznih
knig i
Molitvenih
knig.

Štamparija i knjigarna

Frnest Balkányi v D. Lendavi

Za veselice
se dobi kon-
fetti, serpen-
tin, za šal-
jivopošto
karte itd. itd.

Vse pisarniške i
šolske potreb-
ščine (koncept-,
pisarniški papir,
zvezki itd.), svilen
papir, kak tüdi vsi
deli za umetne
cvetlice v zalogi.

Fal cene!!

Toplak Jožef

**Priporo-
ročam!**

trgovina železa
v Dolnji Lendavi
(v poslopji Hotel Krona).

**Priporo-
ročam!**

Velika zaloga kuhinske po-
sode zlijanega in plehnata
emailerana.

Vsakom šteti samo malo pozna moje kose, da nepo-
zabi letos gde si bo küpo, jaz Vas zato opozarjam na
to, da ne bojte neprijatelji samim sebi, pa naj se Vam ne
vidi škodu malo več za dobro koso plačati, zato da je
dobra kosa vsigdar falejša kak slaba.

Nadale vam priporočam železo, traverze, cement,
vapno, špolarijo, štedilnike, železne peči, slamo-
reznice, plüge, gospodarsko, stolarsko, kovačko,
zidarsko orodje ino vse predmete, šteti spadajo
pod železno stroko, naj se obrne z največšim vüpanjom
k meni.

Solidna podvorba!

Solidna podvorba!

Vedno na zalogi Moravski
kovački premog.

Franc Bedič

modna i manufakturna trgovina
v Dolnji Lendavi.

Edna najbolje poznana i največša trgovina v Prekmurji.

Priporoča svojo največšo zalogo štofov cajgov, vunatnoga blaga
za moške i ženske obleke; nadale velko izbiro blaga za snehe,
kak tñdi vse vrste drugoga manufakturnoga blaga kak cefire,
drñke, platno, blaga za blazine, parhete, svilnatne, vunatne i
štrikane robce itd. — Velka izbira svile za obleke i vseh vrst
drobnarije za krojaške potrebščine itd.

Najbolši šivalni mašini

so nemški, štere lahko žene brez larme, koncov ne trgajo, več let puna garancija.

Dobijo se za švelje, šoštare

i sabole. Dajo se tudi na rate.

Mašine prvoga razreda držim v zalogi, kakti: Gricner, Nauman, Dürkop, Kaiser, Viktoria, Vesta.

Biciklini se dobijo sledeči:

Waffenrad, Dürkop, Puch, Nauman—Germania, Kaiser, Stiria i Francuske marke kak tudi posamezni deli i veliko vrst gumija. Stare bicikline v dobrom stanji zamenim z novimi. Ponošeni biciklini, šteri so brez falinge se dobijo vsaki den za kupiti.

PÉRJE se dobi na **CIPELI**

Vsako féle **PÉRJE** veliko i malo. **CIPELI** za deco kak tudi bakanči se dobijo. Biciklini se dobijo tudi na **Ignac Weissenstern**, tgovec v **Dol. Lendavi** vöre.

Najfalej se dobi mela, cukar sol i vse-
féle špecerijsko blago.

Nadalje priporoča občinstvi i malim
trgovcom na veliko začimbo i koloni-
jalno blago vsake vrsti po najnižišoj ceni

Jurij Novak

(prle Gombosi i Wendl.)

Dolnja Lendava.

Eksportna klavnica

Josip Bendekovič

in

Oskar Weiss

v

Črensovcih *200*

kupuje po najvišjoj ceni svinje
teoce i živino.

PAZITE!

Če kaj falo ščete kupiti, idite v trgovino
Martina Žerdin v Žižkaj,

tam si lahko najfalej nakupite vse stvari, ki se pri vsakoj hiši vsigdar nūcajo, kak SOL, CUKER, PETROL i. t. d. ešče SALAME najfalej pri njem dobite. Če ne verjete, pridite kupuvat!

Nadale se naznanja slavnomi občinstvi, da je tam zastopstvo od svetovno znane fabrike JEŽEK v Maribori, štera izdelavle sledeče mašine: plūge za oranje, plūge za prvo i drugo kop v ednom, brane, valeke, binte, trajare, reporeznice, slamoreznice, mašine za jabuka i grozdje družgati, preše, sejače vsake vrste, vitle vsake vrste z mlatilnicami, brzoparilnike, nove vrste mašine za kukarco lūščiti, mline, da si lahko sami doma semelete 30 kil na vūro, pumpe za štūdence, mašine za vrtanje železa, okrogle žage, mašine za mlatiti vsakše velikosti, lokomotive i motore i vse v to stroko spadajoče mašine. Ki žele naročiti ali kupiti kakšo takšo šker ali mašin, naj se obrne na trgovca **Martina Žerdin v Žižkaj**; na želo ide tudi na dom.

Bog živi naše Prekmurce!

Veselo Novo leto želem vsem mojim pristašom i odjemalcem.

—: Što šče meti lepo melo, naj pripela k meni v mlin. :—

ALOJZ MENCIGAR, mlinar KRAŠČE,

pošta CANKOVA.

Vsefele glažovina, porcelanasta posoda, lampaši, laterne, kepi, rémi, gledala, šajbe, glažovina za okna se dobi po najfalejšoj
ceni

pri **Jožef Donoša M. Sobota**
Lendavska c. 63. v Hartnerovoj hiši.

Trgovina ustanovljena 1849.

ŽELEZO.

Blago iz ocele,
obželezenje,
zgradb, škéri
vsake vrste,
železni trami,
gotovi špārhati
i za v steno
vzidati, Trifaeli
portlandce-
mentl-a, vapno

760
nadale šivalni
mašini, biciklni
kak tudi
mašin za slamo
rezati i repo
sekati, plūgi se
najfalej dobijo

v trgovini z
železom pri

Juriji Tomka v Dol. Lendavi.

Vsefele platno, štofe, cajge, vunate,
druke, parhete, postelino, stolnjeki ino
vse ka spadne pod manufakturno robo,
nadale špecerijo, galanterijo, drobnijo,
vsikdar v velkoj zbiri v trgovini

40
Brata Brumen

v Murskoj Soboti

Cerkvena ulica (na kükli poleg birovije).

Hranilnica i posojilnica

v Črensovcih r. z. z n. z.

uradjuje vsako nedelo, svetek i četrtek.

Obrestuje hranilne
vloge (navadne) po

200 **8** %

Vezane vloge proti šest meseč-
noj odpovedi pod 5000 Din po

 8 $\frac{1}{2}$ %

Vlog stanje je že nad 2 milijona.

Kmeti se naj vložijo v kmetke
hranilnice i naj služijo v hasek našemi
kmetkomi ljudstvi. Zavupajte nam peneze,
za štere dobro stojijo naši kmetje z vsov
svojov vrednostjov, ka većim sirotam je
lejko posodimo na fal intereš.

I. HAHN, M. Sobota

trgovina s papirom i knjigami

Najemnik: »Prekmurske Tiskarne in knjigoveznice.«

Dobijo se vsake vrste šolske
potreščine!

VELKA ZALOGA

VSEFELE KATOLIČANSKIH MOLITVENI
KNJIG INO ETIH EVANGELIČANSKIH:

„DÜHOVNI ÁLDOV“
„MOLITVI“ i „PESMI“

Dobijo se vsefele tiskovine za
župane, velka zaloga
trgovskih knjig.

Fal cene!

Fal cene!

Gori se vzeme vsake fele
knjigovezno delo!

Za veselice se dobi konfetti, serpentin, za
šaljivopošto-karte itd.!

Ivan Markovič

trgovec glažovine i porcelana
v Dolnjoj Lendavi.

Prevzemem glažovljenje
poslopij, ramanje slik i vse
v to vrsto spadajoča po-
pravila.

Stalno velka zaloga
porcelana i glažovine

Najbogši Portland-Cement,
paper za streho, izolerpapér
za zid, beton za mokre
peovnice, šteinkohl, su-
perfosfat, vogelje
za kovače, drva,
vsake vrste vse
to se dobi
po dnevnoj
ceni
pri

Czipoth Viktor
trgovina z lesom, drvami i premogom
Murska Sobota.

KMEČKA POSOJILNICA

R. Z. Z N. Z.

v MURSKOJ SOBOTI,

JE PRAVI ZADRUŽNI ZAVOD PREKMURSKOGA
KMEČKOGA LJÚDSTVA I DOZDAJ PRVI V
—: SOBOČKOM OKRAJI. :—

HRANILNE VLOGE SE SPREJMEJO OD VSA—
—: KOGA PROTI NAJBOGŠEMI INTEREŠI. :—
HRANILNE VLOGE OBRESTÚJE PO 8%

KMEČKI PENEZ V KMEČKI KASO!

SVOJI K SVOJIM!

25 let stoječa trgovina z mešanim blagom

Trautman Aleksandri v M. Soboti Cerkevna ulica 191.

Dobi se vsefele manufakturno blago kakti: fini česki štofi za ženske i moške obleke, cejgi, za srakice platno, blazine, parcheti, žuto platno, pravo farbersko platno za gvant i za šorce, gúnje, poplanje, prti za sto i na poste, vsefele naštrikani gvant i robci, naštrikani kaputi za ženske, moške i za deco, vsefele štrumfe itd., se dobijo po solidnoj dnevnoj ceni.

A. KIRÁLY trgovina s klobúki perilom i kratkim blagom **M. Sobotá** Glavni trg. Bergerova hiš

Se dobi po najnižjoj ceni vsevrste perilo za ženske i moške, nogavice, rokavice, štrikano i pleteno blago, vsevrste kratko i drobno blago. Ženski klobúki Filz i Čamatne od 125 Din naprej. Vsevrstna popravila klobúkov se prevzemejo. Žalni klobúki se v 24 vüraj zgotovijo.

KOLOMAN LUTAR vörar v Murskoj Soboti

odava nove vöre po dnevnoj ceni i sprejme popravila, štera hitro i dobro popravi.

VEKOSLAV BRATINA,

trgovina s stavbenim materialom v KRIŽEVCIH pri Ljutomeru, razprodaja na drobno in na vagone po tovarniških cenah kot glavni zastopnik cement, apno, opeko, črep, deske, late, les i. t. d.

Trgovina z mešanim blagom pri

Preis Adolfi v MURSKI SOBOTI, Cerkevna ulica.

Dobi se vsefele manufakturno blago kakti: fini česki štofi za ženske i moške obleke, cajgi, za srakice platno, blazine, žuto platno, pravo farbarsko platno za gvant i za šorc, günje, poplanje prti za sto i na postele, vsefele štrikani gvant i robci, štrikani kaputi za ženske moške i za deco, vsefele štruufle itd. se dobijo po solidnoj dnevnoj ceni.

Prva Prekmurska Brezalkoholna reštaracija v Murski Soboti pri
Horvat Jožefi Aleksandrova cesta (Poleg Horvat fiškališa hiša)

Se priporoča vsakomi. Vsaki den friška jestvina
topla ino mrzla, pa brez alkoholna pitvina.

MAYER ŠTEFAN

krojač (szabó) ino trgovec z gotovimi oblekami za moške v

MURSKOJ SOBOTI

(v lastnoj hiši poleg Fürsta).

Ma v zalogi vsakše vrste moške gotove obleke z cajga ino štofa male obleke za deco, vsakše vrste hobe po najnišioj ceni. Delo vsakovrstne obleke se sprejme na mero. Dobro blago.

PRI SEKULERANJI HIŠ PROTI
OGNJI INO PRI ŽIVLENJSKOM
SEKULERANJU VPOŠTEVAJTE
JEDINO LE
VZAJEMNO ZAVAROVALNICO

ŠTERE ZASTOPSTVO JE V
MURSKOJ SOBOTI
V PISARNI
KMEČKE POSOJILNICE
(POLEG ŠPITALA).

Pavel Flisar

vörar i zlatar

Murska Sobota.

Popravla vöre, prstane i
zlatnino.

PRVA PREKMURSKA ŠPECIALNA
TRGOVINA ZA

MEHANIKO i TEHNIKO

I VSE V TO STROKO SPADAJOČO
POTREBŠČINE.

JOŠKO BRUMEN, MURSKA SOBOTA.

Velika zaloga damskih, moških, dečjih pa sploh vsake vrste čevljev po najnižjih dnevnih cenah. — Zaloga svetovno znanih najboljših SINGER šivalnih strojev na odplačevanje na rate (2 leti).

Pošt. hran. Ljubljana rač. št. 14383.

Samo na debelo!

Manufakturna, tekstilna i kratka roba.

Brata Šiftar in Hahn

MURSKA SOBOTA.

Janoš Cvetič

Murska Sobota, Cerkvena ul.

Trgovina z manufakturnim blagom ino izdelovanje perila.

Dobi se najfalejše blago po dnevnoj ceni.

IZIDOR POLLÁK

tkalnica in izdelovanje rolet

MURSKA SOBOTA

Izdelovanje **rolet** vsake vrste farbe po najnižih cenah ino tkalnica za damast, brsače, salвете pa fine tkanine stvari.

Josip Močnik, M. Sobota

stavbeni ino umetni izpitani kamnoseski majster.

Priporoča se vsem interesantom vseh vrst kamnoseski i kiparskih izdelkov.

Grobnice, oltare i vse vrste nagrobne spomenike iz granita marmora na umetnoga kasuna, teraca, cementni cevi, plošče za flasteranje in vse v to stroko spadajoča dela po lastnom ino dostavljenim načrtom.

Točna podvorba.

Nizke cene.

TRGOVINA S PAPIROM I IGRAČAMI

BARNABAŠ ERDOŠY

prle vodja tiskarne Balkanyi-ja

MURSKA SOBOTA poleg pošte i rim. kat. cerkvi.

Niske cene.

Má v zalogi vsefele pisarniške
šolske i za violine (gosli) po-
trebščine, novine i kalendare.

Niske cene.

Naznanje se da g. trgovcom, šteri Srce Jezušovoga
kalendare odavajo, da ga po angro ceni tū dobijo.

Čeh & Gašpar

trgovina z mešanim blagom

Murska Sobota na vogli prek Hartnera.

Špecerija,
Galenterija,
Železnina,
Kühinjska posoda,
Stavbeni materijal,
Cement, Vapno,
„Salonit“ za pokrivanje

vsikdar v zalogi po najfalejših dnevnih cenah.

Molitvenike, rožne vence
(čisla), svete podobice i
svetinjice

dobite po nizkoj ceni v

Slovenskoj knjigarni
v Murskoj Soboti.

ŠOLSKE POTREBŠČINE:

knjige, zvezke, risanke, svinčnike,
pera, več vrst tinte, vsefele papir,
ovijalni papir, farbe — posamezno
in zbirke v škatulaj, čopiče, najfi-
nejše gumije, risalni papir, risalne
deske i sploh vse šolske potreb-
ščine za gimnazijo, ljudske i meš-
čanske šole, dale leposlovne
knjige ma po zmernih cenaj
vsigdar v zalogi

Slovenska knjigarna
v Murskoj Soboti.

Najfalejša bauta

Či fal pa dobro

ščete küpiti, te

ite v trgovino z

—: mešanim :—

blagom

FRANC KÜHAR

M. SOBOTA

PAZITE!

Gospodinje,
matere,
snehe

dugi zimski večeri so tü.
Ali ste si že poskrbele
delo za te večere s tem,
ka ste znakupile perje!
Ne? Popaščite se i na-
küpite!

Najfinejše

PERJE

vseh vrst se dobi po
jako ugodnih cenaj pri

IVANI KOCET,

trgovina v

ČRENDOVCIH

V toj trgovini pri cerkvi
se dobijo i druge razne
potrebščine v bogatoj
izbiri.

Ka vse dobiš v loteriji za Martinišče?

Automobil (motor)

Kola

Biciklin

Singer mašin

Slamoreznica

Radio

Debeli gudek

Dve ovci

Dve vreči mele

Pet debelih gosk

Tele

Kišta fig

Kišta makaronov

Zimski kaput

Preša za jaboka

Preša za grozdje

Pegla

Mašin za repo

Mašin za vlase

Plüig

Poplon

Harmonike

Citre

Polovnjak vina (300 l.)

Pet litrov „Tokaya“

Pet litrov „Jeruzalemčana“

Stenska vōra

Tri žepne srebrne vōre

Pet parov moških štrumfeo

Pet parov ženskih štrumfeo

Deset brisač

Boks cipele

Fina britva

Fina kosa

Pet kil deteličnoga semena

Lepi ročni kufer

Vsefele pohištvo

Vsefele posoda za kühnjo
Novine i M. List za celo leto

Alfa

Tri metre drv

Lepi dugi bor

Kad za zelje

Vaga za 150 kg.

Lepi hrastov sto

Velko glendalo

Knige za čtenje

„Mladika“ za celo leto

„Ave Marija“ iz Amerike za c. l.

Snehinski gvant

Škarje za plot i platno

Vože za voz

Žaga i hoblič

Kotel za žganje

Nož za svinje klanje

Več ducatov žlic, vilic, možov

Molitvene knige i čisla

Meter črešnjovca

Dva cekra za šolare

Voziček za malo dete

Dve mesingasti pipi v lagev

Tri pütre za olij

Pet kil fini salam

Edna čokoladova torta

Zlata žepna vōra z lancekom

Celi par gvanta za svetek

Novi hrastov omar

Nahrbtnik (ruksak)

Močen roj

Močen za gerpe (satje)

Mlade cepike

Platno za ponjavo

Perje za blazino

To so glavni dobitki. Zvün teh je ešče vnogo drugih. Vseh bo 670! Premisli ka je to! Zakaj nebi sam sebi privoščo takšo srečo? Toga je ešče v našem kraji nikdar ne bilo pa ne bo! Poskrbi srečke! Vsaka košta samo 5 dinarov! Več srečk si küpiš več znaš zadeti.

JOŽ. BENKO

TOVARNA MESNIH IZDELKOV, IZVOZ GOVEDA
TELEC I SVINJ.

Küpyje:

govedo, teoca i svinje po dnevnoj ceni.

PRODAJA ZVÜN ŽIVINE

na drobno i na debelo:

Sálame,
Safalade,
Posebne,
Šunkarice,
Pariške,
Debrecenske,
Kranjske,
Turistovske,
Špehovske
ino
Braušvicke
klobase pa
tečne hrenovske,

Daje prodajelcem od 5 kg.-a
više primeren popüst.

Pleče,
Karre,
Rebra,
Bedro,
Prekajeno,
Roulšunko,
Roulpleče,
Carsko meso,
Papricirano ino
nastalno slanino,
Hamburgovsk. slanino
Svinske ino
govenske jezike.

DOBI SE:

mast I. i II. vrste tüdi na malo.

Pazka!

lastniki mlatcov: olje, remeni, klin-
gerit, voselz za remen, tromelšine,
šmiröl glezarje, kugelagerje, klingeri-
twaserstandgläser rajter wele itd. vse
prvovrstno blago po nizkih cenah.

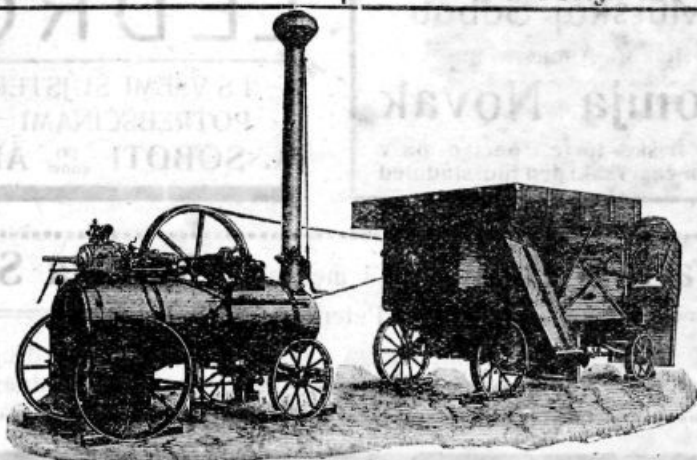
PONJAVE.

Pazka!

Dobavi m kompletne mlatce po
konkurenčnih fabriških cenah iz
najboljših vogrskih ino drugih
fabrik.

GÜNJE ZA KONJE.

Šivalni stroji,
bicikelni.

Potrebščine za mlekarne:
separatorje, kante, za zmočej
mašini itd. itd.

IVAN ŠEGA M. SOBOTA

nasproti
židovske cerkve

GOSPODARSKE, OBRTNE ino INDUST. MAŠINE i POTREBŠČINE

Lokomobile
Bencin i gasmotorje
Elektromotori
Turbiné
Transmisije
Žage
Vermenice
Olje itd.

Mlinske potrebščine
Valcni
Koperei
Trijerij
Kamena
Svila
Gurtne itd.
Vsi deli k valcnom

Sejalni stroji
Plügi
Sadni i grozdni mlini
Preše
Sečkare
Reporeznice
Pumpe
Trijenji, Vetrenjače

Konkurenčne cene, tudi na rate — Prvovrstno blago!!

ŠAMU SCHWARZ

trgovina z žitom i deželnimi
pridelki

v DOLNJOJ LENDAVI.

Küpüje stalno vsakovrstno
zrnje po največjih dnevnih
cenah.

13. 12. **EUGEN in ARNOLD HEIMER**

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM, VAPNOM, CEMENTOM, DESKAMI IN S KURILNIM MATERIALOM **M. Sobota**

14 **Prvo slaščičarno**

v Murskoj Soboti

v hiši g. Aschera ma

Sidonija Novak

Vsldgar friške torte i pecivo pa v
poletnom časi vsaki den tūdi sladoled

EDINA NAJVEKŠA TRGOVINA Z

14 **LEDROM**

I S VSEMI ŠUJSTERSKIMI
POTREBŠČINAMI JE V

M. SOBOTI pri **ANA CÔR**
vdovi

15 **Kočvara Štefan** šlosar i mehanikar **Murska Soboti**

v dvorišči Peterkove gostilne

Popravlja najfalej vsefele mašine za šivanje, bicikline i vse drugo mehanično delo. — Kūpūje stare šivatje mašine po najdragšoj dnevnoj ceni.

50 **JUGOSLOVANSKI
KREDITNI ZAVOD**

v MURSKI SOBOTI

REGISTROV. ZADRUGA z OMENJENO ZAVEZO.

PREVZEMA VLOGE NA KNIŽICE, V TEKOČEM
—: RAČUNI I BLAGAJNIŠKE DOZNAKE, :—

VSA DELA, ŠTERA SPADAJO V BANČNO
STROKO PRODAJA NAJKULANTNIJE.

IZDAJA POSOJILA NA MENICE, VKNJIŽBE I
VREDNOSTNE PAPIRE.